Sjors en Sjimmie en de Rebellenclub

Hans van den Boom, Har Brok en Peter de Raaf

Met bijdragen van Herman Pieter de Boer, Kees de Bree en Jac Drewes

Vonk / Uitgevers BV 1984

Inhoud

J. Drewes: Meer dan een eeuw kwajongensstreken: Van Max en Moritz tot Sjors en Sjimmie 5

H.P. de Boer: Frans Piët de man die sJors van de Rebellenclub een Nederlands gezicht gaf 17

H. Brok/K. de Bree: Frans Piët, nestor van het Nederlands beeldverhaal 23

F. Piët: Herdruk van de laatste Piët-afleveringen van Sjors en Sjimmie (Sjors-weekblad 1969) 32

H. Brok: 'Ik Sjimmie ben! Ik ben moe en dorst heb! Ik niks gedaan heb!': Over het gebroken Nederlands van Sjimmie 46

H. van den Boom: Sjors 1954-1975: Een kind met vele vaders ... 49

H. van den Boom/P. de Raaf: Sjors na 1975: Terug naar af! 58

P. de Raaf: Albumlijst met beknopte inhoud van de Sjors en Sjimmie albums 66

ISBN-nummer: 90 70413 957
Auteursrechten illustraties en strips:
© Oberon BV en de auteurs
Sjors en Sjimmie zijn een trademark van Oberon bv.
Auteursrechten tekst: © betreffende auteurs
Vormgeving: Hans Frederiks
Met dank aan: Marijke Dekker, Agnes Dorst, Anton Hermus, Udo Horst, Stripantiquariaat Sjors, Henk van der Tang en Meerten Welleman.

Meer dan een eeuw kwajongensstreken: Van Max en Moritz tot Sjors en Sjimmie

door Jac Drewes

Wie zich verdiept in de geschiedenis van het beeldverhaal, zal tot de ontdekking komen, dat er eigenlijk altijd wel strips hebben bestaan, waarin de avonturen en streken van twee gezworen kameraden van jeugdige leeftijd werden neergezet. Een van de meest bekende strips uit de beginjaren van het beeldverhaal is nog altijd Max en Moritz van Wilhelm Busch (1865), waarin twee belhamels hun omgeving voortdurend onveilig maken met hun vaak zeer ver doorgevoerde kwajongensstreken. Deze strip heeft model gestaan en is inspiratiebron geweest voor een groot aantal stripseries die in de loop der tijd zowel in Amerika als in Europa zijn verschenen. In zekere zin zijn ook Sjors en Sjimmie als verre, maar toch rechtstreekse afstammelingen van Max en Moritz te beschouwen. De geschiedenis van een Oerstrip.

Door velen wordt Max en Moritz van Wilhelm Busch als een van de eerste stripverhalen beschouwd. De uitgever van Busch' werk was door de inhoud van de strip zo geschokt, dat hij het niet wilde uitgeven, maar de strip verscheen in afleveringen in het tijdschrift 'Fliegende Blätter', waarvoor Busch tot dan toe zogenaamde *Bilderbogen* had getekend en geschreven. Inderdaad is de inhoud nogal gruwelijk, en het zou ook nu nog de makers van Sjors en Sjimmie de nodige moeite kosten om soortgelijke streken als Max en Moritz uithaalden als thema voor de strip geaccepteerd te krijgen. De strip is doorspekt met slapstickachtige elementen en b.v. gruwelijkheden ten aanzien van beesten, die onmiddellijk de dierenbescherming in het geweer zouden brengen. Wel leert de moraal, dat zulke stoute jongens slecht aan hun eind komen, als Max en Moritz in een molen vermalen worden, met de prachtige onomatopee 'Rickeracke, Rickeracke! Geht die Mühle mit Geknacke.'

Katzenjammer Kids

In 1897 startte tekenaar Rudolph Dirks in de New York Journal van krantenmagnaat William Randolph Hearst met de strip *The Katzenjammer Kids,* die rechtsstreeks geïnspireerd was op Max en Moritz. Dit was eigenlijk de eerste echte strip met tekstballonnen, nadat twee jaar eerder Richard

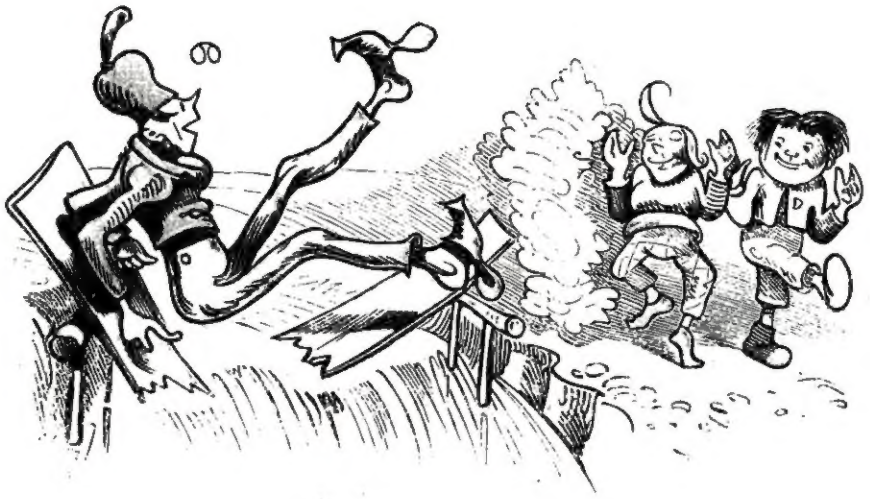

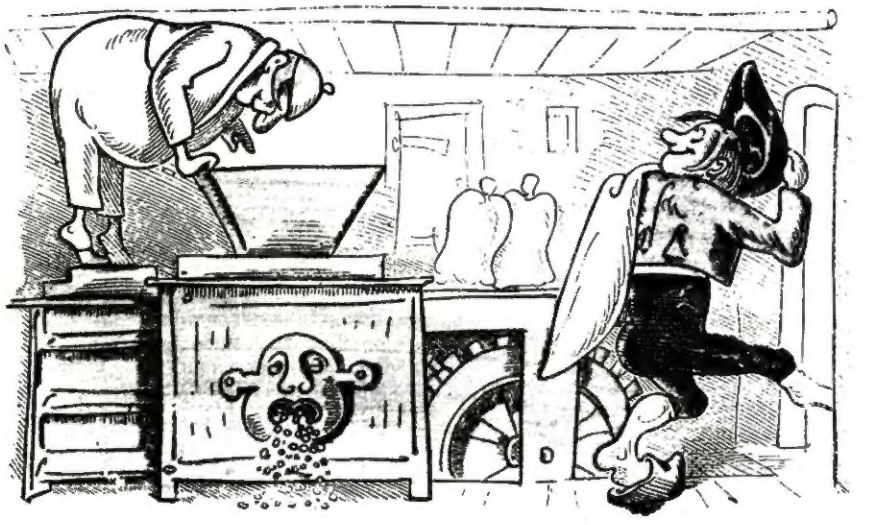

Rikkelrakkel! Rikkelrak!
Maalt de molen met gekrak.

Max en Moritz van Wilhelm Busch

Outcault met zijn The Yellow Kid de start van de Amerikaanse krantenstrip voor zijn rekening had genomen.
The Katzenjammer Kids, Hanz en Fritz, doen in baldadigheid beslist niet onder voor Max en Moritz. Wat zij voor hun moeder, hun stiefvader de kapitein en de schoolopziener – The Inspector – aan onheil uitdenken, is vaak zo duivels en sadistisch, dat de term kwajongensstreken maar een zwakke afspiegeling van de werkelijkheid geeft. Merkwaardigerwijs, en dat is misschien ook wel het leuke van de strip, worden Hanz en Fritz wel regelmatig gestraft, maar ontspringen ook vaak de dans. Tot op de dag van vandaag kunnen ze zo hun avonturen beleven, waarmee het de langstlopende strip ter wereld is, nu al bijna 87 jaar.
Een opmerkelijk verschijnsel in deze strip is het taalgebruik, een mengelmoes van pidgin-engels en duits. Dit wordt het aardigste geïllustreerd aan de hand van de uitspraak van de Inspector, dat voor Hanz en Fritz: 'Society iss nix'.
In 1913 verliet Dirks de New York Journal en sindsdien bestaan er twee versies van 'The Katzies': *The Captain and the Kids* van Dirks en *The Katzenjammer Kids* van Harold Knerr.
Nog een bijzonder kenmerk van de strip is de wisseling van lokatie, die in de loop van de tijd is opgetreden. Van een onbestemd land verplaatsen de Kids het terrein van hun boosaardige operaties eerst naar Afrika en later naar een Polynesisch eiland. Tijdens de Eerste Wereldoorlog wordt de versie van Knerr bovendien nog tijdelijk naar Ierland verplaatst.

AREN'T THOSE KIDS THE VERY LIMIT?

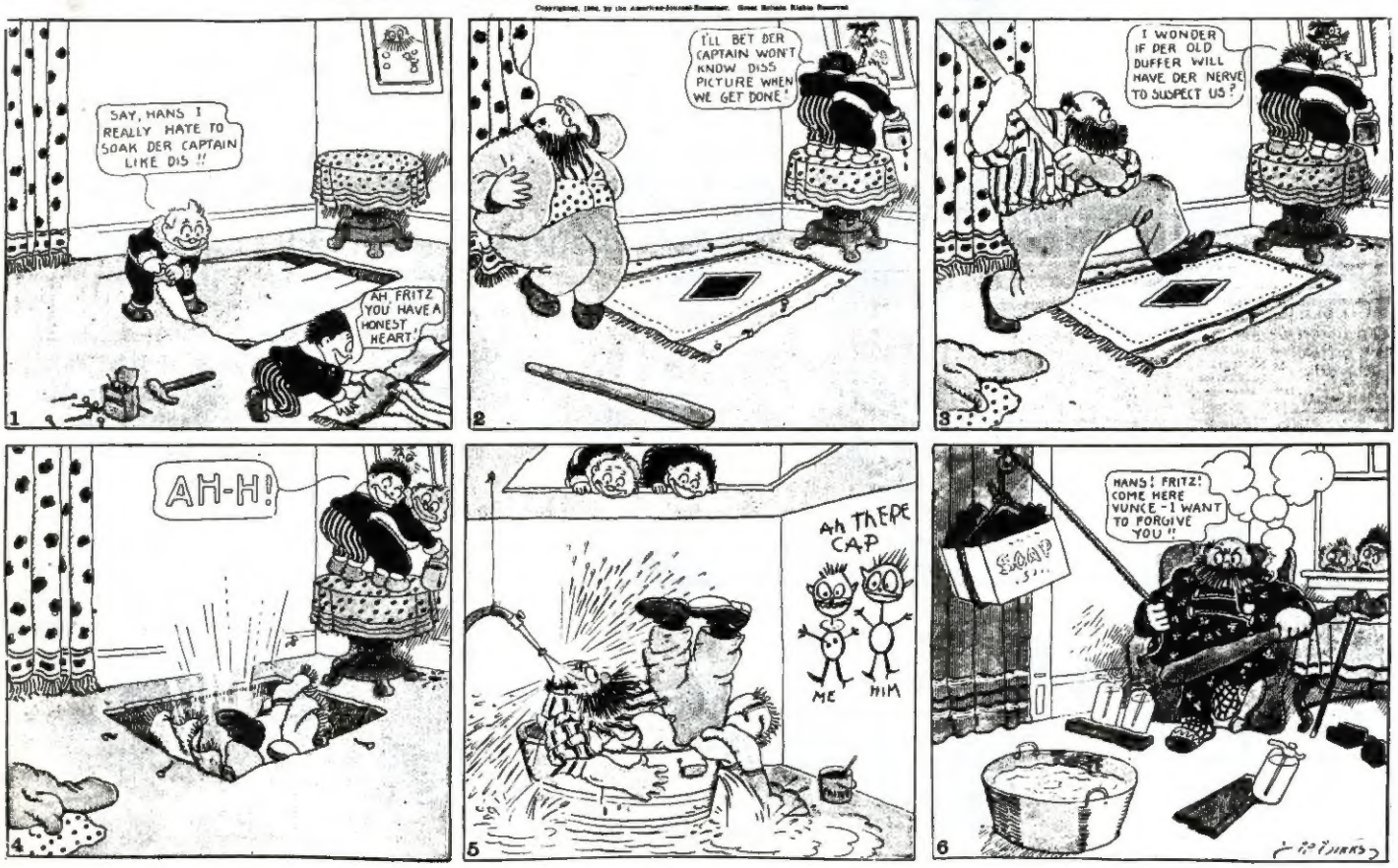
SAY, HANS I REALLY HATE TO SOAK DER CAPTAIN LIKE DIS !!
AH FRITZ YOU HAVE A HONEST HEART!
I'LL BET DER CAPTAIN WON'T KNOW DISS PICTURE WHEN WE GET DONE!
I WONDER IF DER OLD DUFFER WILL HAVE DER NERVE TO SUSPECT US?
AH-H!
AH THERE CAP
ME
HIM
HANS! FRITZ! COME HERE VUNCE - I WANT TO FORGIVE YOU !!
SOAP
1
2
3
4
5
6

The Katzenjammer Kids van Dirks (1905)

© Copyright King Features Syndicate. Reprinted by permission

HMMM
?
GENTLEMEN...
THE BRATS ARE TROTTING OUT THEIR OLD FOOTBALL TRICK AGAIN!
I VUNDER WHO ISS DER CHAMPEEN FEETSBALL KICKER ON DER ISLAND!
PSST.. REMEMBER LAST YEAR? THE FOOTBALL WAS FILLED WITH CEMENT!
HOW'S ABOUDT YOU, CAPTAIN? SHOW USS HOW YOU DID IT AT YOUR COLLITCH!!
!
LIKE DISS I DID IT!
HEY!
NOW YOU KICK IT!
OKAY!
SAY!
T'ROW IT UND I'LL SHOW YOU HOW I COTCH DER FORVARD PASS!
GET READY! VUN.. TWO..
CEMENT
CLUNK!
CRUNCH!
VOWEE! T'REE POINTS!
BOOM

The Katzenjammer Kids van Musial (1970)

Aankondiging Buster Brown musical (1908)

THE AMERICAN THEATER
Market St., Near Seventh PHONE-MARKET-381
THE PLAYHOUSE OF COMFORT AND SAFETY
Starting With MATINEE TO-DAY
THE RECORD-BREAKING CARTOON MUSICAL COMEDY.
BUSTER BROWN
By R. F. OUTCAULT
WITH
MASTER RICE AS "BUSTER"
Latest Edition of the Universal Hit.
Great Cast. Hearty Chorus.
20 BIG SONG HITS 20
—AND—
BOBBY BURNS BRIGADE
Special Prices for This Attraction:
Evenings, 25c to $1.00. No higher.
Sunday Matinee, 25c, 50c and 75c.
Saturday Matinee, 25c and 50c.
ALL RESERVED.
ADDED ATTRACTIONS R. F. OUTCAULT will appear at every evening performance, in his monologue with "BUSTER" sketches.
Next Sunday Matinee—"THE VIRGINIAN"

Buster Brown

Als tegenhanger van The Kids creëerde de al genoemde Richard Outcault voor de New York Herald in 1902 de strip *Buster Brown,* met dit keer als kameraad een hond: Tige. In het jaar daarvoor had Outcault al een strip gemaakt, Lil' Mose, met negers als hoofdfiguren.

Buster Brown is duidelijk veel minder boosaardig dan 'The Katzies'. Vaak heeft hij prima bedoelingen, die vervolgens falikant verkeerd blijken uit te pakken. Daarbij liet Outcault geen onduidelijkheid bestaan over het goede of slechte van Busters gedrag. Bijna elke aflevering werd besloten met een vaak moraliserend commentaar in het laatste plaatje onder het kopje 'Resolved': de moraal van het verhaal.

Het is geen wonder, dat Buster Brown veel meer instemming kreeg van de ouders, dan de Kids, en in korte tijd dan ook zeer populair werd. Zeer veel mensen gingen hun pasgeboren zoontje Buster noemen, en de naam heeft, zoals bij ons Sjors van de Rebellenclub, nog altijd een bijbetekenis van een onrustig en luidruchtig kind. De populariteit van Buster Brown werd ook commerciëel aangewend, en tot op de dag van vandaag zijn er weinig stripfiguren aan te wijzen, waarvan zoveel gebruik gemaakt is in de merchandising van artikelen, van schoenen en kleding, tot sigaren en whiskey toe!

Vooral het matrozenpakje waarin Buster rondliep, sloeg erg aan en een hele generatie Amerikaanse jongens heeft erin rondgelopen. Er kwamen Buster Brown-musicals en in New York zelfs een Buster Brown-museum. In de niet aflatende concurrentiestrijd van de Amerikaanse kranten aan het begin van deze eeuw, waarbij de gepubliceerde strips een belangrijke rol speelden, wisselde Outcault in 1906 weer van uitgever, zodat er in dat jaar, zoals al eerder gebeurd was met The Yellow Kid en later gebeurde met The Katzenjammer Kids, twee versies van Buster Brown verschenen. Ondanks de grote populariteit heeft Buster Brown het veel korter uitgehouden dan The Kids. In 1926 werd de strip stopgezet en twee jaar later overleed Outcault op 56-jarige leeftijd.

Los Angeles Herald (22 sept. 1928)

Mourn R. F. Outcault ✖ ✖ ***'Father of Comics'*** ✖ ✖ ***'Buster Brown'***

YELLOW KID
RESOLVED!
HERBERT SPENCER SAYS THAT LIFE IS PERFECT ADJUSTMENT TO ONE'S ENVIRONMENT: THAT'S RE- WHY MY ADJUSTMENT TO MY ENVIRONMENT IS PERFECTLY RIDICULOUS- AND HENRY DRUMMOND SAID HAPPINESS IS PERFECT HARMONY WITH ONES CORRESPONDENCES I'M THAT- MY ONLY TROUBLE IS MY BAD JUDGMENT ABOUT DOING THINGS. WHY CAN WE NOT LEARN THAT VIRTUE IS ITS OWN REWARD
BUSTER BROWN.

If the famous "Yellow Kid" could come back out of the past today, he would bow his head in mourning for his creator, Richard Felton Outcault, "father of comic strips." Above is the impudent "Yellow Kid" in his heyday.

This picture shows Mr. Outcault at the height of his notable career during which he made millions laugh. His "Yellow Kid" of "Hogan's Alley" was his first big hit, followed by "Poor Lil Mose," "Buddy Tucker" and "Buster Brown."

"Buster Brown" was born in 1901 and made a great name for himself and Mr. Outcult, who died at the age of 68. The prankish, philosophical youngster, shown with his dog "Tige," earned their creator $250,000. Millions of post cards have carried "Buster's" picture and clothes, books, dolls and plays named for him.

BUSTER'S NEW GOAT
FOR SALE A GOOD AND DURABLE GOAT IN FINE WORKING ORDER
THATS WHERE WE LIVE
HE HAS N'T SEEN ME YET
THATS MY DOG TIGE
HOWDY DO"
DONT HURT HIM HE'S A GOOD DOG
DONT HURT HIM GOATIE DEAR—GEE I WISH I KNEW THIS GOAT'S NAME
DONT GO INTO THE HOUSE BUSTER YOUR MAMA HAS A BRIDGE PARTY
RESOLVED
THAT THERES A LOT OF GOOD FUN IN GOATS. PA RODE ONE THE OTHER NIGHT IN THE ST. CECELIA LODGE. OH, THERES FUN IN EVERYTHING IF YOU'RE LOOKING FOR IT. CULTIVATE A GOOD DISPOSITION AND MOST ANYTHING IS FUN. LIFE IS TOO SHORT TO BE SERIOUS. EMERSON WAS THE GREATEST MIND THAT HAS EXISTED FOR CENTURIES AND HE SAID "THE GREAT WILL NOT CONDESCEND TO TAKE ANYTHING SERIOUSLY." SOMEBODY SAID THAT "LAUGHTER IS SANITY" SERIOUSNESS IS INSANITY BUSTER
R. F. Outcault

Buster Brown anno 1906 door Richard F. Outcault

Sjors en Sjimmie en de Rebellenclub

Hans van den Boom
Har Brok
Peter de Raaf

GETTING AN EDUCATION.

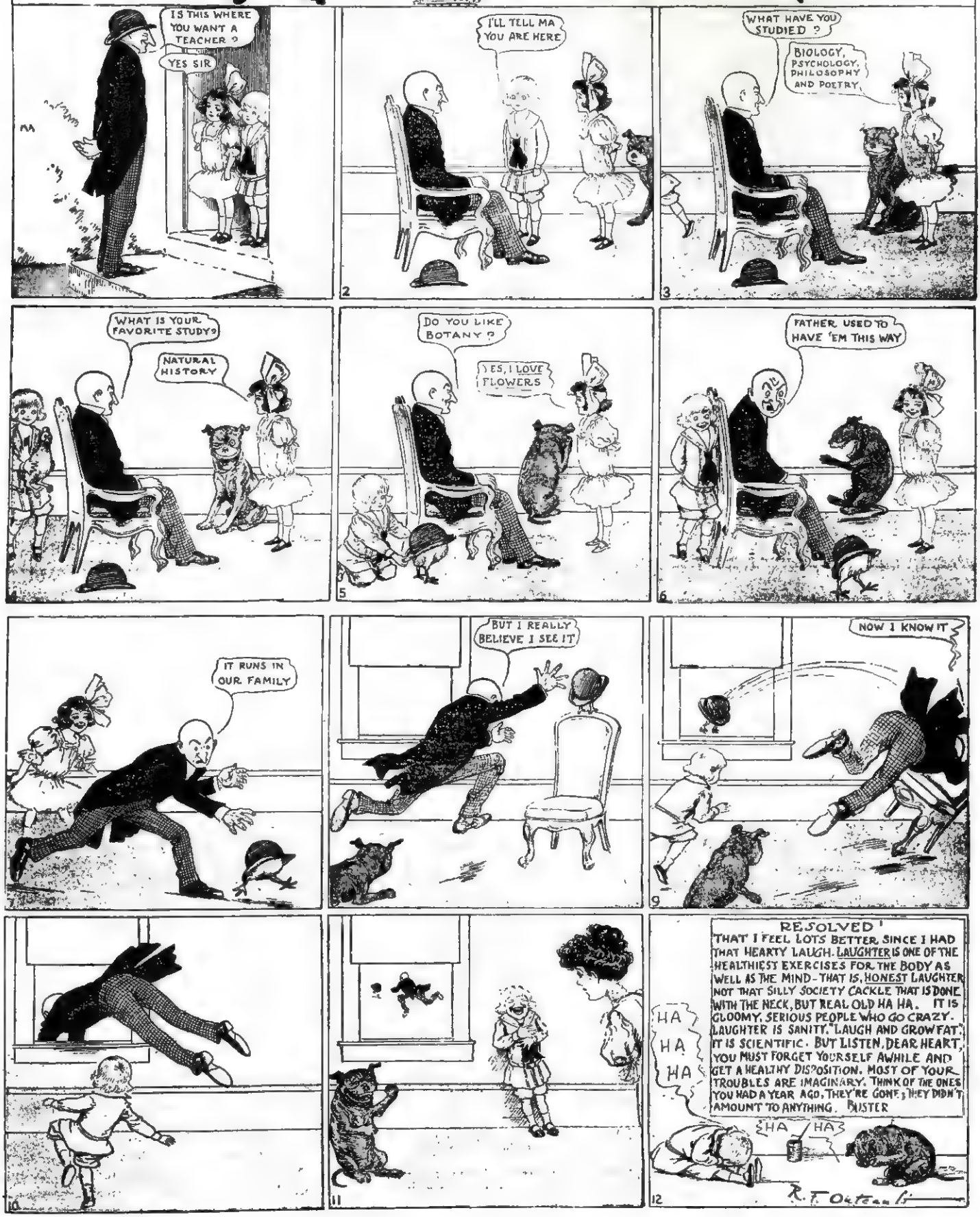
IS THIS WHERE YOU WANT A TEACHER ?
YES SIR
I'LL TELL MA YOU ARE HERE
WHAT HAVE YOU STUDIED ?
BIOLOGY, PSYCHOLOGY, PHILOSOPHY AND POETRY.
WHAT IS YOUR FAVORITE STUDY?
NATURAL HISTORY
DO YOU LIKE BOTANY ?
YES, I LOVE FLOWERS
FATHER USED TO HAVE 'EM THIS WAY
IT RUNS IN OUR FAMILY
BUT I REALLY BELIEVE I SEE IT
NOW I KNOW IT
HA HA HA
HA HA
RESOLVED!
THAT I FEEL LOTS BETTER, SINCE I HAD THAT HEARTY LAUGH. LAUGHTER IS ONE OF THE HEALTHIEST EXERCISES FOR THE BODY AS WELL AS THE MIND - THAT IS, HONEST LAUGHTER NOT THAT SILLY SOCIETY CACKLE THAT IS DONE WITH THE NECK, BUT REAL OLD HA HA. IT IS GLOOMY, SERIOUS PEOPLE WHO GO CRAZY. LAUGHTER IS SANITY. "LAUGH AND GROW FAT." IT IS SCIENTIFIC. BUT LISTEN, DEAR HEART, YOU MUST FORGET YOURSELF AWHILE AND GET A HEALTHY DISPOSITION. MOST OF YOUR TROUBLES ARE IMAGINARY. THINK OF THE ONES YOU HAD A YEAR AGO, THEY'RE GONE; THEY DIDN'T AMOUNT TO ANYTHING. BUSTER
HA HA
R. F. Outcault

Martin Branner

De fakkel van de beste belhamelstrip was op dat moment al overgenomen door Perry Winkle van de hand van Martin Branner. Branner, geboren in 1888, wilde aanvankelijk bij het theater. Met zijn 15-jarige vrouw Edith begon hij een dansnummer, maar op de duur bleek een theatercarrière toch niet voor hem weggelegd. In 1919 begon hij strips te tekenen: 'Looie the Lawyer' voor Bell Syndicate, en 'Pete and Pinto' voor de New York Sun.
In 1920 kwam hij met *Winnie Winkle, the Breadwinner,* zoals de titel al aangeeft een van de eerste strips met een geëmancipeerde vrouw als hoofdfiguur (samen met Tillie the Toiler van Russ Westover, dat één jaar later verscheen). Veel van haar zelfstandigheidsstreven stopte Winnie in de opvoeding van haar broertje Perry.

Perry Winkle and his Rinkeydinks

Al snel werd Perry Winkle net zo geliefd bij het publiek als Buster Brown was geweest. Met zijn illustere voorganger deelde hij lange blonde haren en een soort matrozenpakje. Dit laatste overigens niet uit eigen verkiezing, omdat het netjes houden ervan hem ernstig belemmerde in het ravotten met zijn vriendjes: the Rinkeydinks. Maar zijn zuster wist hem steeds weer terug te krijgen in keurige pakjes, een bron van eeuwigdurende strijd tussen de twee.
In 1922 gaat Perry zijn eigen avonturen beleven op de zondagspagina van de strip. Deze zondagspagina's, die tot het begin van de jaren veertig zullen verschijnen, zijn de vorm, waarin wij ook hier in Nederland de strip hebben leren kennen.
Winnie Winkle, die tot op de dag van vandaag als dagstrip bestaat, trouwt in 1937 met Will Wright. In 1941 krijgen ze zelfs een dochter, Wendy, waarna Will om onnaspeurbare redenen uit de strip verdwijnt. In diezelfde tijd verdwijnt Perry op de zondagpagina's naar de achtergrond. Zijn plaats wordt ingenomen door Denny Dimwit, een niet al te snugger jongetje. In de

Winnie Winkle in 1921 en 1933

I'D LIKE TO GET A JOB WITH YOUR COMPANY !!
AH YES! YOU'D LIKE TO GO IN TH' MOVIES, HEY?? WELL-ER-MISS WINKLE, WHAT SALARY WOULD YOU EXPECT???

Winnie, Perry and the Rinkydinks (1922)

SO!! THAT'S WHAT YOU DO WITH THE CLOTHES I BUY YOU, HEY?!! GIVE THEM AWAY TO RAGAMUFFINS!! TAKE THAT BUNDLE OF RAGS OFF THIS INSTANT !!!
AW GEE WHIZ! I CAN'T PLAY BALL IN THEM OL' SISSY CLO'ES!!

SISSY CLOTHES, EH?!! I'LL GIVE YOU SOMETHING YOU'LL WEAR A LONG TIME, WHEN WE GET HOME!
WOT'CHA DOIN' PERRY, MAKIN' A HOME RUN?
HE HE
HA HA HA
AW!!
SUNDAY
©1922 CHICAGO TRIBUNE
BRANNER

Winnie Winkle in de zestiger jaren door Max en Bibber

dagstrip wordt Perry nu snel ouder. In 1954 wordt de zondagspagina weer in de kontinuïteit van de dagstrip opgenomen en verdwijnt Perry nagenoeg volledig. Hij treedt nog maar af en toe op, en is dan zelfs getrouwd!
In 1962 laat Branner de strip over zijn aan zijn assistent Max van Bibber, die er een realistisch getekende 'soap-opera' van maakt. Eerder, in het begin van de dertiger jaren is Robert Velter – bij ons bekend als Rob Vel van de eerste Robbedoesverhalen – nog een tijd assistent van Branner geweest. In 1970 overlijdt Martin Branner op 81-jarige leeftijd.

Bicot

De avonturen van Perry Winkle and the Rinkeydinks worden in 1924 in Frankrijk gepubliceerd in het tijdschrift Dimanche Illustré onder de titel 'Bicot et les Rantanplans'. De strip werd enorm populair in Frankrijk, waar het na *Les Pieds Nickelés* en *Bibi Fricotin* de eerste ballonstrip met regelmatige publicatie was. De aan de Dimanche Illustré verbonden tekenaar Alain Saint-Ogan vond in Bicot de inspiratie voor zijn strip *Zig et Puce* (Kees en Klaas). Deze twee vriendjes zijn echter nauwelijks op kattekwaad uit, maar beleven vele avonturen, onder andere in Amerika. Zig et Puce verschijnt vanaf 1925 in de Dimanche Illustré met exact hetzelfde paginaontwerp als waarin Bicot verscheen, het ontwerp dus van de Amerikaanse zondagspagina van dat moment, dat min of meer standaard is geworden voor de Europese strip. Zig et Puce is de eerste ballonstrip van Europese makelij. Op zijn beurt zal Hergé zich later voor de avonturen van Kuifje weer op Zig et Puce inspireren. Langs deze weg heeft Branner ongewild een grote invloed op de ontwikkeling van de Europese strip gehad. Bicot was inmiddels razend populair geworden in Frankrijk. Er verschenen albums, die in de nostalgische golf van de jaren zeventig gedeeltelijk zijn herdrukt. Eind vijftiger jaren was overigens al een poging gedaan om met een Franse versie Bicot nieuw leven in te blazen, o.a. door Jean-Claude Forest, ook geen onbekende in de Europese stripwereld!

Sjors

In de dertiger jaren werd Perry Winkle ook in enkele Nederlandstalige bladen gepubliceerd, o.a. in het Vlaamse tijdschrift A.B.C. onder de naam Ukkie Wappie. In Nederland kreeg Perry and his Rinkeydinks de naam Sjors van de Rebellenclub. In 1938 neemt Frans Piët de strip over, waarna de lange reeks Nederlandse avonturen van Sjors en later van zijn vriendje Sjimmie een aanvang neemt. Een reeks die tot op de dag van vandaag voortduurt en waarover verder alles in dit boek te lezen valt. Zo kunnen mensen al meer dan een eeuw lang genieten van getekende kwajongensstreken, waarvan Max en Moritz de aanstichters zijn geweest.

DE AVONTUREN VAN
Ukkie Wappie
EN ZIJN VRIENDJES
Ik moet den jongens eens een of andere poets bakken!
Met die losse plank kun je wel wat beginnen.
Als ze door deze deur komen, worden ze door dien emmer water aardig verwelkomd.
Nu zal ik buiten wachten tot zij komen.
Ukkieeeeeeeee!
Groote boontjes! Dat is Zus! Ik mag me wel gauw verstoppen.
Boem!
Ha-ha! Je dacht, dat het je zuster was, die je riep en wij waren het!
We hebben je aardig voor den gek gehouden, niet?
Wees maar niet boos! We hebben de kinderpagina met de plaatjes voor je meegebracht. Dan kun je ze lezen.
DE AVONTUREN VAN
Ukkie Wappie
EN ZIJN VRIENDJES
H'm! Ik kan dat nou niet zoo grappig vinden.

Perry Winkle van Branner als Ukkie Wappie in ABC, Geïllustreerd Weekblad (1932)

DE AVONTUREN VAN Ukkie Wappie EN ZIJN VRIENDJES

Wat is er met jullie aan de hand? Ik dacht, dat jullie allemaal aan 't sleetje rijden zouden zijn in de Hoogstraat of van de bruggen af of zoo!
Ja, dat hebben we ook geprobeerd, maar het is overal zóó vol, dat je niet eens kunt staan!
Ik wou, dat ik een plaatsje wist, waar wij nou eens echt fijn konden sleeën, zonder dat anderen ons in den weg zitten.

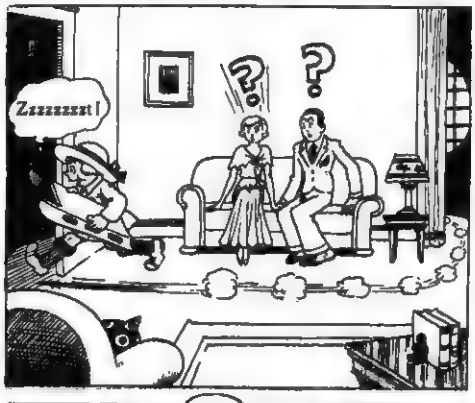

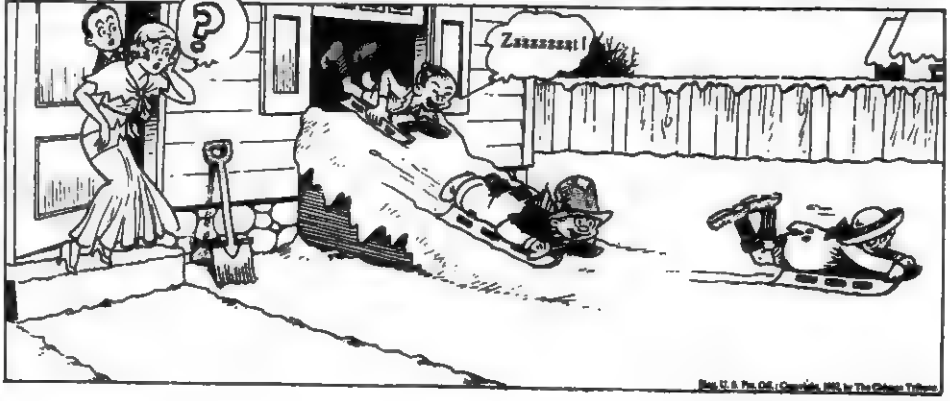

DE AVONTUREN VAN Ukkie Wappie EN ZIJN VRIENDJES

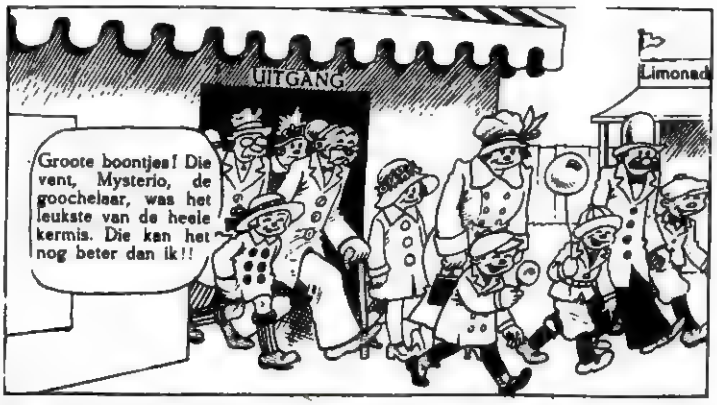
UITGANG
Limonade
Groote boontjes! Die vent, Mysterio, de goochelaar, was het leukste van de heele kermis. Die kan het nog beter dan ik!!

Komiek, om een taart in een hoed te maken! Dat moet ik ook eens zien te doen. Ik heb het goed afgekeken.
MYSTERIO
DE TOOVENAAR
KOMT ALLEN BINNEN!

En hoe vond je het op de kermis, Ukkie?
O, 't was er schitterend! D'r was ook een goochelaar en ik heb een van zijn kunstjes uit mijn hoofd geleerd!!

Ik zal jullie eens laten zien, hoe makkelijk het is! Mag ik even Uw hoed hebben, mijnheer Bibber?
Wees alsjeblieft voorzichtig, Ukkie. Het is Mijnheer Bibbers nieuwe hoed!
O, dat beteekent niets. Ga je gang maar, Ukkie.

DE AVONTUREN VAN Ukkie Wappie EN ZIJN VRIENDJES

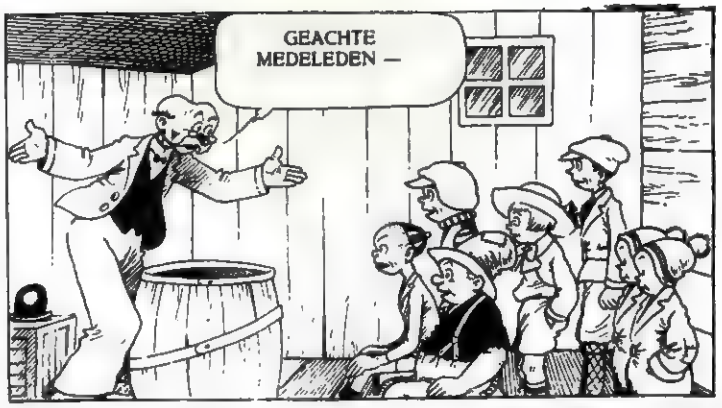

Ik ga dezen kant uit!
Hebben jullie gehoord, wat mijn vader zei over het winnen van nieuwe leden? Wij moeten dan maar dwang gebruiken — dus denk er om, jongens!
Ik ga hierheen!
Ik neem dezen kant!

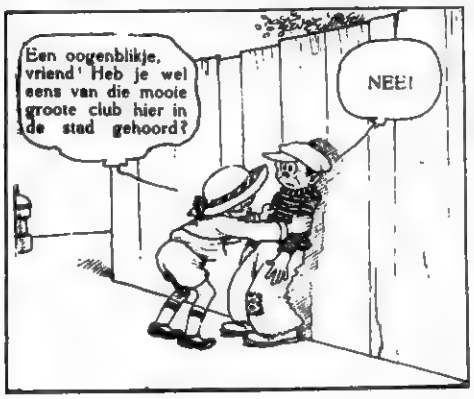

Nou, dan zal ik je vertellen, dat het een reuze club is! We doen aan voetballen, korfballen, zwemmen en alle takken van sport. Wij zijn voor niemand bang —

Wij moeten meer leden hebben om een mooi nieuw clubhuis te kunnen bouwen. De contributie is maar heel laag! Wat zeg je er van? Wil je lid worden?
N-N-NEE!

WAT?! Wil je geen lid worden van onze club, die de beste boksers uit de heele stad heeft? Bedenk goed, wat je zegt! Ik kan zelf ook heel aardig boksen!
N-NEE!
5-22-32

Frans Piët

De man die Sjors van de rebellenclub een Nederlands gezicht gaf

door Herman Pieter de Boer

In het jaar 1906 verschijnt in het Amerikaanse zondagsblad The Chicago Sunday Tribune een gekleurd stripverhaal, waarin het knaapje Buster Brown de hoofdrol speelt.
Een jaar daarvoor was in Nederland Frans Piët geboren. Twee feiten die op dat ogenblik niet met elkaar te maken hebben. Maar wie zal uitmaken hoezeer de geboorte van Buster in Chicago en die van Piët aan de andere zijde van de Oceaan, van invloed op elkaar zijn geweest? Wie nu, achteraf, de figuur van Buster vergelijkt met die van Piëts Sjors, zal mét ons constateren, dat die gelijkenis nauwelijks toevallig kan zijn.
En toch had Piët, op het moment waarop hij Sjors ter wereld hielp, vast en zeker nog nooit Buster Brown onder ogen gehad. Langs welke ingewikkelde, nauwelijks meer te reconstrueren wegen is het elementaire figuurtje van Sjors van de Rebellenclub terechtgekomen bij Piët, die zo ontzaglijk velen met zijn geesteskind onvergetelijke uren heeft bezorgd?
Herman Pieter de Boer heeft die geschiedenis uitgezocht. Hij liet zijn verhaal beginnen in Chicago, in de jaren twintig. Maar misschien begon het al eerder, bij de Buster Brown uit de Chicago Sunday Tribune. Misschien was hij het, die Martin Branner inspireerde tot zijn Perry Winkle. Wij volgen Herman Pieter de Boer bij zijn beschrijving van Sjors en zijn voorgangers, omdat De Boer's artikel het beste stuk 'Piët-geschiedenis' is dat we ons kunnen wensen.

Chicago, jaren twintig. De tijd van Al Capone, Mary Pickford, Eliot Ness en Winnie Winkle. Wie is Winnie Winkle? Zij is het prototype van de Amerikaanse *careergirl,* een knappe, zelfverzekerde blondine – centrale figuur in het gezin Winkle, geboren in het brein van striptekenaar Martin Branner. Haar belevenissen verschijnen dagelijks in de Chicago Tribune. Winnies vader is een *underdog* met een bulthoofd en een hangsnor die soms beteuterd uit zijn schommelstoel komt om zijn maïspijpje of zijn gebit te zoeken. Haar moeder is een mollig doorsnee-mensje. Deze twee geven de populaire Winnie het noodzakelijke doch vrij neutrale tegenspel. Minder neutraal echter ontpopt zich haar broertje Perry. Deze Perry Winkle is een soort volksuitgave van Little Lord Fauntleroy, met een fluwelen pakje, een wit boordje en molières. Buiten draagt hij een koket jasje en een grote hoed met een strik. Bovendien heeft hij meidenhaar. Ondanks deze handicaps manifesteert hij zich als een echte jongen, heel niet bang:
Hij is de leider van een sjofele achterbuurtgang, bestaande uit de dikke Spud, drager van een gelapte hoge hoed, de petjesgast Spike en de griezelig magere Chink, een Chinees. De Pietje Bell-achtige streken die hij rond zijn zuster uithaalt, beginnen de tekenaar tenslotte zo te boeien dat hij Perry Winkle hoofdpersoon maakt. En zo start de vreemdsoortigste levensloop aller tijden

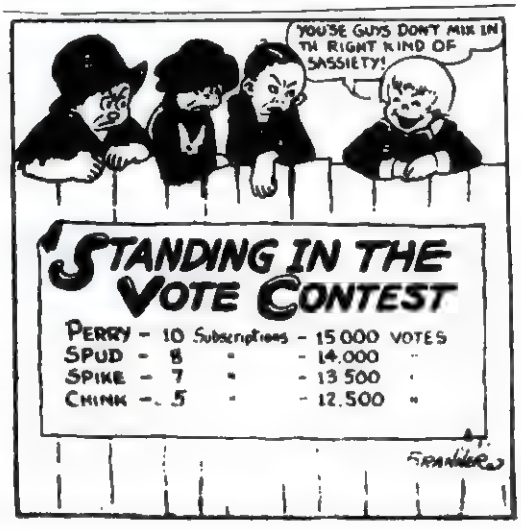
YOU'SE GUYS DON'T MIX IN TH RIGHT KIND OF SASSIETY!
STANDING IN THE VOTE CONTEST
PERRY - 10 Subscriptions - 15 000 VOTES
SPUD - 8 " - 14.000 "
SPIKE - 7 " - 13 500 "
CHINK - 5 " - 12.500 "

Branner's Perry Winkle uit 1924.

Frans Piët

van een stripfiguur. Want? Ook in Nederland lezen een paar mensen Amerikaanse kranten. Zoals de redacteur van 'Het Weekblad voor U' (8 ct per nummer), een geïllustreerd familieblad van een uitgeverij aan het Galgewater 22 te Leiden.

'Dat is', meent hij in 1931, als het blad opgericht wordt, iets vrolijks voor onze jeugdige lezertjes!' Hij pakt de schaar, knipt de serie (zoals een strip toen in Nederland heette) uit de Chicago Tribune, en zet een vertaler aan het werk. De titel wordt 'De avonturen van Ukkie Wappie en zijn vriendjes'. Winnie wordt Zus, Mom wordt Moe, Dad wordt Pa, de vriendjes blijven naamloos. 'Wow!' en 'Gosh!' worden vertaald met 'Goeie Grutjes!' en 'Groote Boontjes!'

Al in 1930, nog vóór Sjors in 'De Humorist' opdook als een vertaalde versie van Perry Winkle, tekende Piët voor dit blad cartoons. Dit was zijn allereerste.

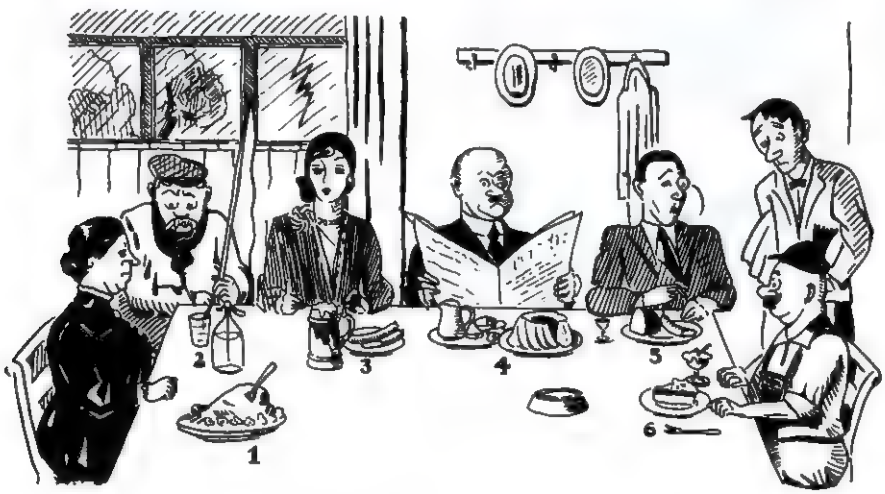

De Humorist

Terzelfder tijd verschijnt bij uitgeverij De Spaarnestad in Haarlem het amusementsblad 'De Humorist van de Week', door de lezers joviaal 'De Humorist' genoemd. Redacteur Lou Vierhout leest waarschijnlijk 'Het Weekblad voor U' niet, want ook hij pakt de schaar en knipt dezelfde strip uit, ten behoeve van zijn blad. Lou Vierhout is bevriend met een banketbakkerszoon die in zijn atelier aan de Meester Lottelaan vrolijke bollenvelden schildert en met wie het goed lachen is. Deze man heet Georges G., in de wandeling Sjors. Hij (thans een Haarlems notabel) dient als inspiratie, de serietitel wordt 'Sjors van de Rebellenclub'. Verder wordt het Pa, Moe, Suzy. De leden van de Rebellenclub heten Puck (dat is de dikke), Pinkie (voorheen Chinck) en Snooke (Vlaamsachtige versie van Spike). Wat gebeurt er nu in november 1932? Krijgen de twee concurrerende redacteuren bonje over wie-hem-het-eerst-had?

Of heeft men vanuit Amerika maar eens een auteursrechtenrekening gezonden voor die ongevraagd uitgeknipte Perry Winkles? Raadsels! We kunnen alleen vaststellen: in 'Het Weekblad voor U' van 26 november 1932 wordt Ukkie Wappie plotsklaps getekend door een andere man, en het geheel neemt een verdachte wending. Tot nu toe waren het allemaal losse afleveringen geweest, telkens met een moppige ontknoping, nu ontvouwt Ukkie Wappie ineens het plan voor een wereldreis. Een paar nummers verder neemt hij al afscheid van zijn belabberd getekende familie en vriendjes en vertrekt hij op een schip met kapitein Mosterdpot.

Aan boord trekt hij schielijk het fameuze Branner-costuum uit en een matrozenpak áán. Hij is reeds iemand anders aan het worden. Als hij begin 1933 aan de martelpaal bij de Indianen staat, is er alweer een andere, zeer onkundige tekenaar aan het werk. In augustus 1933 wordt hij overgenomen door een tekenaar die wellicht het 13-jarige zoontje van de portier is – het is om te huilen. Op 25 november 1933 voltrekt zich de meest opzienbarende gedaanteverwisseling. Er komt een niet geheel incapabel tekenaar, maar die maakt er van de ene week op de andere ijskoud een totaal ander persoon van: Ukkie Wappie is opeens vrijwel kaal en zijn kleine gestalte verraadt dat de tekenaar veel Amerikaanse tekenfilms

ziet en die romige stijl met een stijve Nederlandse pols probeert te imiteren. Op 2 december van dat jaar ontmoet deze quasi moderne Ukkie Wappie ergens aan boord een jankende hond en spreekt dan de historische woorden: 'Ik zal je Pukkie noemen. Nu gaan we samen avonturen zoeken als Ukkie en Pukkie.

Toonder?

In 1934 – het blad is inmiddels herdoopt in 'Unicum - Het Weekblad voor U' – wordt de tekenstijl iets soepeler (is dat al Martin Toonder?); de held ziet er nochtans dom en bol uit, en heeft eng geplakt streephaar. In 1937 trekt de figuur wat bij, heeft meer haar en bovendien de motoriek van Tom Poes. Dit kán niet anders dan werk van Marten Toonder zijn – een nader te houden onderzoek in Ierland, waar de maestro woont, moet dit echter nog bevestigen.
In 1938 begint Toonder het kennelijk zo druk te krijgen, dat er nog maar een reepje van vier plaatjes gepubliceerd wordt, onder het hoofd 'Uk en Puk'. Daarna verliezen wij deze zeldzaam gemetamorfoseerde Perry Winkle uit het oog wegens gebrek aan oude nummers van Unicum.

NOW BE GOOD CHILDREN, I'LL HAVE MARY BRING YOU SOME CAKE AND LEMONADE
ISN'T MRS. PLEASANT A NICE KIND LOVELY LADY?
LEMONADE AND CAKE! NOW THAT SOUNDS GOOD FOR A BEGINNING
6

Buster Brown uit The Chicago Sunday Tribune. Was hij de allereerste voorloper van Sjors?

Een van de plaatjes uit Ukkie en Pukkie van januari 1937. Is Toonder hier aan het werk geweest? (uiterst links)

Zóver was Ukkie Wappie in 1933 al gedegeneerd voor hij...

... in het daaropvolgende nummer van 'Het Weekblad voor u' eensklaps een totale metamorfose onderging, die in december 1933 leidde tot zijn 'herdoop' in Ukkie, met zijn hond Pukkie.

Sjors

Maar hoe is het intussen bij De Spaarnestad gegaan? Prima! Tot 1936 gaat de redactie door met Sjors van de Rebellenclub in De Humorist, dan wordt er zelfs een blad Sjors opgericht, speciaal voor de jeugd.
Voor De Spaarnestad werkt dan al een zekere Frans Piët. Hij illustreert spannende verhalen en maakt honderden moppen.
Deze Frans Piët was tot nu toe bijna even geheimzinnig als Perry Winkle. Hij is een der voornaamste figuren van het Nederlandse stripwezen, iedereen kent zijn markante signatuur, miljoenen hebben van zijn Sjors gehouden, bijna niemand weet iets van de man zelf, naar alle waarschijnlijkheid is hij dan ook de bescheidenste tekenaar van Nederland. Ziehier de merkwaardigste feiten, genoteerd in zijn eigen wo-

Heel ánder werk van Piët uit 1940: een onnavolgbare illustratie waarin een Londense bobby een belangrijke rol speelt.

ning aan de Regentesselaan in Haarlem.

Muziek

Als jongen wil Frans Piët (de achternaam is van Spaanse herkomst) al tekenaar worden. Zijn ouders zien er niets in. Dan wil hij naar het conservatorium. Daar zien ze ook niets in. 'Bouwkunde, dat is wat', zegt zijn opa, die aannemer is. Frans leert timmeren op de ambachtschool en bezoekt nog een jaartje of wat de M.T.S. Intussen studeert hij toch maar viool. En om geld te verdienen: saxofoon. Hij komt bij The Blue Ramblers van Pi Scheffer, een semi-professionele band, en toetert de centjes bij elkaar voor een tekenstudie. Hij volgt de cursus van Press Art School, Londen, en neemt lessen bij Herman Moerkerk. Hij trouwt, vertrekt met zijn vrouw Mary naar Parijs en studeert aan de Vrije Academie in Montparnasse in het oude atelier van Zadkine, La Grande Chaumière. Intussen stuurt hij moppen en illustraties naar De Spaarnestad voor Sjors, De Humorist en Panorama. Hij krijgt Amerikaanse bladen toegestuurd en verslindt strips als 'Blondie' van Chic Young en 'Bringing up Father' van George McManus. Gefascineerd door het stripverschijnsel maakt hij zijn eerste serie, *f* 1,— per plaatje, zijn vrouw 25 cent per onderschrift. Deze verschijnt onder meer in het Haarlems Dagblad. Het zijn 'De avonturen van Wo-Wang & Simmy'. Wo-Wang, de naamt zegt het al, is een Chinees, en Simmy is een negertje. Houdt, geachte lezers, deze Simmy in de gaten. U zult méér van hem horen!

In 1936 zit Frans Piët weer in Haarlem. Frans en Mary hebben een dochter, Ineke, reizen is er niet meer bij. Terug naar de Sjorsdraad, want nu komt het.

Weer anders

Branner begint om onnaspeurbare redenen Winnie Winkle, het zusje weer naar voren te schuiven. Nu is de strip niet meer geschikt voor het kinderblad Sjors. De Spaarnestad maakt een soort *deal* met King Features Syndicate, dan eigenaar van de strip, en krijgt verlof de serie verder zelf te maken.

Frans Piët wordt aangezocht. Hij schrikt zich een hoedje maar zegt toch ja. Frans sluit zich op, werkt als bezeten, en komt dan tevoorschijn met de eerste Piët-Sjors, een document dat zijn weerga niet kent.

Het onvergetelijke verhaal van de sneeuwpop, gebouwd om een brievenbus. Het staat in deze Stripschrift-special. Sjors en al zijn vriendjes komen erin voor, het verschil met Branner is slechts voor vakmensen te zien! Zo gaat Piët een tijdje door. Zijn vrouw en hij snuffelen in Italiaanse en Franse bladen naar grappen die een plot kunnen opleveren, want elke week staan de persen nerveus te wachten op een nieuw avontuur. Het lukt telkens weer, maar het gaat Frans Piët wel de keel uithangen dat hij alleen maar voortborduurt op Martin Branner. Hij neemt een stoutmoedig besluit. Sjors wordt door Pa en Moe uit logeren gestuurd en komt bij het boerenechtpaar tante Rika en oom Teunis in Natteveen.

De oude Sjors-sfeer is er nog, met lekkere schuttinkjes en landschapjes aan de rand van de stad als achtergrond, maar de zaak is meteen veel Hollandser. Bovendien heeft Sjors een ander pak gekregen – met een lange broek! Het lijkt een beetje op een matrozenpak, en ja hoor, een stripje verder is er al een matrozenmuts bij. Sjors richt een nieuwe Rebellenclub op, weer een bolronde en twee dunne veentjes, wat boerser van uiterlijk alleen.

Alle vertrouwde elementen zijn er weer. Of niet? In vroegere verhalen was Sjors altijd geweldig in de weer met een Rebellenclubhuis. De redactie begint dat te missen. Frans, moe van dat eeuwige houten kreng, brengt Sjors in kennis met een gepensioneerde kolonel, en deze schenkt hem als clubhuis een potsierlijke auto uit 1901. Frans Piët zelf daarentegen begint het vrouwelijk element, vroeger zo pikant vertegenwoordigd door Suzy, te missen. Maar wacht eens! De kolonel heeft toch een dochter? Een bliksems mooie, donkere meid met filmsterrenhaar stijl 1938 (rol

naar binnen): Sally. Frans' vrouw Mary, fluistert hem in welke hoedjes en pakjes Sally moet dragen, tout à la mode. In duizenden jongensharten bloeit een stiekeme liefde voor Sally op.
Tot ver in de oorlogsjaren blijft Sjors onveranderd – dan verdwijnt hij tegelijk met de bladen Sjors en Panorama, als die niet meer gedrukt mogen worden.

Sjimmie

Na de oorlog kruipt Sjors opnieuw uit de pen van Frans Piët, voor een wekelijkse strip in Panorama. En nu gebeurt er weer iets: Sjors krijgt van Piët een vriendje cadeau. Een oude bekende: Simmy! Hij ontmoet hem in een circus. De naam is weliswaar Jimmy, maar het is toch de Simmy uit 1934. Alleen, in een vlaag van overmoed, tekent Piët hem met krulletjeshaar. Als dit te bewerkelijk blijkt, schijnt dat haar in de volgende strips uit te vallen, totdat er nog maar één haar omhoog piept. Voor de alliteratie is het inmiddels Sjors & Sjimmie geworden. Sjors & Sjimmie daveren jaren en jaren door Panorama. Ze steken zich voortdurend in de nesten, maar alles loopt altijd spectaculair goed af met massale huldigingen, vlaggen en fanfares. De eerste Sjors & Sjimmie-boeken worden gedrukt, de kinderen zijn er dol op. Nu besluit men het blad Sjors maar weer op te richten. Maar dan moet daar ook een Sjors-strip in. Zou Frans er misschien nog een Sjors-strip bij willen maken? Frans morrelt een poosje met het piepkleine stripje 'De luierjaren van Sjors', uiterste jeugdgebeurtenissen, maar houdt er weer mee op. Een andere tekenaar beproeft een verhaal 'Sjors en de Verschrikkelijke Sneeuwman', maar dat wordt niks – en gestopt. De befaamde Carol Voges ('Pa Pinkelman'!) wordt erbij gehaald. Hij slaagt erin enige jaren lang een Sjors-story te tekenen voor Sjors. Deze Sjors lijkt weer iets meer op de Sjors van 1935, maar toch: de twee gedaantes bijten elkaar niet opvallend. Als Panorama in de jaren zestig harder en actueler wordt, passen Sjors en Sjimmie er niet meer in. Zij verhuizen naar Sjors. Even is er in Nederland maar één Sjors in omloop. Maar nu komt de redactie Frans Piët met een sociologisch probleem op het hoofd vallen. Sjors moet van uiterlijk veranderen – een soort modernisatie! Potdorie, wat nu? Piët stuurt Sjors naar de kapper en laat hem een poosje met wat korter haar rondscharrelen. Maar nee, dat is tóch niet genoeg. En dan komt Piët met een oplossing, vernuftig juist door zijn eenvoud. Sjors krijgt een brief van de ouders die hem (in 1937!) uit logeren gestuurd hebben, hij moest maar weer 'ns thuiskomen. Op het moment dat hij dit aan Sjimmie vertelt, komt er een nieuw buurjongetje binnen, dat zich bekendmaakt als Georges. Sjors tuimelt om van verbazing. Sjimmie roept: 'Nu heb ik twee vriendjes Sjors!' Niet voor lang, want de één vertrekt, de ander blijft. Voilà: toch Sjors & Sjimmie! Niemand schrijft brieven van 'Frans Piët, ben je nu helemaal gék geworden!?', dus Sjors II wordt vanzelf Sjors I. Boeken worden gedrukt, iedereen is weldra gewend aan een Sjors met een forse trui, kort haar, sproeten en een muts-met-een-wolbol.
In 1969 is Frans Piët 64, het begint naar zijn pensioen te lopen. Maar wie neemt het over? De tekenaar Jan Kruis wordt aangezocht. Wil hij Sjors gaan tekenen? Kruis krabt in zijn grote baard. 'Tsja. Okee. Maar! Ik kan mijn eigen stijl niet meer loslaten...'.
En zo verschijnt er in het blad Sjors weer een ándere Sjors. Bekijk hem goed. Hij is in Belgische Dupuis-achtige stijl getekend,

Eigenlijk bestond Sjimmie voor Frans Piët al eerder dan Sjors. In 1932 al tekende hij Wo Wang en Simmie, in 1936 in Luik verschenen bij de uitgeverij 'Protin et Vuidar'. Simmie is de voorloper van Sjimmie.

NOU HET BESTE ERMEE. ENNE... EH... BEDANKT VOOR HET GOEIE VOORBEELD! WIJ GAAN FIJN VERDER...!
BIJ FRANS, ZULLEN WE GEEN KLAGEN HEBBEN. ZORGEN JULLIE NOU MAAR, DAT JE HET BIJ JAN OOK 30 JAAR UITHOUDT!
WIJ FIJN GAAN FIJVEN!
FRANS PIËT
Jeroen '70

1970: De Sjors en Sjimmie van Piët nemen afscheid. Jan Kruis voert zijn Sjors en Sjimmie ten tonele.

met van die moderne spillebeentjes, maar verder? Sjors 1935!
Intussen heeft Frans Piët, als hij met de strip stopt, nog voor jaren Sjors & Sjimmie-materiaal, voor stripboeken die allemaal nog gedrukt worden. Er leven dus weer twee verschillende Sjorsen naast elkaar, waarbij inbegrepen de Piët-versie Jojo voor Franstalig België.
Pardon: twee? In Parijs is men weer begonnen met het herdrukken van Branner-strips uit de jaren twintig en dertig. Er zijn dus drie Sjorsen, alleen al in Europa? Of vier, of tien, of honderd? Wat weten we bijvoorbeeld van de Sovjet-Unie? Enkele jaren geleden schrokken tienduizenden Nederlandse televisiekijkers op toen zij de Russische clown Popoff door de piste zagen springen als de 1935-Sjors, mét pakje, het strikje, een typische Branner-pet en het legendarische polkahaar!
Het is om gek van te worden. Wie er zich niet meer over zal opwinden is Frans Piët. Hij kan zich verder wijden aan zijn oude liefdes: de muziek, het tekenen van kinderportretjes, een reisje naar Frankrijk of Engeland met zijn vrouw.
Zijn 'kinderen' Sjors en Sjimmie zijn goed bezorgd, net zoals trouwens zijn 'echte kinderen'.

Frans Piët, nestor van het Nederlands beeldverhaal

door Kees de Bree en Har Brok

Frans Piët, de eerste tekenaar van Sjors en Sjimmie, werd op 17 februari 1905 te Haarlem geboren. Hij volgde de tekencursus van de Press Art School, Londen en nam vervolgens lessen bij Herman Moerkerk. Daarna studeerde hij aan de Vrije Academie in Montparnasse te Parijs. Piët is vooral bekend geworden als tekenaar van *Sjors van de Rebellenclub*. Hij tekende aanvankelijk nog free-lance vanuit Parijs moppen, cartoons en illustriewerk voor Uitgeverij De Spaarnestad, waarbij hij in 1932 in vaste dienst trad als striptekenaar. In deze funktie begon hij met de strip *Wo-Wang en Simmie,* over een Chineesje en een negertje, op tekst van zijn echtgenote. Deze strip verscheen in het *Leidsch* en *Haarlemsch Dagblad* (1932-33) en in *Zonneschijn* (1936-39). In 1938 begon zijn eerste bemoeienis met Sjors, want in dat jaar nam hij de sinds 1932 door de De Spaarnestad uit de Verenigde Staten overgenomen strip *Perry Winkle* van Martin Branner zelfstandig over. Zijn Sjors van de Rebellenclub liep al met al 31 jaar: eerst in het weekblad *Sjors* (1938-1942), toen in *Panorama* (1942-1963) en tenslotte weer in het weekblad *Sjors* (1963-1969). Piët is verantwoordelijk voor verschillende breekpunten en gedaanteverwisselingen in deze strip: de vervolgverhalen van na de tweede wereldoorlog tot 1968, de creatie van het negertje Sjimmie (nazaat van Simmie!) na de tweede wereldoorlog en verschillende visuele moderniseringen, die door de Sjorstekenaars na hem steeds verder doorgezet werden. Naast Sjors heeft Piët ook andere strips gemaakt: *De Luchtrovers van Hoitika* (1936), *De Gebroeders Goochem* (1935-1936), *De Lotgevallen van Piet Krent en Jan Oliebol* (1937), *Jossie Jovel* (1941-1944), *Uit de luierjaren van Sjors* (1950-1954), *Streken van een Kleine Strop* (1950-1954) en *Ti Ta Tovenaar* (1974). Frans Piët heeft zijn grootste roem als striptekenaar vergaard in een periode, waarin voor dit genre amper aandacht bestond: zijn pensionering viel ongeveer samen met de oprichting van Het Stripschap en *Stripschrift*. Dit feit, gecombineerd met Piëts bescheidenheid en het feit dat Sjors eind jaren '60 als kinderstrip zichzelf begon te herhalen is er wellicht oorzaak van dat de tekenaar Piët in de vakpers amper meer dan oppervlakkig aan de orde is gekomen. Dit is een omissie, omdat Piëts grafische oeuvre veel meer omvat dan zijn stripwerk. We zijn daarom des te verheugder dat de Utrechtse stripvorser Anton Hermus een televisie-interview met Frans Piët op de band vastlegde in 1975 en ons de uitgeschreven tekst beschikbaar stelde. Naast een oppervlakkig interview uit 1975 voor het blad *Studio* is dit inter-

view, afgenomen door Kees de Bree, het enige sekundaire dokument dat nader licht werpt op hem. In de bewuste TV-uitzending kwamen ook enkele bekenden van Piët aan het woord en voor zover van belang drukken we hieronder ook hun mening over Piët af*.

Uit welke stad komt Sjors... In de laatste Sjorsboeken kwam hij uit Minasoussa, maar met al zijn goeie eigenschappen, die we Sjors toedichten...
Ja – hij komt eigenlijk uit Haarlem, ik ben ook een Haarlemmer hè. Sjors is een echte Haarlemmer. Haha! Met alle goeie eigenschappen van dien.
Sjors is een figuurtje, dat ik natuurlijk gedeeltelijk overgenomen heb van de Amerikaanse strip – Sjors is een flinke, aardige, moedige jongen hè, met zijn vriendje Sjimmie, een aardig donker jongetje.

Wat is er moeilijk aan het tekenen van Sjors...
Tja. Alle moeilijkheden die er aan het tekenen verbonden zijn. Ik moest het figuurtje ook zeer *realistisch* houden, met dien verstande dat je zeer moest uitkijken dat je geen erge anatomische foutjes maakte. Zeer nauwgezet te werk en eh... ik poseerde dikwijls voor de spiegel om bepaalde *houdingen,* valhoudingen te krijgen. De meeste mensen denken, geloof ik, dat je zoiets zomaar uit je mouw schudt hè, zo maar even gaan zitten tekenen. Dat is niet altijd. Als je werkelijk voor problemen staat, bepaalde situaties van God hoe moet ik daar nou uitkomen hè, hoe moet ik me dat voorstellen, dan doe je je ogen maar dicht en dan ga je even zitten kijken: dat moet zo. Stel voor: iemand die valt. Wat gebeurt er dan? Waar blijft-ie met zijn benen? Hoe valt-ie? Hoe val je naar beneden? Met je kop naar beneden? En de moeilijkheid is ook om die aktie, je zou zeggen: snelheid te krijgen. Het is meer bepaalde dingen.

Sjors kijkt altijd verbaasd.
Ja, dat komt door die striptekenstijl, door die grote ogen – die ogen zijn altijd open, het zijn van die poppenogen, en dan die opgetrokken wenkbrauwen. Maar dat geeft het gezichtje wel iets *vrolijks.*
We hebben hem nooit slechte eigenschappen toegedacht, want dat kon niet hè. Die strip moest *keurig* zijn en aannemelijk voor kinderen. De slechte eigenschappen bezaten alleen de boeven die er in voorkwamen. Eigenlijk is Sjors een beetje *opvoedkundig.*

Iedereen die de naam Frans Piët zegt denkt ogenblikkelijk aan Sjors en Sjimmie. Maar heeft u ook altijd striptekenaar willen worden?
Piet: Nee, niet altijd. Eh... het striptekenen is eigenlijk begonnen zo in het begin van de jaren dertig. Ik ben begonnen met een bouwkundeopleiding, technische school in Haarlem. En ik was enige jaren op de technische school en ik had *vioolles* in die tijd! Van leraar Steenman. En het ging erg goed! Schijnbaar veel talent voor vioolspelen. En na jaren zei hij tegen mijn vader: 'Waarom laat u die jongen niet in de muziek gaan? Hij heeft aanleg voor viool!' 'Nou,' zegt mijn vader, 'dat is / .... / dat is *niets*.' Muziek dat betaalt niet hè. Hij was een zakenman, had een grote zaak. En toen heeft de leraar het nog een paar maal geprobeerd, zonder resultaat... Maar *ik* was wel door de viool gegrepen. En toen heb ik de bouwkunde in de steek gelaten, na jaren, een paar jaar de M.T.S., tot groot ongenoegen van mijn vader. Hij zei: 'Als jij in de muziek wilt gaan dan betaal je het zelf maar.' Ik was in die tijd een jaar of 17. En via die muziek kwam ik in strijkjes terecht, want ik moest natuurlijk geld verdienen voor die muziekopleiding. En via de strijkjes – het was de opkomst van de jazz – maakte je kennis met de populaire muziek. John Kristel heeft me toen eigenlijk gestrikt om met hem zijn band mee naar Groningen te gaan, een engagement in Huize Maes. Dat is wel een leuke tijd geweest. Het waren aardige kerels, die lui van de band. Het was een vijfmans-band en in Huize Maes hebben we tamelijk veel plezier beleefd. Ik herinner me nog heel goed: er waren daar veel studentenfuiven. Het was een huis met verschillende zalen, er werden verschillende partijen gegeven en ik herinner me héél goed: we hadden met de band een grote fuif daar en op een gegeven moment, zoals het dan gaat, werd er een promenade gehouden. Muziek voorop, de band voorop, zo van: tiriboemboem hè. Zo liepen we door die zalen. En ik weet wel, ik was voorop met mijn saxofoon. Nou en dan liep je

Sjors en Sjimmie zijn zo'n bekend begrip geworden dat ze regelmatig bij de schrijvende pers optreden...

De diplomatie van Van Agt en Van der Klaauw

Sjors en Sjimmie in Chinaland

KUNST / ANNA TILROE

De Sjors & Sjimmie van de Schildersclub

daar. En achter het slagwerk de bekkens. We gingen verschillende zalen door. En ik erg brutaal, ik deed een of andere deur open en daar zag ik... We kwamen daar binnen en plotseling..., wij met de muziek en dat waren... Die kerels schrokken op! Wat was het nou, het schijnt een of ander wetenschappelijk congres geweest te zijn, dus kun je je voorstellen dat die kerels daar in een stevig debat zaten en daar kwam plotseling een band naar binnen met veel lawaai. Dus dat was een leuke gewaarwording (*lacht*) Wij weer plotseling terugkeren. Ik ging al lichtelijk tekenen en door mijn zwager kwam ik in kontakt met *De Humorist,* dan zat je mopjes te tekenen voor *De Humorist* dat was erg aardig. Dat ging vrij goed. En omdat ik er bij speelde verdiende je nog wel het een en ander.

Ik ben naar Parijs gegaan toen ik wat geld bij elkaar had, met mijn vrouw. Eigenlijk op aanraden van mijn vriend. En ik heb daar getekend in het atelier La Grande Chaumière, dat is in de buurt van Montparnasse. Daar tekende ik de hele middag, modeltekenen. En na afloop dan zat aan de overkant mijn vrouw met kennissen, daar waren veel Wit-Russen onder, Russische réfugé's. En na afloop gingen we heerlijk wat borrelen, een aperitief drinken, en daarna naar een Russisch restaurant. Ik herinner me nog heel goed: het eten kwam, in de buurt van de Sorbonne, we aten *bortsch,* Russische soep. Het was een heel gezellige tijd...

U bent erg Frans ingesteld, geloof ik hè? Maar nu weer terug naar Nederland: hoe heeft uw tekencarrière zich voortgezet?
Piët: Toen ik in Nederland terug was, toen heb ik zo langzamerhand meer werk van De Spaarnestad gekregen, voor *De Humorist.* En door de tekenlessen heb ik me meer bezonnen op het illustreren van verhalen... En de eerste tijd van de *Libelle,* de *Libelle* voltekenen. Met geïllustreerde kookplaatjes, 'Libelle weet het', ik weet niet, allerlei dingen, er zijn geloof ik nog wat tekeningen over. En toen zijn we naar dit huis verhuisd, mijn dochter is in die tijd geboren, en daar is werkelijk een beetje geluk gekomen, want toen kreeg ik de opdracht, naar aanleiding van die serie van *Wo Wang en Simmie,* om die Sjors te gaan tekenen, om die eigenlijk te vervolgen. Om zo te zeggen..., ik denk: de oorlogstijd was al een beetje in zicht hè. Men voorzag moeilijkheden met de post. Het was natuurlijk een Amerikaanse serie, die serie van Branner, dus om die te vervolgen. Dat heb ik toen gedaan.

Was u er blij mee?
Piët: Ja!, want ik had nu vaste inkomsten. Een vast inkomen, liever gezegd.

Frans Piët (tweede van rechts) bij de Blue Ramblers o.l.v. Pi Scheffer in 1932.

Wel belangrijker in die tijd.
Piët: Dat was héél belangrijk, want het was echt de crisistijd. En zo is het voorgoed gegaan, totdat natuurlijk de oorlog weer roet in het eten heeft gegooid.

(Het interview wordt op straat voortgezet in Haarlem voor Piëts geboortehuis...)

Piët: Wel, dit is dan de plek waar ik geboren ben, in de Zijlstraat. Hier stond mijn geboortehuis. Het is in 1920 afgebroken. En daar is dit huis voor in de plaats gezet. Dat heeft mijn vader toen gedaan, de hele zaak werd vernieuwd. Hierboven was de woonkamer en daarboven waren slaapkamers. Ja, hier aan de voorkant sliep ik. Ik was de oudste zoon, dus ik mocht aan de voorkant slapen, daar heel boven tweehoog. Het was een heel gerieflijk huis en mijn vader had hier een slagerij, een welbeklante zaak. Een drukke straat was dat, in de hoofdstraat, de Zijlstraat, je kunt het zien: die is gericht op de Grote Markt. In de

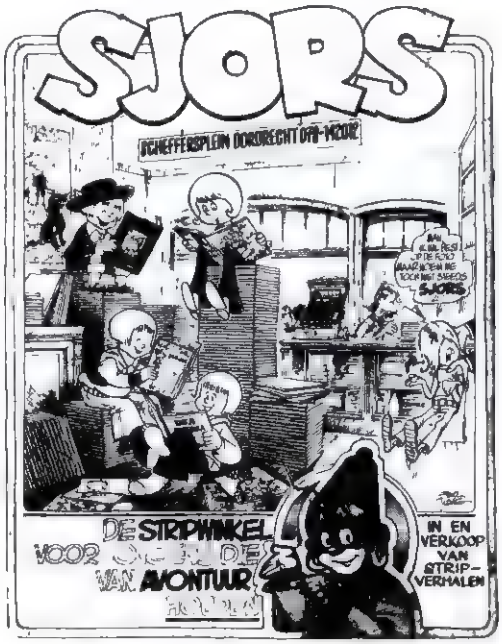

Sjors in al zijn gedaanten getekend door Fred Julsing voor Stripwinkel Sjors.

Frans Piët belaagd door zijn eigen stripfiguren...

ZO PIËT, ZET DAT VERHAAL MAAR UIT JE HOOFD.
JE HEBT ONS AL VAAK GENOEG VOOR SCHUT GEZET!
STOP, STOP, HET ZIJN MAAR EEN STRIP!
BWAMM!!
FRANS PIËT

omgeving speelde ik ook, daar, bij het Raadhuis, het Prinsenhof, daar speelden we als kinderen altijd. Het was een erg gezellige tijd. Helaas voorbij. Ik herinner me ook nog: hier tegenover, je ziet het nog, is in bijna zijn oorspronkelijk staat het huis van Pierre Lo, de zoon heeft de zaak van zijn vader overgenomen. Een heel bekende herenkapper, een hele bekende coiffeur hier in Haarlem. Ik herinner me dat in mijn jeugd Louis Pierre Lo was gekleed zoals wij de oude Sjors kennen, met dat mooie blonde polkahaar, en hij had een fluwelen pakje aan met een kanten kraagje, zoals de oude Sjors, daar doet het me heel erg aan denken. Misschien heb ik daardoor enige verwantschap gevoeld... Hij was gekleed – er was in die tijd dat bekende kinderboek *De kleine Lord*. Er liepen wel meer kinderen hoor, van die benjamins in zo'n pakje rond. Dat was de stijl in die tijd.

Bassie, een strip die Piët naast Sjors en Sjimmie tekende.

Is er nou erg veel veranderd in de straat?
Piët: Alleen de gevels zijn eigenlijk hetzelfde gebleven, de puien vanonder. De zaken zijn allemaal veranderd. Zelfs deze pui hier vanonder is veranderd, want ik weet wel, van mijn vader... Dat was een hele *tegelpui*, erg mooi, toen is hier een drogisterij in gekomen en die poort was open, daar speelden we ook altijd. En hier... hé, dat is heel leuk! Ik zie daar de heer Pierre Lo, Louis Pierre Lo – die wuift daar! Ik zal straks eens even naar hem toegaan. Misschien wilie ons even te woord staan. Huh-huh, ik vertel hem over de Zijlstraat!

(Weer thuis...)

Piët: ik doe na mijn pensionering ontzettend veel aan muziek. Je kan wel zeggen dat ik drie-kwart van al mijn tijd aan de muziek wijd. Vioolstudie. Viool moet je zeker bijhouden. Maar in mijn jeugd hield ik ontzettend veel van klassieke muziek én van jazz-

muziek. Je wordt nu ouder en het ritme spreekt je natuurlijk niet meer zo aan. Je danst niet meer, vroeger danste ik heel goed. Veel met mijn vrouw. Dat doe je ook al niet meer. En nu de klassieken. Ja, de klassieke muziek heeft natuurlijk iets *verhevens,* zou ik zeggen. De muziek van Beethoven. Het is al zoveel keer gezegd, de prachtige strijkkwartetten van Beethoven en van Mozart. Iedere keer ontroert het je weer en al hoor je de dingen duizend maal, iedere keer ontroert het je maar weer.
Ik hoor in de tegenwoordige populaire muziek... Ja, het is iets oppervlakkigs, het is muziek voor het plezier. Een gedreun op het ogenblik, wat je natuurlijk als jongen prachtig vindt hè, dat opzwepende ritme. Volgens mij is het een beetje, dat hebben al zovelen vòòr mij gezegd, een beetje vermechaniseerd, het is allemaal elektronisch.

(Intermezzo met Carol Voges, een striptekenaar die korte tijd Sjors en Sjimmie tekende...)

Carol, jij hebt ook Sjors en Sjimmie getekend. Hoe kwam dat eigenlijk?
Voges: Hoe dat zat? Eh, Frans was toen ziek en toen hebben ze mij gevraagd om die figuren, die reeks die toen liep, die stripserie in *Panorama,* voort te zetten. En zodoende hebben we ons dus daadwerkelijk bemoeid met de Sjors en Sjimmie-figuurtjes. In die tijd was het niet makkelijk, alhoewel je in die tijd eigenlijk een kameleon moest zijn of meer: je gauw aanpassen. De reeks werd van de ene week op de andere geschreven, dus ik moest eigenlijk razendsnel inspringen, door het materiaal goed te bekijken, wat er geweest was, en me even verdiepen in de karakters en de figuurtjes die er geweest waren. En zodoende. Ik ben daar toen het werk van Frans voor een geruime tijd gaan oppakken, ja.

Was dat eigenlijk je eerste kennismaking met Sjors en Sjimmie voordat je ging tekenen?
Voges: Nou, de eerste kennismaking, nee. Mijn eerste kennismaking ligt veel en veel langer terug. Ik zal je zeggen: voor de oorlog al. Ik kan me nog zó goed die sfeer herinneren van zondagmiddagen, een beetje dreinzerig weer buiten, Han Hollander die dan Puck van Heel en Bakhuis door de kamer liet draven, en dan knallende doelpunten het doel in liet schieten. En wij zaten als kinderen dan pinda's doppend op een krant. Naast ons daar hadden we *De Humorist,* het *Sjors van de Rebellenclub* en tja... Dat is mijn éérste kennismaking geweest eigenlijk met de getekende reeks van Sjors, in stripvorm dus. Er waren wel meer strips – Adamson, Dolly Dot, weet ik veel hoe al die mensen geheten hebben, máár!... Frans in zijn reeks, in zijn full page-pagina,

Nieuwjaarskaart getekend door Gideon Brugman voor Stripwinkel Sjors (1983).

een soort vervolgverhaal met die gezellige, intieme sfeer van die glas in lood-ruitjes, doorkijkjes naar buiten, een lekker penlijntje. Ik wist helemaal niet hoe dat eigenlijk tot stand kwam, dat het überhaupt zo getekend werd met een eh... Ik had er geen idee van! Maar ik bewonderde het, ik vond het gewoon een fijne sfeer. Als tóen hoor. Dat was dus eigenlijk mijn eerste konfrontatie met die gezellige sfeer van het zondagmiddaggebeuren, met al die tekeningen van Sjors. Sjimmie was er toen, geloof ik, nog niet bij, die is later gekomen, maar in die tijd... Zó is het eigenlijk gekomen.

Jij kent Frans Piët tamelijk goed. Kun je iets over hem vertellen?

Illustratiewerk van Piët in de Panoroma (1941).

Advertentie uit de Panorama (1965).

Advertentie uit de Panorama (1969).

DIT ZIJN...
SJORS EN SJIMMIE
de spannende avonturen die dit doppere tweetal beleeft kun je iedere week lezen in het beste jeugdblad van Nederland. SJORS van de Rebellenclub. Iedere jongen en ieder meisje geniet elke week weer van de avonturen van SJORS en SJIMMIE en de vele andere strips, verhalen, puzzels, prijsvragen en interessante rubrieken in SJORS van de Rebellenclub. SJORS van de Rebellenclub, van de eerste tot de laatste pagina uitgevoerd in rijke vierkleurendruk, is voor iedere jongen en ieder meisje boeiende en leerzame lectuur!
EEN ABONNEMENT KOST SLECHTS 25 CENT PER WEEK
HET ADRES VAN SJORS IS: SJORS VAN DE REBELLENCLUB NASSAULAAN 51, HAARLEM

knallende ontploffingen
Het ene spannende en gevaarlijke avontuur na het andere beleven Sjors en Sjimmie als zij een gasbel ontdekken.
Natuurlijk wil ook uw kind dit niet missen.
Wees daarom weer een keertje een extra lieve vader of moeder en koop dit nieuwste Sjorsboek.
Uw kinderen zullen er enorm blij mee zijn.
SJORS en SJIMMIE
"de gasbel"
Speciale abonneeprijs f 2.35
Winkelprijs f 2.95
Dit nieuwste Sjorsboek is verkrijgbaar bij de wederverkoper van dit blad. Ziet u hem niet elke week, schrijf dan een kaartje naar NV Uitgeverij Spaarnestad, Afd. Lezersservice, Nassauplein 3, Haarlem. U kunt ook per giro bestellen door overschrijving van f 2.35 op gironr. 9229 t.n.v NV Uitgeverij Spaarnestad, Afd. Extra Uitgaven, Nassauplein 3, Haarlem. Duidelijk op het strookje vermelden Sjors en Sjimmie „De Gasbel". Buitenland f 0.50 extra. De boekhandel levert het boek ook. Winkelprijs f 2.95.

Carol Voges: Over Frans Piët iets vertellen... Nou, het is een bescheiden man. Een *nijver* werkman. Als ik in Haarlem kwam zat hij daar rustig in zijn kamer achter zijn tekentafel te werken. Het was altijd een reusachtig gezellige ontmoeting. Naderhand waren er ook altijd prettige redaktievergaderingen, waar we als collega's met elkaar van gedachten wisselden. Hij was rustig, bescheiden... Maar eigenlijk is het tóch zo: hij heeft nooit aan de weg getimmerd, dat deed hij niet, dat lag niet in zijn natuur... En toch geloof ik dat hij eigenlijk een *tijdvak* heeft vertegenwoordigd. Ik geloof dat hij dat zelf tot zijn stomme verbazing gadeslaat. Dit hele gebeuren rondom zijn persoon eigenlijk. Dàcht ik tenminste. Het is tóch een tijdvak geweest.

Piët: Wat ik aardig en leuk vind in portrettekenen dat is... Ja, dat is gemakkelijk en moeilijk te omschrijven. Dus dat zou je aan iedere tekenaar kunnen vragen. Iedere tekenaar doet het bijna heel graag.

Piët: Ik heb het vroeger ook heel vaak gedaan. Als kind al, want dan tekende ik een paar van die mannen uit de vaderlandse geschiedenis, zo met harnassen aan, die werden dan aan de wand gehangen, maar kinderportretten tekenen, nou dat is heel dankbaar werk. Niet zo, laat ik zeggen, die hele jonge kinderen, want bij die heel jonge kingeren, als ze erg gelijken, dan heb je veel succes bij de moeders hè! Daarna,als de kinderen natuurlijk wat ouder zijn, een jaar of 8, 9, die poseren beter. Want die hele jonge kinderen dat is zeer moeilijk, die moet je observeren, en dan nog eens een klein schetsje maken, want die zitten geen minuut stil.

De moeilijkheid van het portrettekenen. Ja,

dat zijn natuurlijk heel andere moeilijkheden dan bij het striptekenen. Met een portret heb je natuurlijk degeen die geportretteerd moet worden vóór je. En wat de techniek betreft van het tekenen... Ja, het moet gelijken, het portret. Wat ís die gelijkenis? Is het fotografisch een gelijkenis? Wanneer je een portret tekent, dan zie je verschillende fases. Dat probeer je steeds weer te geven. Je geeft verschillende momenten weer. Neem de ogen. Die kunnen zo ontzettend veranderen, de lichtval bepaalt het. En hoe een kind kijkt, er verandert de hele tijd de uitdrukking. Het hoofd hoeft zich maar even scheef te zetten, even uit de proporties, dan ben je al weg, dan lijkt het al niet. De ogen en de uitdrukking van een kind... ja die frapperen je altijd wel even, doen je wel iets. Ik vind, het doet je goed! Dat jonge leven dat is natuurlijk iets moois... Trouwens, dat zal ik niet alleen vinden, dat vindt iedereen.

(Het interview wordt voortgezet vóór het gebouw van De Spaarnestad in Haarlem... Aanwezig zijn hierbij Piëts oud collega's Nico van Dam en Bert Bus die beiden inmiddels ook hun sporen in de stripwereld verdiend hebben)

Piët: U ziet dan hier het gebouw De Spaarnestad, waar ik het grootste gedeelte van mijn tekencarrière, mag ik wel zeggen, heb doorgebracht. We hadden hier in de toren ons atelier... Om er even op terug te komen: toen ik in 1947 als vaste medewerker aan De Spaarnestad verbonden werd, toen kreeg ik in – ik moet even nadenken – in 1950 de leiding van het tekenatelier, met het verschijnen van het nieuwe *Sjors*-blad. Dat was een leuk atelier, ik heb daar een leuke tijd meegemaakt. Onder de medewerkers bevonden zich de heren Van Dam en Bus, die op het ogenblik als bekende striptekenaars werkzaam zijn. Eh..., maar het typische met dit gebouw is dat het in mijn prille jeugd gebouwd is. Als kind speelden we hier op de Nassaulaan. En dan hingen we daar, hieronder was de koperdiepdruk en daar stonden die grote diepdrukmachines, als kinderen over die hekken. Daar snoven we dan de geur van de diepdruk op.

U hebt lang met Frans Piët samengewerkt bij De Spaarnestad, waar hij later afdelingschef is geworden. Wat het een gemakkelijke chef of niet?
Nico van Dam: Ja, dat kun je rustig stellen. Het was een heel sympathieke figuur, die je eigenlijk niet als chef zou kunnen betitelen, omdat hij eigenlijk meer een echte collega was. We gingen altijd heel prettig met elkaar om en er was nooit een kwestie van afgunst, zoals je dat wel eens kan hebben onder het werk, zoals de een afgunstig zou zijn op het werk van de ander, wat nog wel

Omslag Studio 26/7-1/8 1975.

eens in dit gebied zo voor kan komen hè. Maar daarom kan je echt zeggen dat het een echte sympathieke figuur was.

Had hij wel eens kritiek op uw werk?
Van Dam: Ja! Kritiek, ja, dat hebben we natuurlijk altijd op elkaars werk hè. Kritiek is, als-tie opbouwend is, altijd goed. Hij kon natuurlijk altijd wel eens zeggen: 'Zeg, ik zou dit of dat zo doen'. En dat was dan ook vaak wel goed gezien van hem. Wij hadden ook wel eens kritiek op zijn werk en we gaven dus ook wel eens een ideetje, waarvan hij weer profijt kon hebben.

Heeft u dat ook zo ervaren?
Bert Bus: Ja, ik heb hem nooit echt ervaren als een chef, een kantoorchef. Hij was typisch een man die echt geïnteresseerd was in het werk, en ook in het werk van de andere mensen. En hij was ook erg enthousiast voor wat wij deden. Hij was nou niet bepaald een man die met de vinger op tafel tikte en ging zeggen: 'Je moet die pop of die figuur gaan veranderen want daar klopt niets van', helemaal niet. Hij werd zelfs vaak gewoon enthousiast door wat je gemaakt had. Op die manier... Ik zie hem helemaal niet als een... Als ik aan Frans Piët

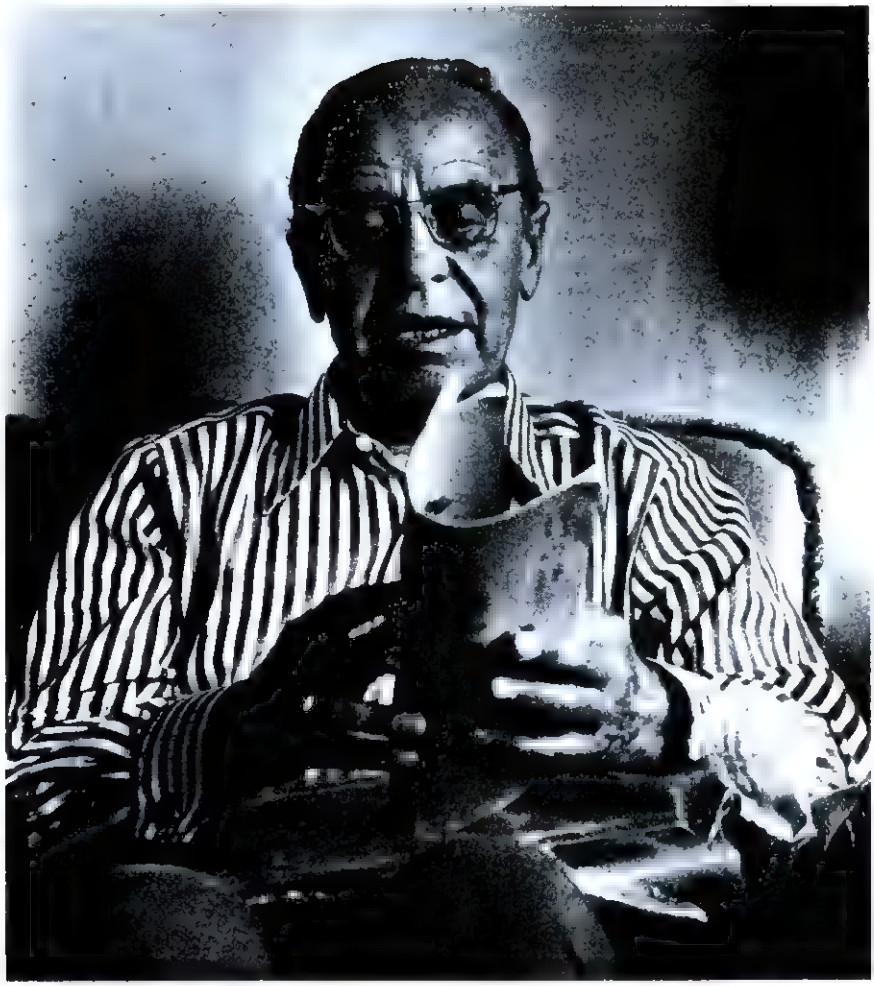

Frans Piët

denk... Ik zie hem helemaal niet als een chef-figuur, meer als een collega. Als een vriend.

Muziek en mode

(Weer thuis...)

Piët: Ik kan niet zeggen van mezelf dat ik zo'n geweldige artiest, creator ben. Nee, dat kan ik niet zeggen. Ik heb het wel altijd met héél veel plezier gedaan en, mag ik wel zeggen, met veel *liefde* heb ik die twee figuurtjes getekend. En, voor *mij* is het een groot plezier dat dat nog zo lang doorging en dat zoveel kinderen daar plezier aan hebben beleefd. Ik kan niet anders zeggen.

U heeft het over kinderen. Heeft u bij het maken van die strip wel eens gedcht aan het publiek waarvoor u het maakte, aan die kinderen?
Piët: Soms! Ja. Soms heb ik wel eens gedacht: o god hè. Dan was ik aan het tekenen... Ik heb misschien voor mezelf te *voorzichtig* getekend, want dan was ik altijd bezig, nóg eens overtekenen en nóg eens een schetsje. Dan dacht ik: zoveel..., hoe groot is die oplage en zoveel honderdduizenden mensen die kijken daarnaar. Hè? En als ik maar niet teveel ga denken, want als ik me dat ging realiseren..., dan werd ik angstig, dan had ik niet durven tekenen.

Striptekenen is geen gemakkelijk vak hè?
Piët: Nee! Je moet er ook een zekere mate van menselijkheid in leggen. Ik vind, wat je tegenwoordig in veel strips ziet, die zo..., zo *hard* zijn, dat vind ik niet prettig. Ik heb geprobeerd de kinderen iets *leuks* mee te geven, ook in de achtergronden, iets gezelligs – een vrolijke poppenkast!

Toen u met pensioen ging was u toen blij dat u van Sjors af was of miste u hem toch een beetje?
Piët: Eh..., nou – blij dat ik van Sjors af was... dat kan ik niet zeggen. Nee, ik was blij dat ik van het regelmatig terugkerende werk af was. Ik heb het nu zo lang gedaan, ik heb die Sjors bijna veertig jaar getekend, het hele werk. Ik wil nu wel eens vrij zijn. Ook om me aan de hobbies te wijden. Of één hobbie... Aan vioolspelen. Muziek maken. Waar ik erg veel plezier aan heb de laatste tijd. De Haarlemse Muziekkamer, het kamerorkest. Daar speel ik vanaf de oprichting in, 1946 meen ik. Dat is heel gezellig. Met de oude vrienden. Dan speel ik ten huize van de heer en mevrouw Koolhoven. Dat is een beetje intieme stemming.

(Intermezzo met Piëts vriend dhr. Koolhoven...)

Koolhoven: Dat is iets heel typisch voor Frans. Als hij binnenkomt dan... Dit orkest ook, dat begint meteen als een ander binnenkomt zo van hallo, of wat dan ook, maar als Frans binnenkomt dan: HA FRANS!, begint het hele orkest tegelijk. En dat is wel heel typisch. Er zijn wel grappige dingen over te vertellen, wat overigens wel eens meer orkestleden ook hebben, dat we ergens een concert hebben en hij bij een verkeerde kerk aankomt. Dus dan moet hij met grote spoed weer ergens een taxi opvangen om nog net op tijd vòòr de afslag van de dirigent aanwezig te zijn.
Het is een bijzonder plezierig mens om in een orkest te hebben. En hij is ook onvermoeibaar. Eén kwaliteit is wel eens een beetje moeilijk: hij speelt eigenlijk solistisch. En daar hebben we het dan wel eens moeilijk mee, dat hij op een goed moment in het orkest als een soort zigeuner begint te strijken. Dat is dan dikwijls voor het publiek wat bizar. (*lacht*) Maar dat merkt hij zelf nooit! Hij heeft zelf buitengewoon veel plezier, maar wij hebben hem nooit kunnen temmen in die zin dat hij mooi en netjes meestrijkt met het hele orkest. Hij heeft een wat *zwierige* streek over zich.

Iedereen zegt altijd maar aardige dingen over hem. Weet u ook iets onaardigs?
Koolhoven: Nou, ik geloof dat er heel wat

mensen zeggen van ja, als die Frans Piët tegen je staat te praten, dat kan ik niet goed volgen! Want hij springt van het ene onderwerp op het andere en als je niet snel bent in het oppikken dan springt hij zo van de ene tijd in de andere en van de ene scène in de andere van wat hij heeft meegemaakt, want hij heeft allerlei wonderlijke dingen meegemaakt. Dus dat komt bij een, laten we zeggen, een wat nuchter ingesteld mens over als van ja waar práát-ie nou eigenlijk over! Het is een soort kaleidoscoop van gebeurtenissen uit zijn leven die dan door elkaar heen springen.

Piët: Na de oorlog, in '47 en '48 ben ik heel veel in Parijs geweest. Ik werd toen namelijk uitgezonden door de *Libelle* om modetekeningen te maken. Met de moderedactrice van de *Libelle*. Dat was natuurlijk ieder jaar zo'n drie, vier maal naar Parijs. Dus eigenlijk in het seizoen. En ik heb daar echt kennis gemaakt met de modehuizen, de opkomst van Dior, dat was de opkomst van de Parijse haute couture. Daar heb ik ook leuke herinneringen aan. Dat was voor mij wel iets heel nieuws: ik werkte wel gewoon voor de *Libelle,* zo met modepatronen, want je moest indertijd van alles doen. Maar toen kwam ik met die moderedactrice in de grote modeshows van Dior en noem maar op. Allemachtig, dat was een echte belevenis, maar het was hard werken. Ik heb daar menig zweetdruppeltje gelaten! Het was zo, zij was vreselijk zakelijk en handig, die moderedactrice, en ze kreeg toestemming van die grote modehuizen dat ik daar mocht tekenen. Eigenlijk mocht dat niet, want de nieuwe modellen die uitkwamen moesten geheim gehouden worden. Er werd nog geen publiciteit meteen aan gegeven. En zo zat ik daar op die echte Parijse modeshows met mijn schetsboek te tekenen tussen al die dames, al die adelijke dames hè, de Comtesse de Zo-en-Wat. De moderedactrice zat naast mij en vroeg me dan later om bepaalde modellen, die ze heel mooi vond, daarna even te tekenen, dan zouden de mannequins voor mij poseren. Dus na afloop van de modeshow kwamen de mannequins op zo'n podium en dan maakte ik daar van die grote tekeningen van, die werden later voor de *Libelle* gebruikt, voor een of andere grote modepagina.
Tijdens dat verblijf in Parijs nam ik mijn viool mee en dan ging ik weer naar de oude vrienden toe, waaronder Bep Guie, de componiste, die woonde daar in een atelier vlak achter de Dôme. Ik heb voor haar ook, ter ere van haar 85ste verjaardag een paar jaar geleden, met Miep van Luin een plaatje gemaakt. Dat is heel wat voor een amateurviolist, om dat te doen! Dat werd door Donamus uitgegeven. Het zijn vijf stukken voor viool en piano, van Bep Guie, ze heten *Incaltations,* door mij gespeeld: viool met begeleiding van Miep van Luin, de bekende pianiste. Het zijn nogal *trieste* stukken.

Wat vindt u zelf van het plaatje?
Piët: Wel eh... het zijn nogal moderne stukken, ze zijn vrij moeilijk, ik heb er hard op gestudeerd. Ze zijn hier opgenomen, in de kamer, ik ben er niet helemaal tevreden over want dit is geen studioruimte hè. Vooral voor een stereo-opname is dat een beetje moeilijk. Ik vind ze een beetje apart, de viool en de piano, dat moet apart klinken. Maar ja, iedereen vindt dat ik het erg goed gespeeld heb (*lacht*), dus ik ben er gewoon vrij trots op. Ook de familieleden van de componiste vinden het erg mooi.

Als u opnieuw mocht kiezen, zou u dan opnieuw tekenaar worden of zou u dan musicus worden?
Piët: Nee. Ik geloof dat ik, zeker voor violist niet helemaal in de wieg gelegd ben. Misschien dat ik nerveus word, dat kon ik dan afreageren met tekenen. Maar nee, ik heb al zoveel plezier beleefd aan het tekenen, en vooral van dit stripfiguurtje, en ik weet dat ik er zoveel kinderen prettige uren mee heb bezorgd. Dus dat is een genoegdoening hè.
Ja, ik zou zeggen, ik ben wel een familiemens en iedereen die zoveel leuke kleinkinderen heeft is vanzelfsprekend een familiemens. En ze zijn graag bij hun opa en oma. En vooral met Sjors hè! Er zijn hier volop Sjors-boekjes. Ik neem altijd Sjors-boekjes mee voor hun. En als ik kom vragen ze: 'Hebt u het Sjorsblad meegenomen?!' Dus ze hebben altijd heel wel meegeleefd. En ik *denk* dat ze het op school ook wel vertellen, héél trots: 'Mijn grootvader tekent die Sjors!' Dat gebeurt. De enige zoon van mijn zoon, dat is Joris, dat is Vlaams voor Sjors, dus hij is eigenlijk naar Sjors vernoemd. Als die bij ons komt dan loopt hij eerst naar de kast en haalt er een van die Sjorsboeken uit, pakt mijn hand, en naar de bank en dan moet ik hem voorlezen. Dan is hij doodstil en dan leeft hij helemaal mee...

Advertentie Sjors en Sjimmiefilm (1976).

* Dit interview werd door de AVRO-televisie uitgezonden op 28 juli 1975 onder de titel 'Frans en de Rebellenclub. Portret van Frans Piët'. Samenstelling & regie: Kees de Bree/Jan Kelder. De tekst werd bezorgd door Anton Hermus, ingeleid en bewerkt door Har Brok. Overige referenties: Cor Wijbenga: 'Frans, Sjors en Sjimmie', in: *Studio* (nr. 26/7-1/8, 1975, blz. 9-11); Rob Richard: 'Frans Piët', in *Wordt Vervolgd. Stripleksikon der Lage Landen* (1979, blz. 192).

Op de pagina's 32 t/m 43 de allerlaatste platen van Sjors en Sjimmie die door Piët getekend werden (Sjors-weekblad 1969 nrs. 8-23). Ze sluiten aan op 'De geheimzinnige fles' dat herdrukt werd in Sjors en Sjimmie: De Zilte Zeezeilerij.

SJORS EN SJIMMIE
DOOR: FRANS DIËT
EEN EN EEN IS TWEE
HOE KWAMEN JULLIE AAN DIE REUZEN-BALLONNEN? ZO'N MET GAS GEVULD DING IS TOCH GEEN KINDER-SPEELGOED?!
DAAR HEBT U WEL GELIJK IN, MAAR...
HET WAREN GEWONE OPBLAAS-BALLONNEN, DIE WAREN NIET MET GAS GEVULD. ZE MOESTEN MET WARME LUCHT OPGEPOMPT WORDEN. WE VONDEN HET OOK AL ZO VREEMD, DAT DIE LUCHT BINNENIN ZO LANG WARM BLEEF.
DAT MOETEN DAN SPECIALE GEPREPA-REERDE BALLONNEN GEWEEST ZIJN.
IK BEN HEEL ERG NIEUWSGIERIG. WAAR HEBBEN JULLIE ZE VANDAAN?
VAN EEN BALLON-VERKOPER OP STRAAT. EEN HEEL AARDIGE MAN. WE KREGEN TWEE EXTRA-GROTE BAL-LONNEN VAN HEM...
ZO MAAR CADEAU!
'N VREEMDE SNAAK! LATEN WE HEM GAAN OPZOEKEN.
JA, MISSCHIEN STAAT HIJ NOG OP DE HOEK'
WARME LUCHT!... BALLON BLEEF IN DE LUCHT!... ONBEGRIJPE-LIJK... BEN BENIEUWD...
BORIS!!!
BORIS ZWEIBEIN! JIJ?!...
TIJMEN!!!
MIJN VERMISTE TWEELINGBROER. WAT DOE JIJ HIER?!
IK HAD EEN UITVINDING GEDAAN OM BALLONNEN ZÓ TE PREPAREREN, DAT ZE WARMTE KUNNEN BEWAREN. NET ALS EEN THERMOSFLES. IK HAD ER AL MIJN GELD IN GESTOKEN, MAAR HELAAS, DOOR DE RUIMTEVAARTRAKETTEN HEEFT MEN ALLE BELANGSTELLING IN MIJN OBJECT VERLOREN. DAAROM STA IK NU HIER, ALS BALLONNENKOOPMAN.
MAAK JE GEEN ZORGEN. MET JOUW BALLONNEN EN ONZE UITVINDING, DE „SJAMPINE". GAAN WE SAMEN LUCHTSCHEPEN BOUWEN ONS WACHT EEN GROTE TOEKOMST. TIJMEN.
BORIS!
MIJN REDDER!
WAT EEN GELUK. DIE HEBBEN ELKAAR GEVONDEN!
WIJ GOEDE DAAD GEDAAN. TWEELING WEER TOT ELKAN-DER GEBRACHT.
HO, HUUU! WAT EEN TOE-STANDEN. VOOR JE HET WEET, ZIT JE IN DE NOR.
WIJ NU EENS RUSTIG ONS KRANTJE GAAN LEZEN EN VAKANTIE HOUDEN.
DAAR ZEG JE ZOWAT. MAAR... IK DENK DAT ER WEINIG VOOR ONS VALT TE BELEVEN. WE HEBBEN AL ONS GELD WEGGEGEVEN.
WIJ IN VAKANTIE KUNNEN GAAN WERKEN. HIER STAAN: „INPAKKERS GEVRAAGD"
VAKANTIE KRANT

SJORS SJIMMIE
WIJ HIER IN BOLLENSTREEK ZIJN.
NU NOG DIE FIRMA UIT DE ADVERTENTIE ZOEKEN. IK BEN BENIEUWD.
HA, HIER MOETEN WE ZIJN. „ROMMELDOMS" BOL- EN KNOLBEDRIJF.
BOL EN
WIJ FIJN WERKEN VOOR ONZE VAKANTIE. ONS NIETS GEBEUREN IN DE BOLLEN!
DAT ZOU IK MAAR NIET ZO VLUG ZEGGEN...
JE WEET NOOIT WAT ER IN ZO'N BOL ZIT. MAAR VOORUIT, WE GAAN DE PORTIER VRAGEN.
WIJ NIET BANG ZIJN. NAAR DE BOLLEN!
GA MAAR MEE NAAR MENEER KREISER, JONGENS. DIE HELPT JULLIE WEL AAN WERK.
PORTIER
ZO, DUS JULLIE WILLEN BOLLEN GAAN INPAKKEN.
SJIMMIE HEEL HARD KUNNEN WERKEN!
EN IK OOK, MENEER KREISER!
DAT ZULLEN WE NOG WELEENS ZIEN! KOM MAAR MEE.
WAAROM MAKEN ZE DIE DOOSJES WEER OPEN ALS ZE AL DICHT ZITTEN?
ZE MOETEN TOCH NAGEKEKEN EN GESTEMPELD WORDEN, DOMME JONGEN!
O! NOU U 'T ZEGT, SNAP IK HET!
ALS JE OP DEZE KNOP DRUKT, DOET DE MACHINE TIEN BOLLEN IN HET DOOSJE.
WAARVOOR IS DIE RODE KNOP?
DAAR MAG JE NOOIT AANKOMEN!
SJIMMIE TREK HEBBEN IN LEKKERE BOL. MMM!
DIE KUN JE TOCH NIET ETEN, SJIMMIE. DAAR KOMEN MOOIE BLOEMEN UIT!
PING
SJIMMIE DAAR GEEN BOL VAN SNAPPEN!
HELP! WAT NU GEBEURENT?
FLOEP!

SJORS EN SJIMMIE
WEL ALLE BOLLEN! WAT IS HIER AAN DE HAND?
HELP! HELP DAN TOCH!
SJIMMIE BOLLEN IN NEUS KRIJGEN!
PIP
ALS DAT ZO MOET BEGINNEN, KOMT ER HELEMAAL NIETS VAN TERECHT!
SJIMMIE BUIK VOL BOLLEN HEBBEN.
PATS!
PLOF!
HET GING PER ONGELUK, MENEER KREISER!
IK ZAL HET NOG EEN KEER MET JULLIE PROBEREN! MAAR LAAT HET NIET MEER GEBEUREN!
PING!
SJIMMIE DORST KRIJGEN VAN HARDE WERKEN!
GA MAAR WAT WATER DRINKEN. IK ZET DE MACHINE WEL EVEN STIL.
WAT ZIE JE ER VREEMD UIT, SJIMMIE! VOEL JE JE NIET LEKKER?
SJIMMIE MISSCHIEN TE VEEL WATER GEDRONKEN HEBBEN!
KIJK, KIJK, EEN PAAR NIEUWELINGEN! BEVALT HET JULLIE HIER?
JA, MENEER!
IK BEN GERARD ACHTERKLAP EN IK MOET VAN MENEER KREISER OP JULLIE LETTEN!
WIJ GEEN BABY'S MEER ZIJN!
MAAR SJIMMIE!
IK MOET EROP TOEZIEN DAT JULLIE HARD WERKEN!
U MISSCHIEN KUNNEN VERTELLEN HOE UIT BLOEMBOL BLOEM GROEIT?
JE MOET NIET TE VEEL VRAGEN STELLEN, VOORAL NIET ALS IK HET ANTWOORD NIET WEET!
JA, MENEER ACHTERKLAP...
VOORUIT! AAN HET WERK! ER IS NU GENOEG GEPRAAT!
JA, MENEER ACHTERKLAP.
AAAIII!!!
MAAR... MAAR...
SJIMMIE! SJIMMIE, WAT IS ER!?!

SJORS SJIMMIE
HOUD HEM TEGEN!
SJIMMIE!!! WAT IS ER AAN DE HAND?
JA! NEE, BIJNA!
GRIJP HEM DAN!
PROBEER HET EENS MET DE BRANDBLUSSER!
DRIJF HEM IN DIE HOEK, SJORS!
OEAAAAAAI!!!
SJIMMIE! WAT IS ER MET JE GEBEURD?
DAT KOMT ERVAN!
BRENG HEM NAAR DE DOKTER!
JA, MENEER KREISER!
IK SNAP ER NIETS VAN! DIT HEB IK NOG NOOIT MEEGEMAAKT!
DIE JONGENS HEBBEN OOK ALTIJD KUREN!
IS HET ERG, DOKTER?
DE WETENSCHAP STAAT VOOR NIETS, JONGEN.
WAAR SJIMMIE ZIJN?
SJIMMIE! GELUKKIG!
DAT WERD WEL EENS TIJD!
WAT IS ER MET JE GEBEURD, SJIMMIE? JE DEED ZO VREEMD!
SJIMMIE EH... BOLLETJE GEGETEN HEBBEN EN TOEN RAAR GEVOEL KRIJGEN.
DAT IS SCHADE TOEBRENGEN AAN HET BEDRIJF! ALS MENEER KREISER DAT HOORT...!
EN TOEN SJIMMIE GESPRONGEN HEBBEN, NET ALS VOGELTJE!

SJORS SJIMMIE
JE HEBT WAARSCHIJNLIJK DE GELE SPRINGKNOL OPGEGETEN, JONGEMAN. DIE IS HEEL GEVAARLIJK VOOR MENSEN.
DE GELE SPRINGKNOL IS HEEL ZELDZAAM EN HEEL DUUR!
NU SJIMMIE WEER BETER ZIJN!
WACHT EENS! DE UITWERKING VAN DE GELE SPRINGKNOL KAN IN SOMMIGE GEVALLEN TERUGKEREN!
OEI! SJIMMIE ÉÉN KEER SPRINGEN GENOEG VINDEN!
HET ENIGE GENEESMIDDEL VOOR IEMAND DIE DE GELE SPRINGKNOL HEEFT OPGEGETEN, IS DE ZWARTE ZWAVELBOL, DIE ALLEEN IN ARGENTINIË GROEIT.
SJIMMIE ALTIJD AL NAAR ARGENTINIË HEBBEN WILLEN GAAN!
HO!! NAAR ARGENTINIË!
EN WIE ZAL DAT BETALEN?
HET IS NOODZAKELIJK DAT SJIMMIE NAAR ARGENTINIË GAAT OM BETER TE WORDEN. IK ZAL MENEER KREISER EVEN OPBELLEN.
U KUNT SJIMMIE TOCH NAAR HET PROEFSTATION VAN DE FIRMA STUREN!
DIE JONGENS VEROORZAKEN OOK ALTIJD MOEILIJKHEDEN!
DUS DAT IS DAN AFGESPROKEN?
IN ARGENTINIË OOK BOLLEN EN KNOLLEN GROEIEN?
NOU, JONGENS, JULLIE GAAN NAAR ARGENTINIË, EN MENEER ACHTERKLAP GAAT MEE OM OP JULLIE TE PASSEN.
GROTE BOLLEN EN KNOLLEN!
JIPPIE!!!
IK NEEM ONTSLAG!
KOM, KOM, ZO ZIET U NOG EENS WAT VAN DE WERELD!
IK GA NAAR DE VAKBOND TOE!
WIJ HEEL AARDIG VOOR U ZULLEN ZIJN!
WE ZULLEN IEDERE AVOND SPELLETJES MET U DOEN!
MENEER KREISER KOMT JULLIE ZO HALEN EN DAN GAAN JULLIE METEEN NAAR HET VLIEGVELD.
SJIMMIE ALWEER MOETEN VLIEGEN?!!
JE KUNT JE VASTBINDEN IN JE STOEL, SJIMMIE! WEES MAAR NIET BANG!
OEF! IK HEB NOG NOOIT GEVLOGEN!

SJORS EN SJIMMIE
VEEL SUCCES, JONGENS! IK HOOP DAT SJIMMIE WEER GAUW BETER WORDT! ACHTERKLAP, ZUL JE GOED OP HEN PASSEN?
IK ZAL MIJN BEST DOEN, MENEER KREISER!
WIJ OOK GOED OP MENEER ACHTERKLAP PASSEN ZULLEN!
WAT VOOR TOESTANDEN GAAN WE NOU WEER MET JULLIE KRIJGEN!
U PAST TOCH OP, MENEER ACHTERKLAP!
SJIMMIE ALLEEN BANG ZIJN OM WEER EEN VOGELTJE TE WORDEN!
AIR-LINE
KIJK, JONGENS, NU KOMEN WE OVER DE BOLLENVELDEN!
SJIMMIE BANG ZIJN VAN BOLLEN!
WAAR GAAN WE PRECIES NAAR TOE?
NAAR HET UITERSTE ZUIDPUNTJE VAN ARGENTINIË, VLAK BIJ DE ZUIDPOOL.
DAAR TENMINSTE GEEN BLOEMBOLLEN ZIJN, ALLEEN MAAR SNEEUWBALLEN!
WILT U UW VEILIGHEIDSRIEMEN VASTMAKEN, ALSTUBLIEFT. WE GAAN LANDEN!
WE KOMEN NU IN BUENOS AIRES EN DAN MOETEN WE NOG EEN HELE TIJD IN DE TREIN ZITTEN
SJIMMIE DENKEN DIE MENEER KUNNEN TENNISSEN MET ZIJN SCHOENEN!
STIL, SJIMMIE, HIJ KAN JE HOREN!
DOUANE
PARDON! O!
KIJK!
WOEP!!
SMOKKELAAR!
GRUMPF!!!
KRAK!
HOUD HEM TEGEN, SJIMMIE!
NIET TE WILD, JONGENS!
DIE KANT OP!
DOUANE
PAS OP! MISSCHIEN IS HIJ GEWAPEND!
SST!
HANGAR
WAAR HET LICHT ZITTEN?
TERUG JULLIE! IK LAAT ME NIET GEVANGENNEMEN!
DAAR!!! IN HET VLIEGTUIG!
VOORZICHTIG! JIJ VAN DE ENE KANT EN IK VAN DE ANDERE!

SJORS SJIMMIE
DE SMOKKELAAR HEEFT DE MOTOREN VAN EEN VAN DE VLIEGTUIGEN AANGEZET EEN DENDEREND GERAAS!
HA! HA! HA!
WROEM!!!
OPPASSEN! SJORS WEGGEBLAZEN WORDEN!
HIJ ONTSNAPT!
ZOEEEF!
WOEM
HIJ IS VERDWENEN!
SJORS HIER KIJKEN!
EEN IJSBEER! WAT BETEKENT DAT?!!!
BOEF NERGENS MEER TE ZIEN!
EN TOEN MAN IN DONKER ONTSNAPT ZIJN!
HIJ HEEFT EEN IJSBEER OP EEN VAN DE VLIEGTUIGEN GETEKEND!
DAT IS DE BENDE VAN GIJSBERT EN DE IJSELIJKE IJSBEREN!
DIE ZIJN IJSELIJK GEVAARLIJK!
DOUANE
JONGENS, WAT HEBBEN JULLIE NU WEER UITGESPOOKT?!
MAAR WAT DOET DIE BENDE PRECIES?
ALLES WAT NIET MAG!
MAAR NIEMAND WEET PRECIES WAT ZE IN HUN SCHILD VOEREN!
?
UITGANG - DOUANE
IN IEDER GEVAL WORDEN JULLIE BEDANKT VOOR JULLIE MEDEWERKING, JONGENS!
EN WE ZULLEN ZO GAUW MOGELIJK DE POLITIE WAARSCHUWEN!
DOU
HOE LANG WIJ NOG IN TREIN MOETEN ZITTEN?
NOG HEEL LANG, DENK IK.
STATION
WAAR LIGT HET PROEFSTATION WAAR WIJ HEEN GAAN?
OP HET UITERSTE PUNTJE VAN AMERIKA, VLAK BIJ DE ZUIDPOOL!

SJORS SJIMMIE
HIER MOETEN WIJ UITSTAPPEN!
SJIMMIE OUBOLLIG VOELEN!
ROMMELDOM
TAXI!!
SI, SIGNOR! WAARHEEN GAAT DE REIS?
TAXI
NAAR HET BOL- & KNOLLOLOGISCH LABORATORIUM VAN ROMMELDOM! HELEMAAL IN HET ZUIDEN VAN DE STAD.
ZEKER, SIGNOR!
TAXI
WE ZIJN ER, JONGENS!
EN ZITTEN WE HIER NU VLAK BIJ DE ZUIDPOOL?
SJIMMIE SNEEUWBOLLEN WILLEN GOOIEN!
GOEDEMIDDAG, MENEER ACHTERKLAP, DAG, JONGENS, WELKOM.
DAG, PROFESSOR WORTELSTOK!
OEI, DAT GROOT GELEERDE ZIJN, SJORS!
KOM VERDER, DAN ZAL IK JULLIE ALLES LATEN ZIEN!
GROEIEN HIER OOK BOLLEN, PROFESSOR?

SJORS SJIMMIE
WAT IS DAT, PROFESSOR?
DAT ZIJN VLEESETENDE PLANTEN, BESTE JONGEN.
OEF! DAT ERG GEVAARLIJK ZIJN, PROFESSOR!
KUNNEN DIE PLANTEN MENSEN OPETEN, PROFESSOR?
DEZE PLANTEN NIET, MAAR WE HEBBEN OOK HELE GROTE!
WIJ DIE OOK MOGEN ZIEN?
ALS JULLIE MAAR OPPASSEN!
OEF! WAT EEN GROTE PLANTEN!
NIET TE DICHT BIJ DE KOOI KOMEN, JONGENS!
WAARMEE PLANTEN GEVOED WORDEN, PROFESSOR?
U MOET OPPASSEN, PROFESSOR!
ANDERS U WORDEN OPGEGETEN!
DEZE PLANT DOET NIETS, ALS IK BIJ HEM KOM.
MAAR DIE PLANTEN ETEN TOCH MENSEN, PROFESSOR?
DEZE PLANTEN ZIJN AAN MIJ GEWEND. IK HEB ZE ALLEMAAL GEKWEEKT!
WIJ OOK IN KOOI MOGEN KOMEN?
DAAR ZOU IK MAAR EVEN MEE WACHTEN, SJIMMIE!
ASJEBLIEFT GEEN GEINTJES, JONGENS!

SJORS SJIMMIE
HET IS TIJD DAT DE PLANTEN GEVOED WORDEN! ARCHIBALD, BRENG EVEN WAT VOEDSEL HIER VOOR DE PLANTEN!
WIJ MOGEN HELPEN, PROFESSOR?
DAT IS GOED! GEEF ALLE PLANTEN MAAR WAT VLEES!
HOE ETEN DE PLANTEN HET VOEDSEL OP, PROFESSOR?
WEL, BESTE JONGEN, DE PLANTJES PAKKEN HET VLEES MET HUN ZUIGNAPPEN VAST, EN DAT IS METEEN HUN MOND. BEGRIJP JE?! KOMEN JULLIE MAAR LIEVER UIT DIE KOOI. IK VIND HET VEEL TE GEVAARLIJK ZO!
IK NIET GRAAG VLEESETEND PLANTJE IN HUIS WILLEN HEBBEN! JE KUNT NOOIT WETEN!..
ROMMELDOMS BOL- & KNOLBEDRIJF GAAT ZE VERKOPEN! EEN SIERAAD VOOR DE TUIN!
HELP!
GROTE GRUTJES!
SNEL! DOE IETS!
VLUG! EEN BIJL.

SJORS SJIMMIE
GRUMPF!
MIJN PLANTJES! PAS TOCH OP!
SJIMMIE MOET GERED WORDEN, PROFESSOR!
VOORZICHTIG! ALLES GAAT KAPOT!
GRRR!
ZIPP
PFFFF!
PROFESSOR! WAT IS ER!?
VLUG, SJIMMIE, DIE KOOI UIT!
DAT NET OP TIJD ZIJN!
SJIMMIE, DOMME JONGEN! ZUL JE DAT NOOIT MEER DOEN? JE WAS HAAST OPGEPEUZELD.
SJIMMIE WEER EENS ONGELUKJE HEBBEN! HÈ! HÈ!
PRRR!
DEKSELSE KWAJONGEN! WAT IS ER MET DE PROFESSOR AAN DE HAND?
DE PROFESSOR IS FLAUWGEVALLEN! DIE ARME MAN!
GROTE BOLLEN EN KNOLLEN!

SJORS SJIMMIE
EH... EH... WAT?
KALM AAN, PROFESSOR!
WAT?!! MIJN PLANTJES, MIJN PLANTJES!
TJA, PROFESSOR...
SJIMMIE HEEL ERG SPIJTEN!
MIJN MOOIE PLANTJES! MIJN ARME LIEVE PLANTJES!
HET IS WEL EEN SCHADE VOOR HET BEDRIJF!
U TOCH WEER NIEUWE PLANTJES KUNNEN KWEKEN!
O! O, MIJN ARME, KLEINE PLANTJES!
DAT ERG NAAR ZIJN VOOR PROFESSOR!
WE MOETEN IETS DOEN, SJIMMIE!
SJIMMIE PROFESSOR BEST WILLEN HELPEN, MAAR...
LATEN WE DE PROFESSOR EEN MOOI CADEAU GEVEN!
MAAR WAT?
IK WEET HET! BZZZ, BZZZ, BZZZ... KOM MAAR MEE! NAAR DE STAD.

EN
DOOR: FRANS PIET
EEN WANDELEND CADEAU
BZZZ, BZZZ, BZZZ...
JA... JA... JA!
KOM MAAR MEE! WE MOETEN NAAR DE STAD!
WAT SJORS DAN WILLEN GEVEN?
WAAR WIJ HEEN GAAN?
DAT ZIE JE ZO METEEN WEL!
WE ZIJN ER VLAKBIJ!
HIER IS HET!
SJORS HOND WILLEN GAAN KOPEN?
WACHT MAAR AF!
NATURALIST
WAT WENSEN DE HEREN?
HEEFT U OOK WANDELENDE TAKKEN?
!!
KOOI 85-
MAAR NATUURLIJK! VOLGT U MIJ MAAR!
DAT BEDOEL IK NIET! IK WIL EEN GROTE HEBBEN!
ZO GROOT ALS EEN HOND!
DIE MOET IK BESTELLEN, HEREN!

SJORS SJIMMIE
IK MOET HIER EEN WANDELENDE TAK AFLEVEREN! KLOPT DAT?
JA, ZET U HEM MAAR BINNEN IN DE HAL!
JIPPIE! JÉÉÉ!
WAT IS DAT, JONGENS?
WIJ CADEAUTJE VOOR U HEBBEN!
KIJKT U MAAR EENS!
O! GEWELDIG! FANTASTISCH! DAT HADDEN JULLIE NIET MOETEN DOEN, JONGENS!
PROFESSOR NU WEER BLIJ ZIJN?
WIJ WILLEN HET WEER GOED MAKEN VOOR UW VERNIELDE PLANTEN.
WAT IS HIJ LIEF! IK NOEM HEM FIKKIE!
NU PROFESSOR ALTIJD IEMAND BIJ ZICH HEBBEN!
HIJ DOET ALLES WAT U ZEGT! HIJ KAN GOED SPRINGEN
JULLIE ZIJN ERG AARDIGE JONGENS! IK HEB ALTIJD AL EEN WANDELENDE TAK WILLEN HEBBEN!
HIJ IS ERG TROUW. ZEI DE VERKOPER!
JIPPIE!

SJORS SJIMMIE
KOM FIKKIE, WE GAAN WANDELEN!
PROFESSOR WEER BLIJ ZIJN!
NU IS ALLES WEER GOED.
TAK TAK
SJIMMIE, WAT ZIE JE BLEEK!
SJIMMIE BEETJE RAAR GEVOEL IN BUIK HEBBEN!
DAN WORDT HET TIJD DAT JE WAT GAAT ETEN. KOM MEE, WE GAAN IN DE STAD EEN HAPJE ETEN.
SJIMMIE DAT ERG FIJN VINDEN, WANT SJIMMIE WEL HONGER HEBBEN.
SJIMMIE VRESELIJKE TREK HEBBEN VAN ALLE AVONTUREN.
ALS JULLIE NU MAAR EVEN OPHOUDEN MET JULLIE AVONTUREN.
WE ZULLEN OPPASSEN, MENEER ACHTERKLAP.
SJIMMIE IN HÉÉ-ÉÉÉL GROOT RESTAURANT WILLEN ETEN!
JA, WANT SJIMMIE HEEFT OOK EEN HEEL GROTE MAAG EN HIJ ZIET ER NOG WAT PIPS UIT.

SJORS
SJIMMIE

WAT IS DAT NU? WAT IS HIER AAN DE HAND?
DIE ZITTEN ZEKER ACHTER EEN BOEF AAN.
ER MISSCHIEN WEL BRAND ZIJN.
TUUT!

HEEFT U OOK EEN USBEER GEZIEN?
HAHA U MAAKT EEN GRAPJE!
AGENT LEUK ZIJN.

IS ER EEN USBEER UIT HET CIRCUS ONTSNAPT, AGENT?
ER IS HELEMAAL GEEN CIRCUS IN DE STAD.
WAAR USBEER DAN VANDAAN KOMEN?

DAT WETEN WE JUIST NIET.
KOM, KOM, EEN USBEER VALT MAAR NIET ZÓ UIT DE LUCHT!

HET LUKT ER TOCH VEEL OP, MENEER.
MAAR WIJ ECHT GEEN USBEER GEZIEN HEBBEN.
NEE!
HI-HI!

DIT ERG VREEMD ZIJN.
DIE AGENT MAAKTE VAST EEN GRAPJE.
AGENTEN MAKEN NIET ZO GAUW GRAPJES. DIE KUKEN WEL UIT.

WAT KIJK JE VREEMD SJIM, IS ER IETS MET JE?
SJIMMIE IETS BEDENKEN,... DIT AL TWEEDE KEER ZIJN DAT WIJ USBEER TEGENKOMEN. BRRR!!!..

DE TWEEDE KEER? WAT NOU!
JA EERSTE KEER OP VLIEGVELD, TOEN SMOKKELAAR USBEER GETEKEND HAD OP VLIEGTUIG, EN NU... SJIMMIE BANG WORDEN.
JA, JE HEBT GELIJK. MAAR WEET JE WAT, ...IK HEB EEN IDEE.

DAT WORDEN WEER NIEUWE MOEILIJKHEDEN. WEG WEZEN HIER...
SJIMMIE RILLEN, WANNEER HIJ AAN USBEER DENKEN BRRR!!! BRRR!
WE GAAN METEEN TERUG NAAR DE PROFESSOR. HIJ MOET JE EEN MIDDEL GEVEN TEGEN DE SPRINGKNOL-ZIEKTE, WANT DAAR BEN JE NOG STEEDS NIET VAN GENEZEN.

HIER IS HET MEDICIJN, AFTREKSEL VAN DE ZWARTE ZWAVELBOL. IEDER UUR EEN FLINKE POLLEPEL VAN HET SPUL, DAN ZUL JE HEEL SPOEDIG OPKNAPPEN'
DANK U WEL PROFJE, WANT HIERVOOR WAREN WE EIGENLIJK NAAR DE ZUIDPOOL GEKOMEN. EN NU GAAN WE ALS DE DROMMEL NAAR HUIS.
WEG VAN USBEER!

MET EEN EXTRA LUNTOESTEL, DE NIEUWSTE FP69, KEERT HET GEZELSCHAP NAAR MINASOUSSA TERUG, WAAR SJIMMIE SPOEDIG GENEZEN ZAL ZIJN VAN DE ZO GEVREESDE GELE KNOL-ZIEKTE. ONGETWIJFELD WACHTEN HUN THUIS WEER NIEUWE AVONTUREN.

De Nederlandse jeugdfilm

Productie: Rex Film, Schinnen (L.)

Ta-Tsvenaar
AFSCHEID
34
ZO! EN NOU 'T KAMELENEI TUSSEN DE BROEDSE AARDBEIZIEEN GELEGD GEEF M'I DE KAMELENLOEI EVEN, KWARK. DIE AARDBEIZIEEN ZIJN VERSCHRIKKELIJK BROEDS....
WOW!
JE LEERT HET NOOIT, KWARK! DIT IS GEEN KAMELENLOEI NETZOMIN ALS DAT GEBLAF EN DAT KOEIEN GELOEI UIT DIE ANDERE DOOSJES
MAAR....
MAAR ER ZIJN GEEN DOOSJES MEER MET DIERGELUIDEN, PAPPA!!
KUKELEKU!
DAN GA IK MAAR EVEN EEN ORIGINELE KAMELE-LOEI IN DE WOESTIJN HALEN. HOUDEN JULLIE DAT EI GOED IN DE GATEN, HÉ!
JA PAP
MMM
UKELEKU! WOEF! BOEH!
MAAR DAT IS GEEN KAMEEL, MAAR 'N KAMEZEL!
KRAK!
...DIE ONMIDDELLIJK VERTREKT ....
WORTELS EN TAKKEN!
WAT KRIJGEN WE NOU!
HÉ! VREET DIE AARDBEIEN NIET OP! DIE HEB IK VERKIKKERD!
GA WEG! JE BENT VERKIKKERD OP ME! JE HEBT VAN M'N VERKIKKERDE AARDBEIEN GEGETEN!
MIN KAMEEL IS EEN KAMELEZIE..
KIKKEREKIK!
MET DE OELEBOELEDANS ONTKIKKEREN WE DE KAMELEZIE WEER!
OELEBOELE OELEBOELE OELEBOELE
ALLES VERGROBBELD! IK WOU DAT JULLIE NOOIT OP M'IN BERG WAREN KOMEN WONEN! BAH!!!
IK HEB GOED NIEUWS VOOR JE. WE GAAN VERHUIZEN! VER WEG VAN HIER!
KOMEN JULLIE ECHT NOOIT MEER TERUG?
NEE GROBELIA... MAAR WEET JE, WE ZULLEN JE ECHT MISSEN...
ECHT WAAR, GROBELIA... DAG!
WE MOETEN 'N HUIS VINDEN WAAR DE ZAAK NIET VERGROBBELD KAN WORDEN!
NOU ZIJN ZE WEG EN ZE KOMEN NOOIT MEER TERUG! IK MIS ZE ZO VRESELIJK... SNIK!

'Ik Sjimmie ben! Ik ben moe, en dorst heb! Ik niks gedaan heb!'

Over het gebroken Nederlands van Sjimmie

door Har Brok

Er is in de loop der jaren aardig wat kritiek gekomen op de wijze waarop Hergé negers gestalte heeft gegeven in De Avonturen van Kuifje. Het meest ging die kritiek uit naar de rol die negers daarin spelen en de wijze waarop ze getekend zijn. Dom, lui en dikke lippen, om deze kritiek kort samen te vatten. Hergé heeft zich dat altijd hevig aangetrokken, hij heeft zich verdedigd en hij heeft een aantal onverdedigbare zaken in zijn albums herzien. Wie zich brandt moet op de blaren zitten heet dat. Hergé's negers worden echter ook nog in hun taalgebruik gediskrimineerd. Ik noem dat voorlopig diskriminatie, omdat ze zich in hun taalgebruik merkwaardig onderscheiden van de overige anderstaligen in De Avonturen van Kuifje. Ze spreken een soort gebroken Nederlands, terwijl Hergé voor Syldaviërs, Borduriërs en Picaro's zelfs een aparte taal ontwierp. Andere buitenlanders mogen ook nog foutloos hun eigen taal spreken, getuige het Engels, Spaans, Chinees, Arabisch en Maleis in Kuifje. Met Generaal Alcazar zit het wat gekompliceerder. Soms spreekt hij keurig Nederlands, soms heeft hij alleen een buitenlands aksent en soms vervalt ook hij in gebroken Nederlands (mét aksent). Zo zijn er nog wel een aantal afwijkingen of inkonsekwenties, maar die komen voor rekening van de Kuifjevertalers.

In Franse kritiek op Kuifje is op deze diskriminatie wel degelijk gewezen. Zo zeer zelfs dat Hergé in 1967 het album *Cokes in Voorraad* wat tekst betreft grondig herzien heeft. Het 'gebroken Frans' (in de Nederlandse vertaling heeft deze herziening niet plaatsgevonden) werd vervangen door Frans met een buitenlands aksent. De negers kwamen daardoor op het niveau van Generaal Alcazar en terecht. Het is onloochenbaar dat men aan Nederlandssprekende buitenlanders kan horen waar ze vandaan komen, dat kan men zelfs al van ABN-sprekende Nederlanders horen, die ten zuiden van de grote rivieren geboren en getogen zijn. Dat is niet diskriminerend, tenzij men daar verdergaande konklusies aan verbindt.

In Nederland is mij nauwelijks kritiek bekend op Hergé in verband met de wijze waarop hij negers laat spreken. Dat is merkwaardig. Nog veel merkwaardiger is dat op het gebroken Nederlands van Sjimmie in de versie van Frans Piët nooit kritiek gekomen is. Zo die kritiek er mocht zijn, dan is hij tenminste nooit tot stripkringen doorgedrongen. Intussen knijp je toch je tenen bij elkaar bij dat konsekwente mallo-

tentaaltje van hem. In de titel van deze bijdrage heb ik een tekstballon geciteerd, maar het gaat maar door: 'O nee, meneer de politie, – Sjimmie niets wou stelen! Sjimmie helemaal niet van ezels houd!' en ga zo maar door.
De vraag blijft intussen of dit te beschouwen is als diskriminatie. Op mij komt dit taalgebruik over als kinderlijk en onbeholpen en dat voert gemakkelijk tot de konklusie dat negers kinderlijk en onbeholpen zijn. Dat suggereren is wel degelijk diskriminatie, maar als men zich bezint op wat hier eigenlijk gebeurt, ligt de zaak toch ingewikkelder. Dank zij het grote aantal immigranten en buitenlandse werknemers in Nederland is het sinds geruime tijd mogelijk hun Nederlands te vergelijken met 'ons' Nederlands en het typische is dat deze groep van oorsprong anderstaligen dit soort gebroken Nederlands absoluut niet spreken.
Het is hier niet de plaats om op de grammatika van dit gebroken Nederlands in te gaan, maar het is een feit dat elke Nederlander het niet alleen zonder meer begrijpt, maar het ook perfekt kan voordoen. Het heeft dan ook meer te maken met een stereotiep dan met de taalwerkelijkheid. Het heeft te maken met het dialekt van al die Fabeltjeskrantdieren, dat op geen enkele manier de bedoelde dialekten benadert (want dan zou niemand ze verstaan). Of, om het eens van een heel andere kant te benaderen, het heeft iets te maken met karikaturen van bijv. bekende politici. Wat getekend wordt is in absolute zin onjuist en kan toch karakteriserend werken. Het vreemde van het gebroken Nederlands van Sjimmie of de negers van Hergé is dat het op geen enkele manier beantwoordt aan de werkelijkheid. De Amsterdamse Werkgroep Taal Buitenlandse Werknemers heeft daar in een publikatie uit 1978 verslag van gedaan en daaruit blijkt dat er iets merkwaardigs met dit gebroken Nederlands aan de hand is. Het bestaat uit een systeem van regels die een behoorlijke kennis van het Nederlands vereisen en de konsekwentie daarvan is dat mensen die die regels van nature niet kennen, daarin ook niet konsekwent kunnen zijn. Integendeel, die mensen zondigen op alle mogelijke andere manieren tegen het Nederlands, volgens de principes van hun moedertaal. De konklusie die hieruit getrokken moet worden is dat dit gebroken Nederlands een schepping is van *Nederlanders*. Het is een soort versimpeling of reduktie van het Nederlands. Daarbij worden allerlei grammatikale en syntaktische problemen weggelaten, waarvan Nederlanders veronderstellen dat ze moeilijk zijn voor anderstaligen. Die moeilijkheden liggen op het terrein van de vervoeging van het werkwoord (*Ja, Sjimmie popelen van ongeduld*), de verbuiging van

het persoonlijke voornaamwoord (*Mij bang zijn*), het gebruik van de lidwoorden (*Sjimmie zeggen: wonderen zijn wereld nog niet uit*), het gebruik van het persoonlijk voornaamwoord (*Sjimmie niet genoeg kracht bezitten*) en vooral de zinsvolgorde (*Wat jij gekocht hebben?*). Er zijn nog andere problemen, die vrijwel steeds vermeden worden, zoals modaliteiten en werkwoordstijden, maar het gaat er hier niet om die allemaal te inventariseren. Hoofdkenmerk van alle deze problemen is dat ze kennelijk Nederlands zijn en niet gebaseerd op problemen die buitenlanders wel zouden kunnen hebben, omdat bepaalde taalregels in hun eigen taal anders zijn.
Nu zijn hierbij nog wel enkele kanttekeningen te maken. In de eerste plaats is Sjimmie bij zijn eerste optreden nog een spreker van normaal Nederlands (waarvoor geen enkele taalkundige verklaring te vinden is...) en ook in sommige perioden van zijn optreden keert dat terug. Bovendien zijn er soms wisselingen in zijn gebroken Nederlands. Hoe dan ook, ook die wisselingen hebben betrekking op de hierboven opgesomde problemen, alleen worden die problemen dan anders 'geformuleerd'.
Uitgaande van die mogelijkheid tot verschillende formuleringen van dezelfde taalproblemen, kunnen er onmiddellijk opval-

Uit 'Suske en Wiske'

Uit Oscar en Isidoor

EENVOUDIG ZIJN! IK WACHTEN AAN OEVER VAN GRIBINGUI... MAAR NIEMAND KOMEN... TOEN IK TERUGLOPEN LANGS RIVIER EN OP ZANDBANK LEKKE PRAUW VINDEN... IK SPOREN VINDEN... TOEN HÉÉL HARD LOPEN EN ZO IK HIER KOMEN!

lende vergelijkingen gemaakt worden met het gebroken Nederlands van allerlei andere in strips optredende negers: de negers in de strip Roodbaard (*Grote tovenaar van Batateken zullen ritueel uitvoeren! Jij arm uitstekend*), maar weer niet de neger Baba die weliswaar een buitenlands aksent heeft, maar verder goed Nederlands spreekt (*Hij weet waa' E'ik gevangen zit!*). De negers uit De Avonturen van Kuifje (*Arme negers naar Mekka willen*), uit Nero en Co. (*Toto uw gids zijn*), uit Suske en Wiske (*Gij veel geluk hebben! Wij soep van u maken!...),* uit Oscar en Isidoor (*Jij bang zijn voor mij? Ik goeie zwarte!*).

De voorbeelden liggen zelfs nog meer voor het opscheppen als men niet vast blijft houden aan negers. Men kan er Indianen bij betrekken (*zij wel 'n beetje bang, maar heel mooi spelen kunnen,* in Lucky Luke; *Waugh!... Zij in armen van dood lopen!... Kloof eindigen op afgrond!,* in Suske en Wiske), bewoners van de planeet Mars (*Wij... Gezanten van Mars (...) Mars groot rijk... Verlangen kennismaking met aardbewoners!,* in Suske en Wiske) en naar aan te nemen valt nog hele volksstammen. Het zou aardig zijn om dat te inventariseren, omdat stripfiguren zich nogal eens met onbekende kulturen inlaten, maar dat voert hier te ver. Het verschijnsel beperkt zich zelfs niet tot strips, want wie kent niet de Arendsoog (*Mij Witteveder heten*) of Monus de man van de Maan (*Monus horen vreemd geluid*)?

OPPERHOOFD! WIJ ZIJN GEEN SLAVENHALERS! U KUNT AAN BOORD KOMEN KIJKEN OM UZELF TE OVERTUIGEN!
IK WITMENSEN NIET VERTROUWEN! ZIJN ALLEMAAL LEUGENAARS!

Uit Roodbaard

Het ging me samenvattend om het feit dat Sjimmie steeds gebroken Nederlands spreekt en om het feit dat dit onnozel overkomt. In feite dus om diskriminatie. De konklusie uit mijn te hooi en te gras verzamelde materiaal moet zijn dat het taalgebruik van Sjimmie in de eerste plaats poogt weer te geven dat hij het Nederlands niet machtig is. In de tweede plaats moge duidelijk zijn dat de Nederlandse manier om dat onder woorden te brengen kennelijk bestaat in het isoleren van typische Nederlandstalige problemen in een vreemde mond. Die problemen worden door Nederlandse lezers dus ervaren als een intern probleem, binnen Nederland optredend en dus gekoppeld aan gebrekkige beheersing van de eigen taal. Die gebrekkige beheersing kan normaal gesproken komen door een gebrek aan taalvaardigheid. Gebrek aan taalvaardigheid komt voort uit het taalmilieu waarin men verkeert (een sociale veroordeling) of taalfase waarin men verkeert (een veroordeling tot kinderlijk taalgebruik). In die samenhang kan men zeggen dat Sjimmie in zijn taalgebruik gediskrimineerd wordt, zonder dat de auteur ooit de bedoeling gehad kan hebben dat effekt teweeg te brengen.

Literatuur:

- Werkgroep Taal Buitenlandse Werknemers: 'Boekentaal. Het taalgebruik van buitenlanders in de literatuur', in: *Nederlands tegen buitenlanders.* (Publikaties van het Instituut voor Algemene Taalwetenschap nr. 18) Universiteit van Amsterdam 1978, blz. 6-9.
- H. Brok: 'Op weg naar Kuifje (3). Spelen met taal in de avonturen van Kuifje', in *Striprofiel* jg. 2 (1975) nr. 3, blz. 6-9 en nr. 4, blz. 6-10.

Sjors 1954-1975: Een kind met vele vaders

door Hans van den Boom

Was de levensloop van Sjors voor de oorlog al ingewikkeld, na de oorlog werd een en ander zo mogelijk nog gekompliceerder.
Het begon aanvankelijk nog vrij eenvoudig. Panorama kon weer verschijnen en Frans Piët pakte in 1949 de draad weer op met nieuwe avonturen van Sjors, om precies te zijn met het verhaal *Sjors als circusartiest.* In dat verhaal kreeg Sjors er zoals bekend na enige tijd een vriendje bij, *Sjimmie* genaamd, maar verder was er niets aan de hand.

De eerste complicaties ontstaan echter al in 1950. Panorama krijgt een aparte hoek voor de jeugd, onder de titel *Rebellenclub,* en daarin gaat een tweede Sjors-strip verschijnen, *De luierjaren van Sjors.* Het betreft hier een gagstrip van telkens een strook over een heel jonge Sjors. Tekenaar is vaak Frans Piët, maar mogelijk hebben hier ook andere tekenaars aan meegewerkt, de Piët-stijl is niet altijd even duidelijk herkenbaar.
Dit stripje blijft regelmatig verschijnen in de jaren '50-'54, maar staat doordat het de kleuterjaren van Sjors behandelt geheel los van de hoofdstrip en veroorzaakt daardoor dus ook geen conflicten op het gebied van chronologie of uiterlijk van de hoofdpersoon.
Anders wordt het als in 1954, waarschijnlijk als reaktie op het grote succes dat concurrent *De geïllustreerde Pers* met het nieuwe stripblad *Donald Duck* heeft, De Spaarnestad besluit het jeugdgedeelte van Panorama los te koppelen en als een zelfstandig blad te gaan exploiteren. Dat wil zeggen: Sjors krijgt zijn eigen blad, maar omdat de Panoramaredaktie de Sjors-strip niet kwijt wil moet er een tweede avonturenreeks komen voor dit nieuwe tijdschrift.
De redaktie vraagt Piët ook deze tweede reeks op zich te nemen, maar deze geeft de opdracht terug.
Hij heeft zijn handen al behoorlijk vol aan één Sjors-strip, laat staan dat hij er wekelijks twee kan produceren. Als het nieuwe blad *Sjors van de Rebellenclub* dan ook op 11 september 1954 van start gaat is het een andere tekenaar die de Sjors-strip daarin voor zijn rekening neemt: *Hans Ducro.*
De Haarlemse tekenaar Ducro (1924/1976) werkte al enkele jaren als illustrator voor o.a. Panorama en had ervaring met strips door zijn tekenwerk voor de beeldromanserie *De Moker,* waar hij tien deeltjes van tekende. In Ducro's strip logeert Sjors bij zijn tante en zijn oom en beleeft hij een eenmalig vervolgavontuur getiteld *Sjors en de verschrikkelijke Sneeuwman.*
Qua uiterlijk houdt Ducro zich min of meer aan Piët's gangbare versie van Sjors, inclusief ongeveer dezelfde kleren, maar Sjimmie is er niet bij.
Ducro zal de Sjors-strip een klein jaar tekenen, tot en met Sjors 34 van 1955. Hij blijft daarna medewerker aan diverse Spaarnestadbladen, wordt in 1960 zelfs artdirector van Panorama, maar heeft voor zover bekend geen bemoeienis met de Sjors-reeks meer gehad.

Carol Voges

Als Hans Ducro stopt met *Sjors en de verschrikkelijke Sneeuwman* neemt de dan dertigjarige Carol Voges de reeks over.
Voges hierover (in Striprofiel jaargang 2, nr. 4): 'Toen *Sjors van de Rebellenclub* als tijdschrift loskwam van Panorama, ging Frans Piët met Lou Vierhout door met de Sjors-vervolgverhalen in dat familieblad te tekenen. Ik was toen free-lance en men vroeg me, in het nu zelfstandige jeugdblad, Sjors-gags in Brannerstijl te gaan tekenen' (d.w.z. volgend op het vervolgverhaal van Ducro, red.). 'De schrijver van deze gags was *Gerard Michon,* journalist bij De Spaarnestad. Ik heb dat toen jaren gedaan, heb er plakboeken van vol liggen. Soms, als ik moeilijk zit met een idee, kijk ik er nog wel eens in. Het helpt me altijd wel weer

EN DE VERSCHRIKKELYKE SNEEUWMAN

NEE, SNEEUWMAN! IK BEN SJORS EN IK WILDE JE KOMEN TROOSTEN! WAAROM HEBBEN ZE JE EIGENLIJK OPGESLOTEN?
WIE BEN JIJ, JOCHIE? KOM JIJ ME OOK AL PLAGEN?

DE MENSEN DENKEN DAT IK EEN GEVAARLIJK MONSTER BEN, SJORS, MAAR DAT IS NIET WAAR. VROEGER WOONDEN WE HEEL GEZELLIG MET ZIJN ALLEN IN HET HIMALAYA-GEBERGTE IN AZIË

MAAR TOEN KWAMEN DE MENSEN EN DIE VERDRONGEN ONS NAAR DE HOGE BERGTOPPEN, WAAR HET ALTIJD KOUD IS EN WAAR DE SNEEUW NOOIT SMELT. DAAR WOONDE IK MET MIJN VROUW EN KIND...

TOT IK OP ZEKERE DAG HOUT GING SPROKKELEN OM ONS HOL EEN BEETJE TE KUNNEN VERWARMEN. TOEN KWAM IK EEN PAAR MANNEN TEGEN. IK HAD NOG NOOIT MENSEN GEZIEN, MAAR ZE VIELEN ME AAN. VOOR IK KON VLUCHTEN. IK WERD GEVANGEN GENOMEN EN TOEN HEBBEN ZE ME AAN DEZE DIERENTUIN VERKOCHT

DAAR SCHIET IK NIETS MEE OP, SJORS. HET HIMALAYA-GEBERGTE IS HEEL VER WEG EN DE POLITIE ZOU ME AL GAUW WEER TE PAKKEN HEBBEN
ARME SNEEUWMAN! MAAR KUN JE NIET ONTVLUCHTEN?

DAT IS EEN GOED IDEE, SJORS! JE BENT EEN FIJNE JONGEN!
EN ALS IK JE NU EENS IN DE GOEDERENWAGON VAN EEN TREIN VERSTOPTE? DAAR VINDEN ZE JE NOOIT EN JE REIST NOG GRATIS OOK!

DIE TRALIES KAN IK WEL UIT ELKAAR BUIGEN,..
IK HEB IN HET SCHUURTJE HIERNAAST EEN JAS GEVONDEN, SNEEUWMAN! ALS JE DIE AANTREKT, HERKENT GEEN MENS JE!

NAAR AZIË? DAT IS EEN HEEL EIND, HEREN! MAAR OVER EEN HALF UUR VERTREKT DE NACHTTREIN NAAR CONSTANTINOPEL - DIE STAD LIGT OOK IN AZIË...
GAAT ER VANNACHT NOG EEN TREIN NAAR AZIË, CONDUCTEUR?

De Sjors en Sjimmie van Ducro:

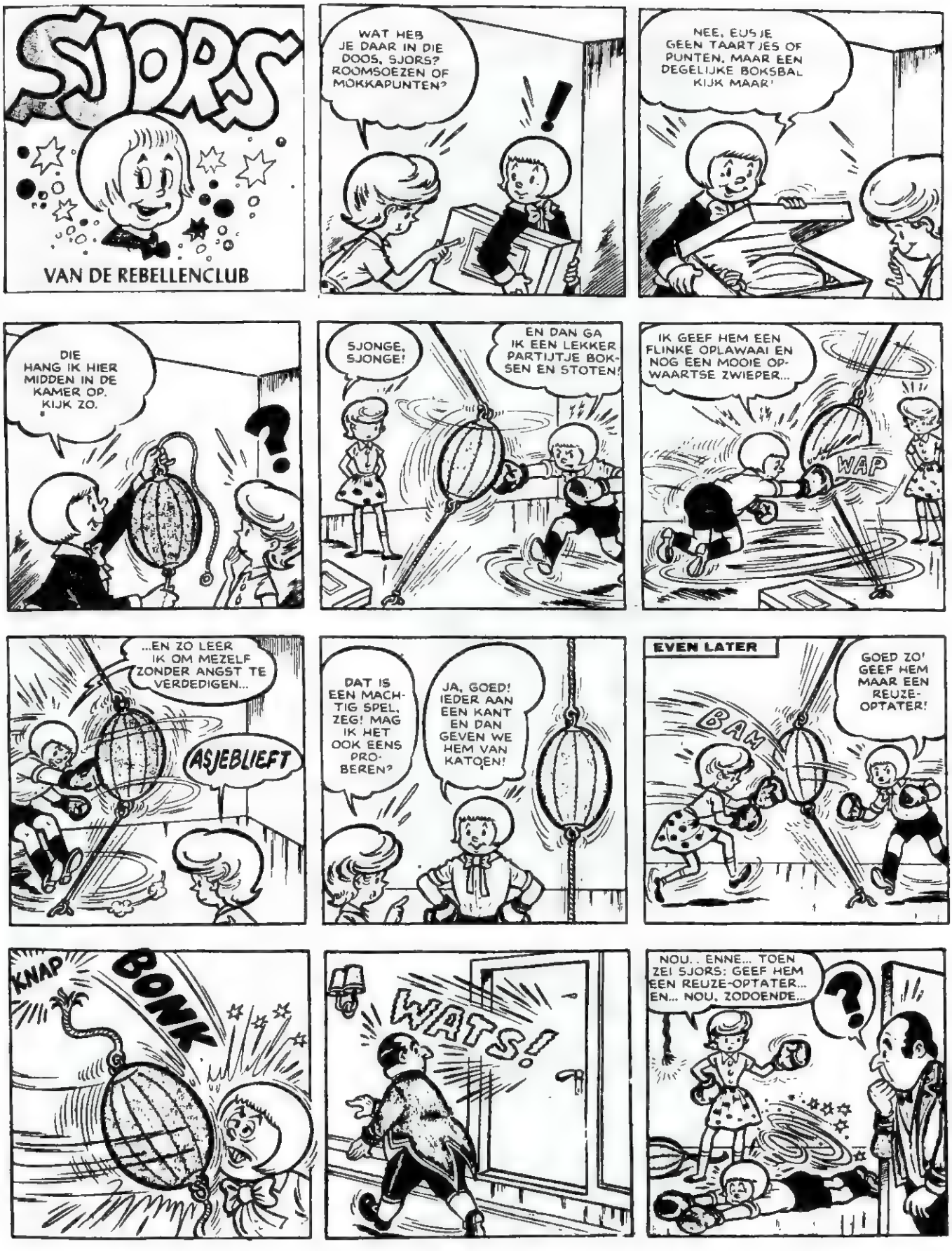
SJORS
VAN DE REBELLENCLUB
WAT HEB JE DAAR IN DIE DOOS, SJORS? ROOMSOEZEN OF MOKKAPUNTEN?
NEE, EUSJE GEEN TAARTJES OF PUNTEN, MAAR EEN DEGELIJKE BOKSBAL KIJK MAAR!
DIE HANG IK HIER MIDDEN IN DE KAMER OP. KIJK ZO.
SJONGE, SJONGE!
EN DAN GA IK EEN LEKKER PARTIJTJE BOKSEN EN STOTEN!
IK GEEF HEM EEN FLINKE OPLAWAAI EN NOG EEN MOOIE OPWAARTSE ZWIEPER...
WAP
...EN ZO LEER IK OM MEZELF ZONDER ANGST TE VERDEDIGEN...
ASJEBLIEFT
DAT IS EEN MACHTIG SPEL, ZEG! MAG IK HET OOK EENS PROBEREN?
JA, GOED! IEDER AAN EEN KANT EN DAN GEVEN WE HEM VAN KATOEN!
EVEN LATER
GOED ZO! GEEF HEM MAAR EEN REUZEOPTATER!
BAM
KNAP
BONK
WATS!
NOU.. ENNE... TOEN ZEI SJORS: GEEF HEM EEN REUZE-OPTATER... EN... NOU, ZODOENDE...

De Sjors en Sjimmie van Voges.

Omslagen van Carol Voges

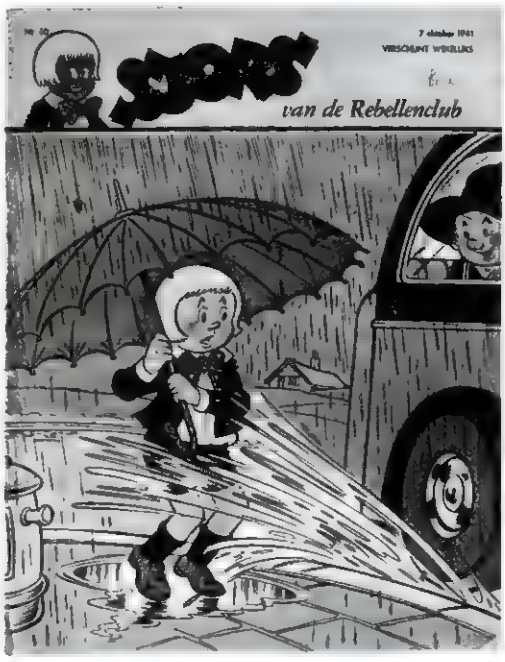

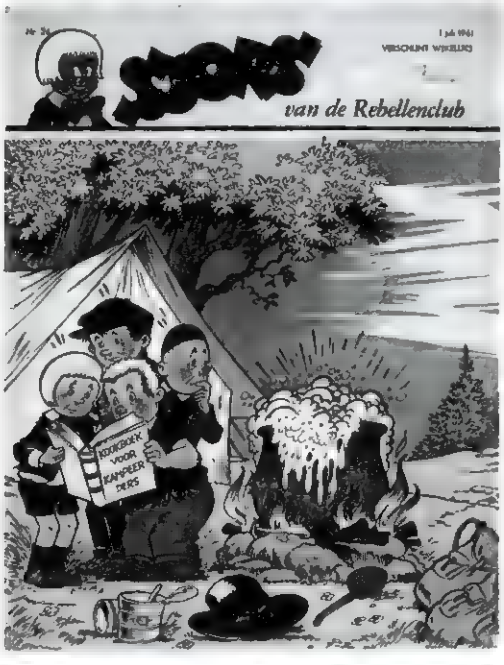

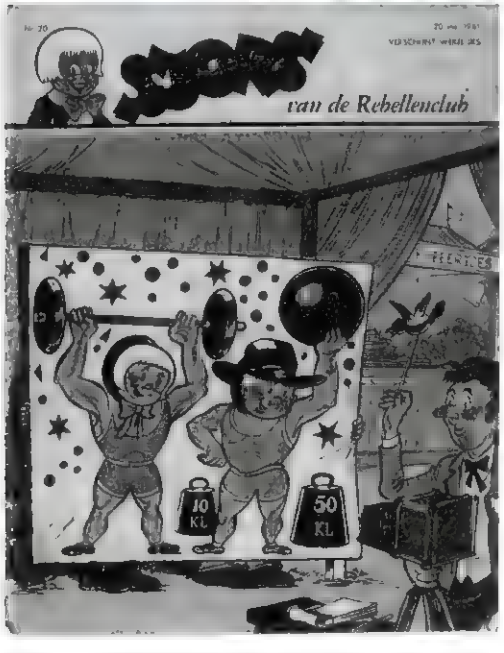

een nieuw idee te krijgen. Niet om plagiaat te plegen, maar gewoon ter inspiratie. Want het waren toen typische gooi- en smijtpartijen.' (...) 'Ik heb me altijd stram en stijf vastgehouden aan de figuurtjes van Branner, domweg omdat ik vond dat ik die man z'n naam hoog moest houden. Zes, zeven jaar was ik, toen ik al in die verdomd goed getekende boeken van hem zat te lezen. Grote Sjors-boeken met originele Branner oneshots. Ze waren in kleur, zwartwit met een roodrossige steunkleur. Dat is me altijd in m'n hoofd blijven hangen, die beelden. Ik heb ook de verhalen en strips van Frans Piët nooit meer kunnen gelijkstellen met de beelden die ik toen in mijn kop had. Het bleven altijd kleurige uitgezaagde figuurtjes die in het landschapje of kamertje stonden, maar niet die schwung hadden die Branner erin legde. Frans' werk is dus een totaal nieuwe vormgeving geweest voor Nederland. Zeer geschikt, dat is wel gebleken, maar ik vond er niet in terug wat ik me van Sjors uit mijn jeugd herinnerde.'

Voges had toen hij in '55 met Sjors begon overigens al veel ervaring met stripverhalen. In de oorlog had hij bij Toonder Studio's ervaring opgedaan en daarna had hij onder andere *Pa Pinkelman* (Volkskrant 1945-1954) getekend, op tekst van Godfried Bomans, *Jimmy Brown* (diverse kranten, vanaf 1949, tekst H.J. Looman), *Professor Creghel* en *Hertog Lieverlui dan Moe* (alletwee dagbladstrips).

Hij zou de Sjors-strip gaan tekenen vanaf Sjors 35 van 1955 tot en met Sjors 39 van 1963. Slechts één keer in al die jaren is er een Sjors van de Rebellenclub verschenen zonder een Sjors-strip van Voges (en wel Sjors 18 van 1961).

Bovendien tekende Voges enorm veel voorplaten voor het weekblad en viel hij ook nog enkele keren in voor Frans Piët als deze door ziekte zijn 'Panorama-Sjors' niet op tijd kon afleveren. Een merkwaardige gebeurtenis, aangezien Voges een Branner-Sjors tekende, terwijl Piët zijn eigen versie had. Voges: 'Toen Frans dus ziek werd, vroeg men mij of ik zijn verhaal wilde overnemen. Het was het verhaal van de kermis in Minasoussa (in 1957 in album 'Sjors en Sjimmie op vacantie' verschenen, red.). In diezelfde tijd tekende ik Sjors ook voor het Sjors-blad. Dat heb ik altijd het moeilijkste gevonden, die twee tegenstrijdige figuurtjes tegelijkertijd zitten tekenen.'

Een tweede keer dat Voges inviel voor was in het verhaal 'in de rimboe' (in album verschenen in 1961).

Overstap

Met nr. 40 van 1963 ondergaat het weekblad Sjors van de Rebellenclub een grote gedaanteverwisseling. Met veel tamtam

wordt aangekondigd dat het blad voortaan geheel in full color zal gaan verschijnen, dat nieuwe spannende strips (zoals Winnetou) gepubliceerd zullen gaan worden, enzovoorts.
Net als het ontstaan van Sjors had het blad deze opknapbeurt weer (ten dele) te danken aan de concurrentie. De lancering van het stripblad *Pep* van De Geïllustreerde Pers had De Spaarnestad wakker geschud. Daarnaast lag er het feit dat Panorama ook aan het moderniseren was en de redaktie de Sjors-strip van Piët wat minder goed in de nieuwe formule vond passen. Piët's Sjors kwam dus vrij voor het blad. Hiermee kwam een einde aan de Sjors-reeks van Voges, maar deze bleef nog wel een tweetal jaren Sjors-voorkanten tekenen, later alleen nog platen met andere stripfiguren. Bovendien maakte hij voor het Sjors-blad naderhand nog eigen strips (*Dinkie,* 1963-1967, *Bertram,* 1968-1969) en tekende en tekent ondermeer nog voor Bobo, Donald Duck en andere bladen. Ook is Voges bekend als tekenaar van veel Flintstone-strips en als kinderboeken-illustrator.

Vanaf het vierde kwartaal van '63 bestaat er dus weer maar een Sjors, zij het dat in 1964 nog even flink gerommeld wordt met het uiterlijk van deze stripheld. Om Sjors radikaal een nieuwe, modernere haardracht te geven wordt hij niet eenvoudigweg naar de kapper gestuurd, nee, er wordt een moeizame constructie bedacht waarbij ene George de plaats van Sjors in moet nemen en de oude Sjors aan de dijk wordt gezet (of liever 'op de boot').
Piët gaat vervolgens gewoon door met zijn vertrouwde vervolgverhalen, nu dus voor het blad Sjors. In september '68 komt daar echter verandering in, want dan gaat hij over op korte eenpagina-gags (en soms zelfs halve pagina's) met nog maar een heel beperkte onderlinge samenhang.
In Sjors 23 van '69 verschijnt Piët's laatste Sjors-pagina en neemt Jan Kruis de serie over. Dat moment valt samen met een totale 'restyling' van het in oplage nogal achteruitgelopen blad Sjors, dat met een sterk op Kuifje en Robbedoes geïnspireerde formule gaat proberen een nieuw, groter publiek te bereiken. Piët had in die tijd wat last met zijn gezondheid en door deze overname wordt hij in de gelegenheid gesteld een jaar eerder dan voorzien (maart '69 in plaats van maart '70) met pensioen te gaan.
Sinds zijn pensioen heeft Frans Piët nog wel een aantal voorplaten getekend voor Sjors en Sjimmie-albums met zijn strips (De laatste Spaarnestad-albums, de verzamelalbums van V&D/Oberon, etcetera). Ook heeft Piët sindsdien voor het weekblad Televizier een reeks stripafleveringen getekend die gebaseerd waren op de TV-serie Ti-ta-tovenaar.

Jan Kruis

Gangmaker van 'Sjors nieuwe stijl' in '69 was Peter Middeldorp, oudredakteur van de Nederlandse Robbedoes, oudhoofdredakteur van Pep en op dat moment chefredakteur van Spaarnestaduitgave Libelle. Middeldorp riep toen hij het verzoek kreeg het blad Sjors een nieuw gezicht te geven al zijn collega's en medewerkers uit vroeger jaren erbij, zoals Willy Lohmann, Martin Lodewijk en Jan Kruis. Er moest, gezien de aanstaande pensionering van Frans Piët, een nieuwe Sjors-tekenaar gevonden worden. Jan Kruis daarover, in Stripschrift 25/26: 'Dat moest ik dan maar gaan doen. Daarna waren er een aantal besprekingen met de jongens van De Spaarnestad en toen viel het me al op dat Frans Piët er niet bij was; hij wist ook nog helemaal van niets... (...) Ik ben toen aan Sjors begonnen en ben met mijn eerste tekeningetjes naar Piët toegegaan; ik wilde hem wel eens ontmoeten. Want wat je ook zeggen kunt over Sjors en Sjimmie, het is toch een stukje volksbezit, waarschijnlijk een van de meest verkochte strips in boekvorm die er bestaat.'
Jan Kruis had op het moment dat hij Sjors en Sjimmie overnam geen andere strips onder handen, hij deed in die tijd vrij veel reklamewerk en maakte illustraties voor o.a. Margriet. Wel had hij in het verleden veel strips getekend, ondermeer voor Olidin (*Tommy, Baldino* etc) en Kuifje (*Gregor*). Kruis tekende alles bij elkaar anderhalf jaar Sjors, maar na twee verhalen werd zijn contract opgezegd. Daarvoor waren twee redenen; ten eerste de hoge paginaprijs die Kruis vroeg (veroorzaakt door het feit dat illustratie en reklamewerk over het algemeen veel beter werden betaald dan strips) en ten tweede het feit dat de redaktie het erg belangrijk vond om twee pagina's Sjors per week te publiceren en Jan die produktie niet kon halen. Jan Kruis: 'Het is mij nooit van z'n leven gelukt om twee pagina's in de week te tekenen. Bij Sjors en Sjimmie kwam ik met de grootste moeite aan één, anderhalve pagina en dat was te weinig. Het is een mirakel dat andere mensen het kunnen, al scheelt het wel als je niet zelf de teksten hoeft te schrijven.' Kruis, die in het tweede Sjorsverhaal dat hij maakte nog de hulp van Martin Lodewijk (tekst) en Leslie Gabrielse (decors) had ingeroepen, stapte na de beëindiging daarvan over naar Libelle en begon voor dat blad de eerste afleveringen van Jan, Jans en de Kinderen op papier te zetten, met het resultaat dat heel Nederland kent.*

* Zie voor meer informatie over de andere strips van Kruis het kortgeleden verschenen verzamelboek 'Alles behalve Jan, Jans en de Kinderen' (uitgever Joop Wiggers).

ZEG SJORS, TERWIJL IK EVEN MET SALLY EH PRAAT, MAG JIJ BEST EVEN OP MIJN FIETS' HOOR
GRAAG HERMAN WAT EEN BLITZKAR
BROEM BROEM... EEN EXTRA SPORTBERICHT DE TOT OP HEDEN ONBEKENDE SJORS GHAT ALLE BESTAANDE REKORDS BREKEN. BROEM BROEM..
ZO, IK VIND DAT IK NA AL DIE TOPPRESTATIES WEL EEN JOJE VERDIEND HEB.
INTUSSEN
KIJK NOU TOCH ES, DE MENSEN ZETTEN TEGENWOORDIG ALLES MAAR GEWOON BIJ DE VUILNISBAK ALS HET NIET ZON RAAR MOBEL WAS NAM IK HEM HELEMAAL MEE..
MMM NU NEEM IK ALLEEN DE WIELEN MAAR MEE.
WAT SCHATTIG, DAT MANNETJE GAAT VAST EEN KARRETJE MAKEN VOOR ZIJN KLEINZOON.
NEE MAAR, DAT MANNETJE HEEFT MIJN WIELEN MEEGENOMEN...
ALS IK VLUG BEN KAN IK HEM MISSCHIEN NOG INHALEN
NOU VRAAG IK JE.. HIJ DACHT DAT IK DIE FIETS BIJ DE VUILNISBAK HAD GEZET OM WEG TE GOOIEN
KRRRT
VROP
KRRRT
KRRRRT
STAD REIN
NEE..!
BESTE HERMAN, IK MAG WEL ZEGGEN BESTE ZWAGER!
NEE, PAS NIKS. BESTE HERMAN, ALS MANNEN ONDER ELKAAR..
KIJK ES HIER HERMAN, TENSLOTTE ZIJN DE WIELEN HET BELANGRIJKSTE..
TJONGE, HOE VERTEL IK DAT NU AAN HERMAN!?
LIEVE SALLY ZOU JIJ IETS VOOR MIJ AAN HERMAN WILLEN ZEGGEN..?
JA, DAT LIJKT ME WEL HET BESTE.

De Sjors en Sjimmie die Jan Kruis voor ogen stond...

DIE KANT OP. DAAR HEBBEN WE EEN LEUKE VERRASSING VOOR JE!
WAT IS DAAR AAN DE HAND?!
WAT HEBBEN JULLIE HIER ALLEMAAL UITGEVOERD!
NOU JA, TOEN DIE LIEVE TORK ONS WAT TE ETEN KWAM BRENGEN, VIEL HIJ OPEENS ERGENS OVERHEEN, SNAP JE...
HET KAN ONS NIET SCHELEN WAT JULLIE VERDER WILLEN OF DOEN, MAAR LAAT ONS ALSJEBLIEFT GAAN! ALS STRAKS ONS VERDWIJNDING UITGEWERKT IS, GEBEUREN ER VRESELIJKE DINGEN!...
KRAN
32

De Sjors en Sjimmie van Steeman (1972).

Omslagen van Jan Steeman

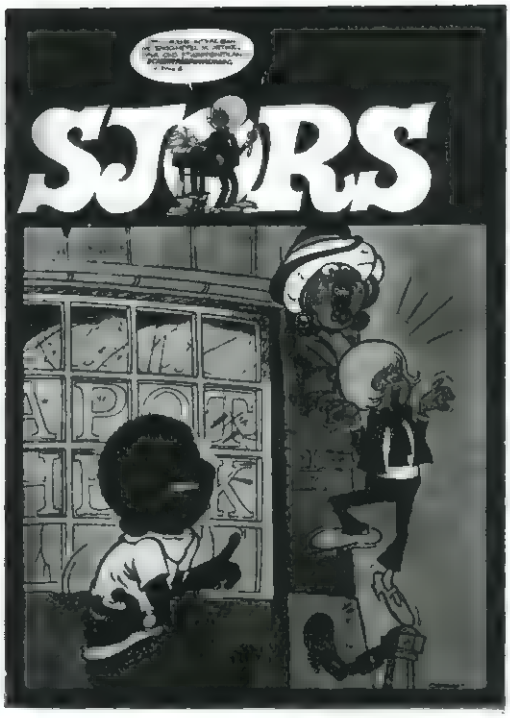

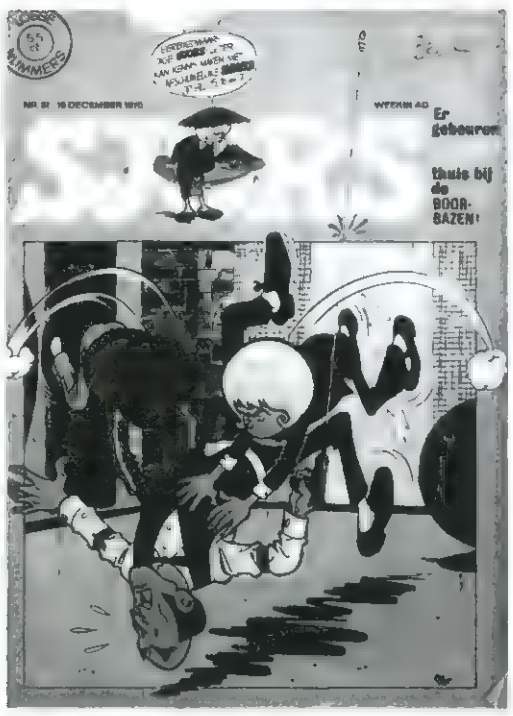

Jan Steeman

Opvolger van Jan Kruis werd Jan Steeman, die de situaties en figuurtjes van Kruis ongewijzigd voortzette, iets dat Kruis aanvankelijk stoorde. Jan Steeman daarover (in Bommelkoerier 17 en Striprofiel 2e jaargang, nr. 3): 'Sjors is al een heel oud figuurtje; als je die hele oude ziet van Branner, die is nu haast onherkenbaar. Maar ik vind Sjors en Sjimmie er zeker op vooruitgegaan. De lelijkste versie vond ik toen Sjors met dat haaietandentruitje rondliep, niet om aan te zien. Die van Jan Kruis vond ik erg leuk, dat heb ik, toen ik ze van hem overnam, ook helemaal doorgezet. (...) Want om nu weer nieuwe figuurtjes te gaan maken... de strip was pas veranderd. Voor de lezertjes heb ik geprobeerd dat zo geruisloos mogelijk te continueren.'

Ook Jan Steeman was, toen hij Sjors en Sjimmie begon te tekenen, al een 'ouwe rot' in het stripvak, via strips voor Taptoe (*Rik, Clio en Pluk*), voor Toonder Studio's (*Panda*) en via Toonder voor Donald Duck (*Boze Wolf, Hiawatha*), *Flintstone*-uitgaven en dergelijke. In '70 ging hij werken voor Sjors, waar hij eerst *Tijl Dierelier* (tekst Frans Hummelmans) voor maakte en vervolgens *Arad en Maya* (tekst Lo Hartog van Banda). Toen hij het verzoek kreeg Sjors en Sjimmie voort te zette stopte hij met Tijl Dierelier, maar bleef wel Arad en Maya tekenen.

Tekstschrijver van Steeman's Sjors en Sjimmie was vooral Frans Buissink. In de latere verhalen werd hij hierbij geassisteerd door Annelies Dekker en in de laatste paar verhalen had Buissink nog maar een heel beperkt aandeel. Daarnaast heeft Thom Roep nog aan een of meer verhalen meegewerkt, in ieder geval aan het verhaal *De zilte Zeezeilerij*.

Ondanks het feit dat hij aan twee vervolgreeksen tegelijk werkte is Jan Steeman een produktief Sjors en Sjimmie-tekenaar geweest, met acht verhalen van 44 pagina's in iets meer dan vier jaar. Aan zijn werk voor Sjors en Sjimmie kwam een einde toen de bladen Sjors en Pep samengevoegd werden tot Eppo. De nieuwe redaktie wilde terug naar een gagstripformule in de Brannersfeer waarvoor zij Steeman's stijl minder geschikt achtten. Jan Steeman ging in het nieuwe blad de voetbalstrip *Roel Dijkstra* tekenen, op tekst van Andries Brandt, en ging tegelijkertijd voor Tina (met Patty Klein) de serie *Noortje* maken, een gagstrip die ook nu nog altijd met veel succes loopt.

In 1979, vier jaar nadat Steeman met Sjors en Sjimmie gestopt was, kreeg de reeks onverwacht nog een soort staartje, toen schlagerfestivalpromotor Harry Thomas Oberon benaderde om na de Marsupilami nu ook Sjors en Sjimmie als muzikale stripact te koppelen aan zanger Dennie Christian. Dit plan werd door de Eppo-redaktie afgewezen, maar wel kwam als mogelijkheid aan de orde de *Slork*, een bolvormig buitenaards beest dat door Frans Buissink als bijfiguur bij Sjors en Sjimmie geïntroduceerd was, voor een dergelijke aktie te gebruiken en zo hopelijk een rage te ontwikkelen, die vergelijkbaar was met het platensucces van de smurfen en de marsupilami. Op verzoek van uitgeverij Oberon maakten Buissink en Steeman vervolgens een kompleet stripalbum rond de Slork en Dennie Christian. (Sjors en Sjimmie werden hierin volledig buiten beschouwing gelaten, in het verhaal werd net gedaan of de slork nu pas voor het eerst op aarde kwam.) Dennie

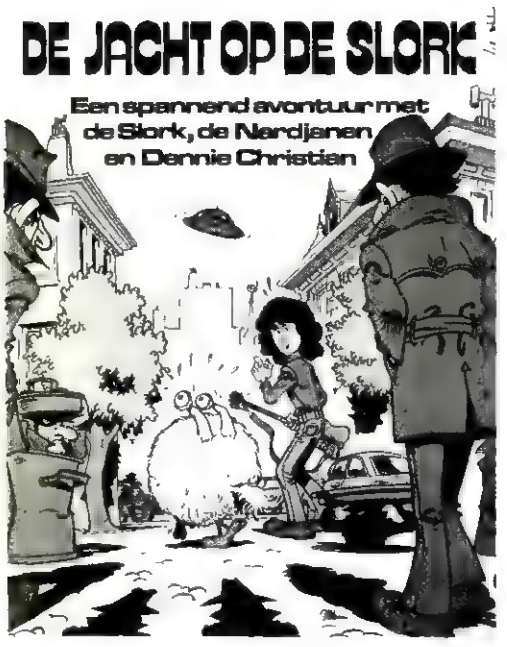

Christian's platenmaatschappij bracht gelijktijdig een LP met Slorkliedjes en een hoorspel-LP met het verhaal van de strip uit. Helaas voor de betrokken partijen werd de aktie een mislukking, de verwachte rage bleef uit en het bleef dan ook bij een eenmalig stripalbum.

Robert van der Kroft

Voor de nieuwe 'Brannerachtige' gagstrip-Sjors en Sjimmie werden aanvankelijk diverse tekenaars benaderd, waaronder Eddy Ryssack en Robert van der Kroft. Deze laatste werd uiteindelijk de definitieve keuze. De teksten werden in het begin geschreven door Patty Klein, daarna door steeds wisselende tekstschrijvers, maar nu sinds jaar of zeven door het vaste team Wilbert Plijnaar en Jan van Die (zie voor meer informatie elders in dit boek).

Van der Kroft tekent de strip nu alweer bijna tien jaar, hij nadert de 500e pagina. Sjors zelf zou daar overigens niet van onder de indruk zijn, hij loopt al zo lang mee: 64 jaar, als het beginjaar van *Winnie Winkle* aangehouden wordt, 55 jaar als we de eerste Nederlandse publikatie, of toch minimaal 48 als we Piët's eersteling als geboortetijdstip aanhouden. Maar welke datum we ook kiezen, in alle gevallen is Sjors een heel stuk ouder dan de meeste van zijn lezers. En er zijn niet veel striphelden die hem dat kunnen nazeggen...

Omslag van Jan Steeman

Sjors na 1975: Terug naar af!

door Hans van den Boom en Peter de Raaf

Al eerder in dit boek is vermeld dat *Sjors en Sjimmie* vanaf 1975 weer teruggekeerd is naar de oorspronkelijke gagstripformule van Branner. Robert van der Kroft als tekenaar en (d.w.z. op de begintijd na) Wilbert Plijnaar en Jan van Die als tekstschrijvers hebben de strip weer een wel haast onaantastbare populariteit weten te bezorgen, onder andere door in te haken op aktuele onderwerpen die het Eppo-publiek bezighouden, iets wat merkwaardig genoeg maar in weinig andere strips gebeurt.
Met de tegenwoordige tekenaar van Sjors en Sjimmie gingen wij wat dieper in op de huidige versie.

Kun je ons om te beginnen iets meer vertellen over de taakverdeling bij het maken van Sjors en Sjimmie?
Robert van der Kroft: Wilbert en Jan verzinnen de grappen samen, daarna deelt Wilbert het plaatje voor plaatje in en schrijft Jan de dialogen. Ikzelf speel er nauwelijks een rol in, hooguit zit ik er wel eens bij als ze plotjes aan het maken zijn. Ik krijg de teksten aangeleverd op de manier als in het boek *Sjors en Sji...* (Oberon Zwartwitreeks 40, Red.), soms iets minder uitgewerkt, alleen staan tegenwoordig de definitieve dialogen er al in.

Vind je dat hele uitgewerkte prettig of minder prettig?

Robert van der Kroft. (foto: Hans van den Boom)

RvdK: Dat hangt er van af. Soms zijn ze heel erg laat en dan is het wel prettig, daar hoef ik dan niet meer over na te denken. Mijn grootste bijdrage ligt, denk ik, in de achtergronden, daar gooi ik ook af en toe wat vooral voor Rotterdammers herkenbare beeldgrapjes in.

Je tekent nu al bijna tien jaar Sjors en Sjimmie, iedere week een pagina zonder ooit een week te hebben overgeslagen. Teken je daarnaast nog veel andere dingen?

RvdK: Strips eigenlijk nauwelijks meer. In de begintijd wel, toen tekende ik vrij regelmatig voor *De Vrije Balloen* en had ik ook nog een tijdje de strip *Jopper en Bars* in de KRO-gids, maar tegenwoordig doe ik er alleen nog reklamewerk bij. En ik doe veel aan muziek.

Wat voor soort reklamewerk is dat?
RvdK: De meeste klanten die me opbellen kennen me van Sjors en Sjimmie en willen iets in die stijl. Dat is soms wel jammer, ik

de avonturen van de
FAMILIE ZORGELOOS
ALS GELD JE NIET OP DE RUG GROEIT...
BOM BAM ROMMELDEBOM
WAT KRIJGEN WE NOU WEER?
ROTVERDRIE!! ELKE AVOND HET ZELFDE LIEDJE!
BAM BOM
PAK AAN!!
AU!
JA HOOR! 'T IS WEER ZOVER!
POF POF
BOM
SLAAAAPÈÈÈN!!
ALS IK JULLIE NOG EEN KEER HOOR, ZWAAIT ER WAT!!
VADER CATS ZEI HET AL: KINDEREN ZIJN HINDEREN'
.. EN ZEKER DE MIJNE!!
AAAUWW
PANG
GRMBL!... IK GELOOF DAT WE HARD AAN EEN NIEUW BANKSTEL TOE ZIJN..
.. EN?.. SLAPEN ZE EINDELIJK?
MM JA IK DENK VAN WEL .IK HOOR NIETS MEER....
WORDEN ZE EIGENLIJK NIET TE OUD OM SAMEN OP EEN KAMER TE SLAPEN?
IEDER EEN EIGEN KAMER? WAAR WILDE JE DIE VANDAAN HALEN?...

Reklamestrip voor de RVS.

vind 't altijd leuk ook 'ns iets in een heel andere stijl te doen.
Reklamewerk moet altijd 'gisteren' af, dus het komt er vaak op neer dat je je het hele weekend kapot werkt. Maar als je dan een maand later de overschrijving binnenkrijgt vergoedt dat alles weer!

Hoe ben je destijds bij Sjors en Sjimmie betrokken geraakt?

RvdK: In '75, bij de opzet van Eppo, hadden ze me gevraagd eens wat proeftekeningen voor *Billie Turf* te maken, die wilden ze zelf gaan produceren. Voor Sjors en Sjimmie hadden ze in eerste instantie *Eddy Ryssack* gevraagd. Die heeft wat tekeningen gemaakt, maar waarschijnlijk vonden ze dat te veel op Brammetje Bram lijken. Ik moest toen onmiddellijk ophouden met Billie Turf en Sjors en Sjimmie gaan doen.

KARELTJE ZOU OP ZOLDER EEN KAMER KUNNEN KRIJGEN...
MAAR DAAR ZIJN HELEMAAL GEEN RAMEN...ER KOMT GEEN STRAALTJE DAGLICHT...
DAN BOUW JE ER TOCH GEWOON ZO'N LEUK DAK-KAPELLETJE OP...
-SLIK-
EEN NIEUW BANKSTEL ...KAMER-INRICHTING... EN NU NOG EEN DAK-KAPEL OOK?!..DENK JE DAT HET GELD ME OP DE RUG GROEIT?!!
DE R.V.S.-ADVISEUR HAD HET LAATST TOCH OVER EEN PERSOONLIJKE LENING OF ZOIETS...
JA!
DAT IS WAAR OOK! JE HEBT GELIJK! IK ZAL HEM METEEN BELLEN!
DIE AVOND.
...EN EEN DAK-KAPEL VOOR KARELTJE'S EIGEN KAMER...
...ACH, HET IS EIGENLIJK HEEL EENVOUDIG: ...VOOR DE DAKKAPEL NEEMT LI EEN "WONING VERBETERINGS-KREDIET" EN VOOR HET NIEUWE BANKSTEL EEN "PL"
GOH....IS DAT ALLES? WAT GEMAKKELIJK!
EEN PAAR WEKEN LATER....
ZO.. DE LAATSTE SPIJKERTJES...
PAK
OKAY, KARELTJE JE KAMER IS AF!
HOERA!!! IK GA KIJKEN!!
EN HET BANKSTEL IS GEKOMEN!...EINDELIJK WEER LEKKER ZITTEN!
GOED GEREGELD DOOR DE R.V.S.
Einde

HA! AAN MIJN DESKUNDIGHEID OP HENGELSPORT-GEBIED ZULLEN JULLIE EEN HARDE DOBBER HEBBEN!
WIJ ZOEKEN VERDEROP EEN STEKKIE!
DAN HOEVEN WE IN IEDER GEVAL DIE OPSCHEPPERIJ NIET AAN TE HOREN!

Speciaal voor Het Vrije Volk maakten Van der Kroft, Van Die en Plijnaar een actuele aflevering van Sjors en Sjimmie. Let op! ***VERZAMELAARS-ITEM!!!***

DIT ZIJN DE NRS. 52, 50 EN 117
LIGGEN WE ER TENMINSTE GELIJK 3 VÓÓR.

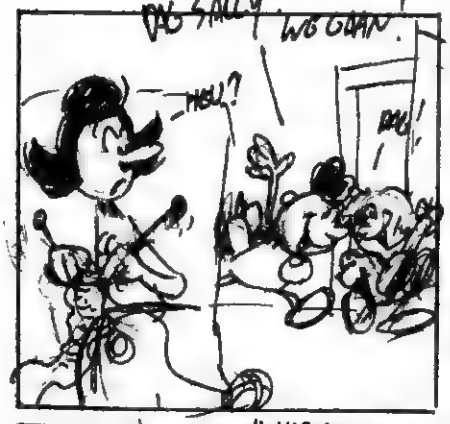

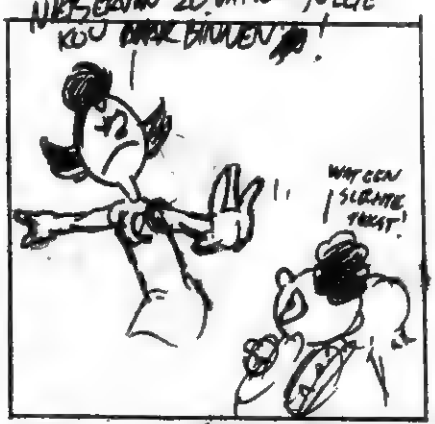

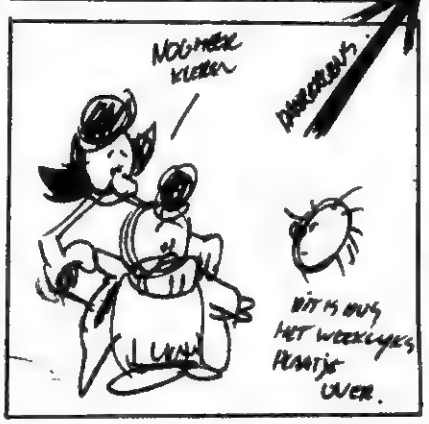

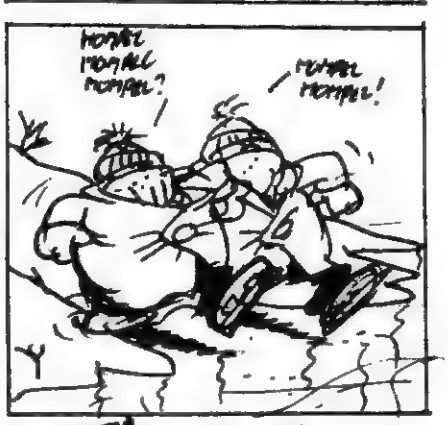

SJORS & SJIMMIE en de rebellenclub

~GAAN SCHAATSEN~

TEKENINGEN ROBERT VAN DER KROFT
TEKST: WILBERT PLIJNAAR EN JAN VAN DIE

VEEL PLEZIER! ALS JULLIE NU NOG KOUVATTEN IS MIJN NAAM GEEN SALLY!
VEEL PLEZIER! IK KAN ME NAUWELIJKS BEWEGEN!
WAT ZEG JE? IK HOOR NIETS DOOR DIE OORWARMERS.

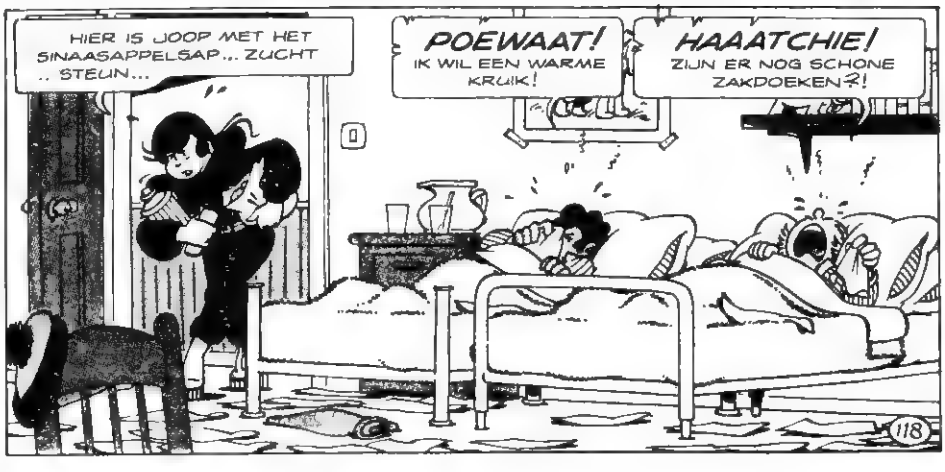

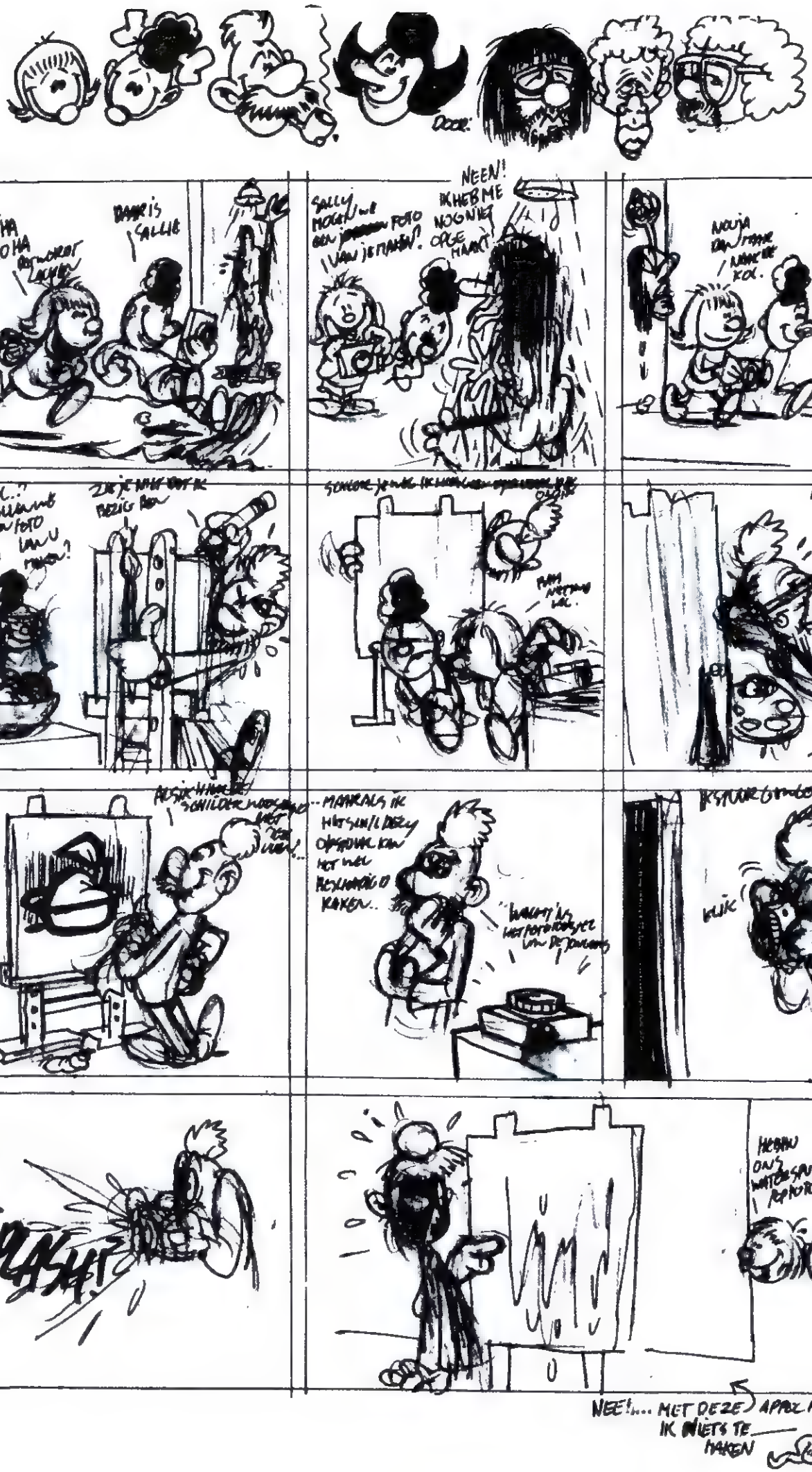
DOOR:
HIHA HO HA
DAAR IS SALLIE
NEEN! IK HEB ME NOG NIET OPGE MAAKT
KOL..! ZULLEN WE EEN FOTO VAN U MAKEN?
ZIE JE NIET DAT IK BEZIG BEN
PAPA NETJES LIEF.
IK WIL VANAVOND DIT SCHILDERIJ AFMAKEN.. OF WEET IK HET.
KLIK
SPLASH!
HEBBEN ONS WATERSPIEREN DE FOTOTOESTEL GEZIEN?
NEE!... MET DEZE APPELS HEB IK NIETS TE MAKEN

SJORS & SJIMMIE en de rebellenclub

~WILLEN EEN FOTO MAKEN~

TEKENINGEN: ROBERT VAN DER KROFT
TEKST: WILBERT PLUIMAAR EN JAN VAN DIE

HIHIHI, DAT WORDT LACHEN!
SSST, DAAR ZIT SALLY...
SALLY, MOGEN WE EEN FOTO VAN JE MAKEN?
NEE JONGENS, IK BEN NIET ZO IJDEL. IK ZIT ME TROUWENS NET OP TE MAKEN.
KOM MEE SJIM, DAN GAAN WE WEL NAAR DE KOLONEL.
DIE DOET VAST WEL MEE!

KOLONEL, MOGEN WE EEN FOTO VAN U MAKEN?
NEE JONGENS, IK HEB HET VEEL TE DRUK MET MIJN WATERVERF-SCHILDERIJ.
VOORUIT, LOOP ME NIET VOOR DE VOETEN HIER! MAAK MAAR FOTO'S VAN ELKAAR!
BAH, NIEMAND WIL MEE-SPELEN!
IK MOET DIT SCHILDERIJ VANDAAG AFHEBBEN, WANT MORGEN SLUIT DE INZENDTERMIJN VAN DE WEDSTRIJD

ZIEZO, ALS IK HIERMEE GEEN EERSTE WORD WEET IK HET NIET MEER! IK BEGIN ER ZELFS AL SPIJT VAN TE KRIJGEN DAT IK HET OP MOET STUREN!
STEL JE VOOR DAT ER ONDERWEG IETS MET MIJN SCHILDERIJ GEBEURT. DAN IS HET VOOR EEUWIG VERLOREN!
WACHT EENS, HET FOTO-TOESTEL VAN DE JONGENS...
IK MAAK VOOR ALLE ZEKERHEID GEWOON EEN FOTO!

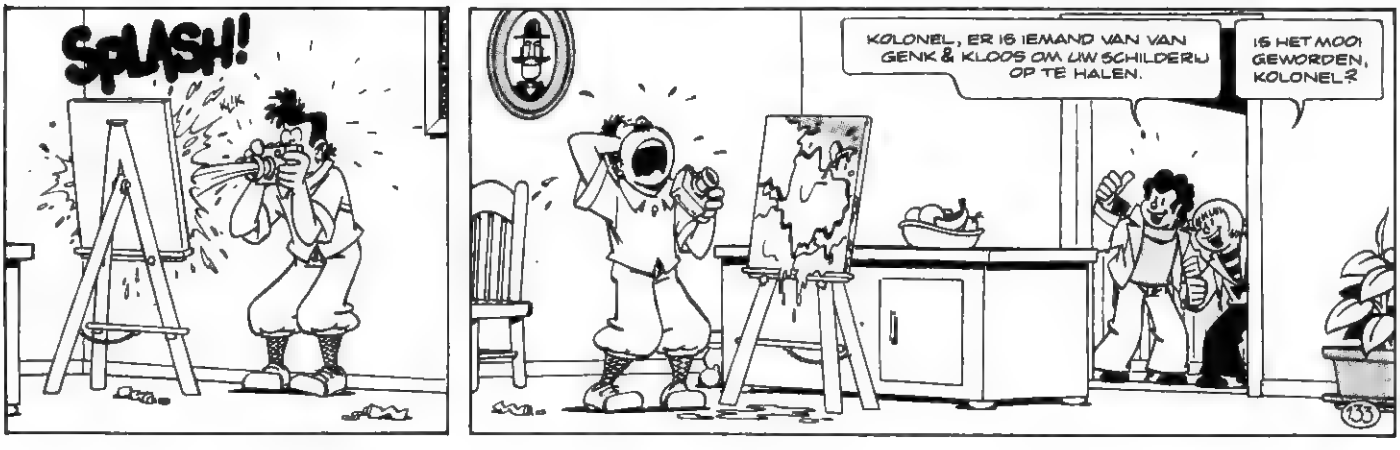

Albumlijst met beknopte inhoud van de Sjors & Sjimmie albums!

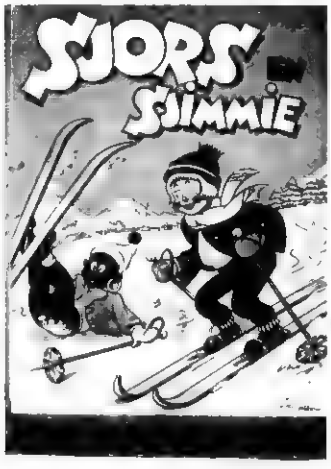

door Peter de Raaf

1. **50 Vroolijke vertellingen** (Martin Branner, 1936, uitgeverij De Spaarnestad). 50 één-pagina gags door Martin Branner.
2. **Vijftig nieuwe vrolijke avonturen** (Martin Branner, 1937, uitgeverij De Spaarnestad). Idem.
3. **Negen en tachtig nieuwe vrolijke vertellingen** (Frans Piët, 1939, uitgeverij De Spaarnestad). Negen en tachtig één-pagina gags door Frans Piët.

3a. **Een en zestig vrolijke vertellingen** Frans Piët, 1947, uitgeverij De Spaarnestad). Verkorte heruitgave van boek 3.

4. **Negen en tachtig nieuwe vrolijke vertellingen** (Frans Piët, 1940, uitgeverij De Spaarnestad). Eén-pagina gags.
5. **Sjors en zijn vrolijke avonturen** (Frans Piët, 1949, uitgeverij De Spaarnestad). Eén-pagina gags.
6. **Sjors van de rebellenclub als circusartiest** Tekst: Lou Vierhout*, tekeningen Frans Piët, 1950, uitgeverij De Spaarnestad).
   Het eerste lange Sjors-verhaal. Sjors gaat een kijkje nemen bij circus Saranasi en wordt als circusartiest aangenomen. Hij ontmoet Jimmy (de latere Sjimmie) en wordt met een vliegtuig naar Algiers gestuurd om een aapje voor het circus op te halen. Bij terugkomst krijgen Sjors en Sjimmie te maken met twee boeven, die hen niet alleen in dit deel maar ook in de volgende delen zullen blijven achtervolgen.
7. **Sjors en Sjimmie bij de Indianen** (Tekst: Lou Vierhout, tekeningen Frans Piët, 1951, uitgeverij De Spaarnestad).
   Het circus Saranasi gaat op reis met een boot. Daar hebben de twee boeven zich als verstekeling ingescheept en worden ontdekt door Sjors en Sjimmie. De kapitein van de boot gelooft hun verhaal niet maar de circusdirecteur wel en samen gaan ze de boeven zoeken. Deze zijn er echter vandoor gegaan in een reddingsboot en door het ontbreken van deze reddingsboot op het schip worden Sjors en Sjimmie nu wél geloofd door de kapitein. In een tweede reddingsboot gaan ze de boeven achterna. Het bootje slaat om, maar Sjors en Sjimmie worden gered door een walvis die hen aan land brengt. Daar ontdekken ze een gewonde Indiaan die ze verzorgen. Later worden ze door andere Indianen gevangen genomen maar weer vrijgelaten wanneer de Indiaan op de proppen komt die ze verzorgd hebben. Ze worden tot opperhoofd gekroond en ontvangen een koffer met goud. De boeven zijn echter ook aanwezig en loeren op dat goud.
8. **Sjors en Sjimmie bij de Arabieren** (Frans Piët, 1952, uitgeverij De Spaarnestad).
   Er landt een schip bij de Indianen en de kapitein herkent Sjors en Sjimmie. Er is een beloning uitgeloofd voor het

* Lou Vierhout heeft een groot aantal van de Piët-verhalen geschreven, vooral in de vijftiger jaren. Dit staat echter meestal niet in de albums vermeld.

terugbezorgen van Sjors en Sjimmie en de kapitein ziet daar wel brood in. Het Indianenopperhoofd vertrouwt het zaakje echter niet en gaat mee aan boord. Daar worden ze gevangen genomen maar 's nachts weten ze te ontsnappen in een kleine sloep. Ze hebben Selina, een Arabierse, meegenomen. Aan land gekomen worden ze gevangen genomen om als slaaf verkocht te worden. Het opperhoofd bevrijdt hen maar wordt zelf gevangen genomen. Sjors en Sjimmie besluiten dan naar Selina's oom te gaan om hulp te halen.

9. **Sjimmie en de tijger** (Frans Piët, 1953, uitgeverij De Spaarnestad).
Sjors en Sjimmie zijn op zoek naar Selina's oom, maar bellen per ongeluk bij de verkeerde Arabier aan. Ze worden gevangen genomen om als slaaf te dienen en bij een ontsnapping wordt Sjors achterna gezeten door een tijger. De tijger sluit vriendschap met Sjors en samen gaan zij het opperhoofd bevrijden. Dat lukt en ze nemen afscheid van het opperhoofd die met de boot terug naar huis gaat. Sjors raakt Sjimmie kwijt en op zoek naar hem komt hij bij een bende rovers terecht.
10. **Nieuwe avonturen** (Frans Piët, 1954, uitgeverij De Spaarnestad.
Sjors, die nog steeds op zoek is naar Sjimmie, wordt door een groep rovers gedwongen met hen mee te doen. Hij wordt weer gevangen genomen en weet niet aannemelijk te maken dat hij geen rover is, wat resulteert in een levenslange gevangenisstraf. Intussen heeft Khedive-Magna een beloning uitgeloofd voor het terugbrengen van Sjors of Sjimmie en na een ontsnapping uit de gevangenis wordt Sjors wéér gevangen genomen. Ditmaal niet om hem in de gevangenis te stoppen maar om de tienduizend goudstukken van de beloning.
11. **Op weg naar Minasoussa** (Frans Piët, 1955, uitgeverij De Spaarnestad).
Aan het eind van het vorig avontuur wordt Sjors, hangend aan een touwladder, door een vliegtuig de lucht ingetrokken. Hij weet dankzij een reddingsvliegtuig weer te landen en wordt door de directeur van het vliegveld gevangen genomen wegens het in gevaar brengen van het vliegverkeer. Uiteraard weet hij te ontsnappen en na veel avonturen, waarbij Sjors en Sjimmie o.a. een bende goudsmokelaars gevangen weten te nemen, worden ze onder het geld bedolven en willen eindelijk wel weer eens terug naar Minasoussa. Per trein wordt de reis naar huis begonnen. Uiteraard wordt er verwoed jacht op het geld gemaakt, maar uiteindelijk belanden ze in een extra-trein naar Minasoussa.
12. **Avonturen in Minasoussa** (Frans Piët, 1956, uitgeverij De Spaarnestad).
Sjors en Sjimmie komen met een extra-trein in Minasoussa aan, wat veel ophef teweeg brengt. Men verdenkt de twee jongens ervan een kwajongensstreek uitgehaald te hebben en wie zal de kosten van die extra-trein betalen? Sjors en Sjimmie zijn nu echter rijk en de zaak wordt opgelost. Ze gaan naar de bank om hun geld in bewaring te geven en schaffen zich een auto aan. De boeven zijn hun echter ook op het spoor.
13. **Op vacantie** (Frans Piët, 1957, uitgeverij De Spaarnestad).
Na alle avonturen willen Sjors en Sjimmie wel eens op vakantie. Ze kopen ski's en gaan naar de wintersport in Sneeuwland. In de trein ontmoeten ze de zoon van een bankier die een kostbare diamant, de Zevenster, voor een klant van zijn vader, de Markiezin Moulin, naar Sneeuwland moet brengen. Dieven zijn de Zevenster echter op het spoor en de zoon van de bankier besluit de Zevenster aan Sjors en Sjimmie te geven ter voorkoming van diefstal. In Sneeuwland aangekomen krijgen Sjors en Sjimmie te maken met een echte én een valse Markies.
14. **In wonderland** (Frans Piët, 1958, uitgeverij De Spaarnestad).
Er wordt nog steeds jacht gemaakt op de Zevenster, die nu in handen van de boeven is. Na opgesloten gezeten te hebben in een geheime plaats in een café weten Sjors en Sjimmie te ontsnappen en krijgen de Zevenster in handen die ze overdragen aan de Markies. De markies is zo blij dat hij hun een vakantie aanbiedt in zijn landhuis.
Uitrustend van hun avontuur zijn Sjors en Sjimmie aan het bellen blazen in het landhuis van de markies. Plots verschijnt er een kereltje uit de blaaspijp van Sjors. Het is Foetsjie uit Dromenland die hun wensen gaat vervullen. Allereerst vragen ze een hoop geld, wat ze ook krijgen. Dat geld trekt echter weer misdadige figuren aan en ze worden gevangen genomen door een boef die hun toverblaaspijpje afneemt. Nu kunnen ze Foetsjie niet meer opblazen. Foetsjie komt hen echter bevrijden en ze komen terecht in Dromenland, een vreemde wereld vol robots, vliegende dokters en rijdende bedden. Uiteraard beleven ze daar weer de vreemdste avonturen tot het laatste belleblaassop in zicht komt. Ze kunnen dan nog één keer Foetsjie opblazen en wensen dat ze weer terugkunnen naar de gewone wereld en die wens gaat in vervulling.

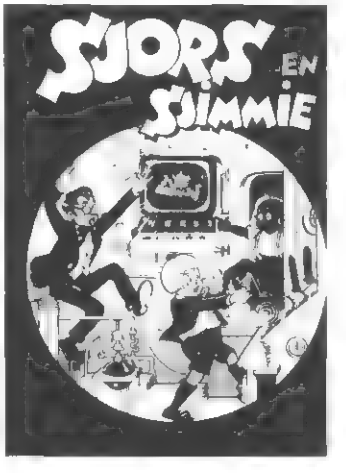

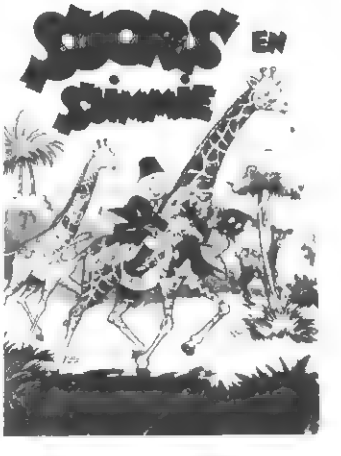

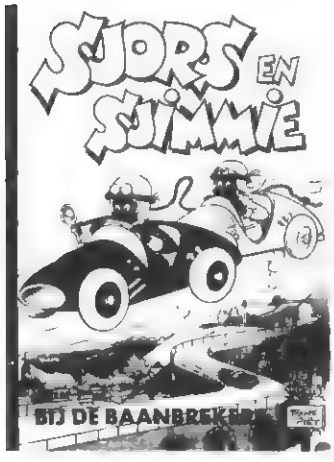

15. **Op zoek naar de zwarte ridder** (Frans Piët, 1959, uitgeverij De Spaarnestad).
Teruggekomen uit Wonderland komen Sjors en Sjimmie tot de ontdekking dat Oom Sikkeman hun kasteel verkocht heeft. Ze besluiten er toch heen te gaan en nemen er een baantje als zaalwachter. In een oud boek lezen ze alles over Ridder Radja, een ridder die zo'n 600 jaar geleden het kasteel bewoonde. Deze ridder komt ineens tevoorschijn en samen met Sjors en Sjimmie gaat hij op zoek naar zijn vrouw Mirabella die door ridder Pekjas ontvoerd is.
16. **De tijdmachine** (Frans Piët, 1960, uitgeverij De Spaarnestad).
'Uitvinder vraagt 2 flinke jongens voor proeven' lezen Sjors en Sjimmie op een dag in de krant. Ze besluiten het baantje te nemen en gaan naar de uitvinder, J.A. Vonst, die een tijdmachine ontworpen heeft en de twee jongens als proefkonijn wil gebruiken. Ze belanden achtereenvolgens in de prehistorie, ze komen bij de Noormannen terecht en gaan met Columbus op zoek naar Amerika. Wanneer de professor samen met Sjimmie een tijdreis naar het jaar 1750 maakt, gaat de machine kapot en kan Sjors ze niet meer in de huidige tijd terug krijgen. Professor S. Nugger moet er aan te pas komen om de machine weer te maken en om de twee tijdreizigers weer heelhuids terug te brengen.
17. **In de rimboe** (Frans Piët, 1961, uitgeverij De Spaarnestad).
Op een dag vinden Sjors en Sjimmie een fles op het strand met een brief erin met Afrikaanse tekens. Gelukkig kan Sjimmie de tekens lezen en ze komen tot de ontdekking dat de vinder van die brief naar Afrika moet om geschenken in ontvangst te nemen. Daar ze geen geld voor de reis hebben gaan ze als verstekeling aan boord van een schip dat een piratenschip blijkt te zijn. Ze lijden schipbreuk en spoelen op Afrika aan. Daar ontmoeten ze Sjimmie's vader en moeder en gaan per scooter naar het zuiden waar een oom van Sjors een diamantmijn heeft en waar ze, na eerst nog tweemaal in een politiecel gezeten te hebben, uiteindelijk aankomen.
18. **De ribberziekte** (Frans Piët, 1962, uitgeverij De Spaarnestad).
De inwoners van Brongerstad lijden aan de Bibberziekte. Het geneesmiddel tegen deze ziekte is Oranide, maar dat is heel duur. Sjors en Sjimmie besluiten geld te gaan verdienen om Oranide te kunnen kopen. Ze gaan in dienst van Mr. Rimbam van de Arabara Oliemaatschappij en vertrekken per helikopter naar de Soewi-woestijn om te kijken of daar olie in de grond zit. Onderweg moeten ze echter een noodlanding maken waarbij Sjors enkele rare steentjes vindt die hij in zijn zak steekt. Na veel avonturen gaan ze weer huiswaarts en daar blijkt dat de steentjes die Sjors in zijn zak heeft Oranide is. Besloten wordt om per Zeppelin naar de Soewi-woestijn terug te gaan om de Oranide te gaan exploiteren. Bij het boren vallen ze in een spleet en komen in een onderaardse wereld terecht, waar ze uiteraard ook weer uitkomen, om vervolgens met een enorme lading Oranide huiswaarts te keren.
19. **Bij de baanbrekers** (Frans Piët, 1963, uitgeverij De Spaarnestad).
Sjors en Sjimmie zoeken weer een baantje en komen bij Barones van Boven tot Beneden terecht die twee jonge bedienden voor lichte werkzaamheden zoekt. Ze worden aangenomen en gaan in de tuin werken. Bij het omspitten van de aarde vinden ze een sigarenkistje met sieraden erin die de Barones twee maanden daarvoor is kwijtgeraakt. Als beloning koopt de Barones een aapje voor Sjors en Sjimmie. Op een avond gaat de Barones uit en moeten Sjors en Sjimmie op het kasteel passen. Die avond raakt het aapje zoek en worden de juwelen wéér gestolen. Voor straf worden ze in het oude tuinhuis opgesloten, waar ze het aapje én de juwelen vinden. De butler blijkt de dief te zijn en gaat er vandoor. Sjors en Sjimmie zetten de achtervolging in, geholpen door Sjaak Konijn met zijn autootje. Ze krijgen de dief te pakken en ontvangen een beloning van de Barones. Met het geld van de beloning gaan ze naar Bill Bougie met wie ze een eigen autootje maken. Ze worden lid van de Baanbrekers, de raceclub van Bill, en raken met hun autootje in de hachelijkste situaties.
20. **Als journalisten** (Frans Piët, 1964, uitgeverij De Spaarnestad).
Door de diamantmijn, die Sjors en Sjimmie in Afrika ontdekt hebben, hebben Sjors en Sjimmie veel geld en willen daarmee een eigen krant gaan beginnen. Sjors wil verslaggever worden en Sjimmie fotograaf. Om het vak te leren gaan ze in de leer bij het Nieuwsblad, waar ze opdracht krijgen tot het maken van allerlei reportages. Ze krijgen te maken met smokkelaars, maken een ballonvaart, komen op een onderzeeboot terecht, bezoeken Hollywood en maken een verslag van een wielerwedstrijd. Het eind van het liedje is dat ze tot de ontdekking komen dat ze niet zo geknipt voor het vak van journalist zijn.
21. **Naar de pintoplaneet** (Frans Piët, 1965, uitgeverij De Spaarnestad).

Sjors en Sjimmie zijn op de kermis en gaan een ritje maken in een ruimtecabine. De cabine schiet los en verdwijnt in de ruimte. Na een lange reis landen Sjors en Sjimmie op de Pintoplaneet, waar ze de vreemdste avonturen beleven. Professor Stieltjes, Liselotje en haar vader gaan Sjors en Sjimmie achterna en uiteindelijk komt het gezelschap weer heelhuids op aarde aan. Van de Pintoplaneet hebben Sjors en Sjimmie twee dingen meegenomen, een knoppenbordje waarmee je kunt vliegen en jezelf onzichtbaar kan maken en een echte vliegende schotel.

22. **De geheimzinnige duikboot** (Frans Piët, 1966, uitgeverij De Spaarnestad).
Terug van de Pintoplaneet besluiten Sjors en Sjimmie mee te gaan doen aan een motorbootrace op de Minasoussarivier. Ze verbouwen de vliegende schotel en doen aan de race mee, maar missen het keerpunt en komen op volle zee terecht. Hun boot blijft steken op een duikboot die hen terug wil brengen maar ze iedere keer in een verkeerd land aan wal zet. Zo geraken ze achtereenvolgens in Engeland, bij de Eskimo's en in New York.
23. **Het verdwijnmiddel** (Frans Piët, 1967, uitgeverij De Spaarnestad).
Als Sjors en Sjimmie in het museum het beroemde schilderij 'de Mona Soussa' willen bekijken blijkt het juist door het geheimzinnige schoonmaakmiddel 'Plork' onzichtbaar geworden te zijn. De schoonmaker verdwijnt spoorloos en Sjors en Sjimmie gaan naar Amerika om daar een anti-Plorkmiddel te vinden. De gevaarlijke boef Orlando probeert dat te verhinderen en weet het Plork te bemachtigen. Hij maakt zichzelf en zijn bendeleden onzichtbaar en begint dan alle kunstschatten van de stad weg te roven. Sjors en Sjimmie weten dit te verhinderen, waarbij Sjimmie onzichtbaar wordt, maar op de laatste pagina lukt het dit tot opluchting van Sjimmie ongedaan te maken.
24. **Sjors en Sjimmie en de Bromstar** (Frans Piët, 1968, uitgeverij De Spaarnestad).
Wanneer Sjors en Sjimmie een vriend (NB: de originele, eerste Sjors!) naar de boot brengen en afscheid van hem willen nemen vaart de boot uit. Ze merken dat pas wanneer ze op volle zee zijn. De boot vaart terug maar stuit op iets: de Bromstar van professor Pilaar, die diepzeeonderzoek aan het verrichten is. Sjors en Sjimmie mogen een kijkje in de Bromstar nemen, maar Sjimmie struikelt over een ladder wat het mechanisme van de Bromstar in werking zet en het apparaat gaat opeens vliegen! Wanneer de Bromstar landt zitten Sjors en Sjimmie midden in een filmopname. De regiseur van die film wil een film over de Bromstar maken, maar alles verloopt daarbij niet geheel naar wens en Sjors en Sjimmie gaan er vandoor. Ze komen in Zuid-Amerika terecht waar een staatsgreep aan de gang is. Uiteindelijk worden ze door Pilaar gevonden die hen weer heelhuids thuisbrengt.
25. **De gasbel** (Frans Piët, 1969, uitgeverij De Spaarnestad).
Tante Elizabeth is bang dat ze haar tuintje kwijtraakt omdat het aardgasopsporingsbedrijf Kooldraad in haar tuintje naar aardgas wil boren. In de tuin ligt echter ook een oude schat begraven wat tot gevolg heeft dat Sjors en Sjimmie weer in heel wat avonturen verzeild raken.
26. **De koekfabriek** (Frans Piët, 1970, uitgeverij De Spaarnestad).
Sjors en Sjimmie gaan werken in een koekfabriek. Die fabriek werkt met een koekverkleiningsmachine en Sjimmie komt daarin terecht. Ook Sjimmie wordt verkleind en dat heeft tot gevolg dat boeven jacht maken op hem, daar zo'n klein mannetje zeer gemakkelijk is bij het inbreken e.d... Na veel avonturen belanden onze helden op IJsland waar Sjimmie weer zijn normale gedaante krijgt, daar de kou hem weer doet groeien.
27. **Sjors en Sjimmie als voetballers** (Frans Piët, 1971, uitgeverij De Spaarnestad).
Sjors en Sjimmie zijn weer thuis in Minasoussa. Ze worden uitgenodigd door Pieter Warhoofd om in het TV-programma 'Achter het net' geïnterviewd te worden. Na dit interview ontmoeten ze Rob Rap, de bekende sportjournalist, die hen uitnodigt om mee te spelen in een voebalelftal van TV-medewerkers en beroemdheden. Sjors wordt keeper en Sjimmie Midvoor. Ze spelen tegen H.E.DOEL.I.E.DA.WA. (Het Eerste Doelpunt Is Een Daalder Waard). Het TV-elftal wint en Nico-Tinus Rookmaker, manager van De Leeuwen belt Sjors en Sjimmie op en nodigt ze uit voor een gesprek. Hij wil de beide jongens in zijn elftal hebben.
28. **Raadsels op Schiermeeuwenoog** én **De Ring van Schiermeeuwenoog** (Jan Kruis, 1972, uitgeverij Amsterdam Boek).
Twee komplete verhalen in dit album. In het eerste verhaal wordt de kolonel vuurtorenwachter op Schiermeeuwenoog en nemen Sjors en Sjimmie het op tegen de gebroeders Gniep die met behulp van een serum monsters maken van eenvoudige huisdieren.
In het tweede verhaal, de ring van

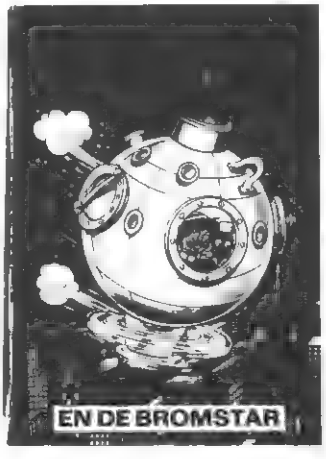

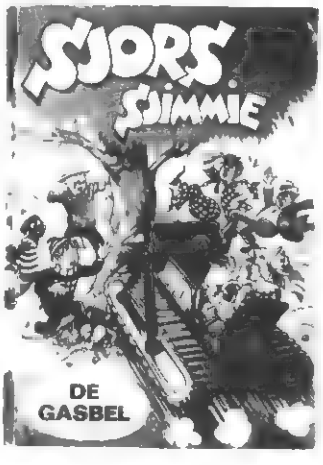

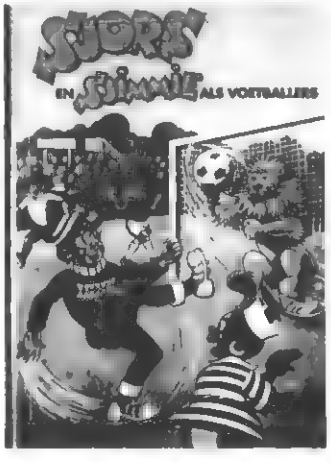

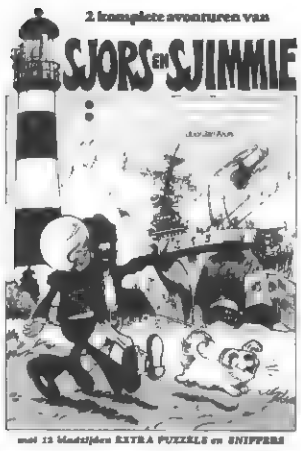

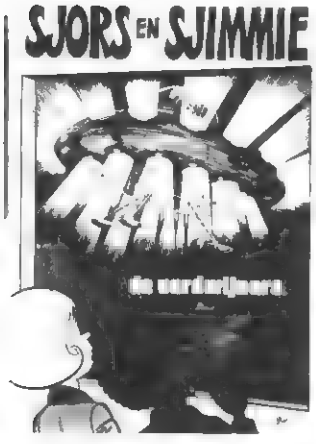

Schiermeeuwenoog, wordt Sjors en Sjimmie de geschiedenis verteld van het eiland, waarbij de Ring van Schiermeeuwenoog een belangrijke rol speelt. De drager van deze ring is heer en meester van het eiland. Een sinister heerschap heeft de ring gekocht in een tweedehandszaakje en roept zichzelf uit tot heerser over het eiland. Sjors en Sjimmie gaan dan op zoek naar een nazaat van de Lammingha's, de vroegere heersers over het eiland, want alleen die kan hen van de nieuwe heerser afhelpen.

29. **De boorbazen** én **De Pretvispiloten** (Tekst: Jan Buis*, tekeningen Jan Steeman, 1973, uitgeverij Amsterdam Boek).
In het verhaal De Boorbazen nemen Sjors en Sjimmie het op tegen een bende die met een experiment bezig is om zonder hulpmiddelen mensen onder water te laten leven. Het tweede verhaal, de Pretvispiloten, speelt zich op de Zuidpool af, waar Sjors en Sjimmie op het laatste moment een internationaal konflikt tussen Amerika en Rusland weten te voorkomen.
30. **De verdwijners** (Tekst: Jan Buis, tekeningen: Jan Steeman, 1974, uitgeverij Amsterdam Boek/Oberon).
Sjors denkt dat hij een vliegende schotel gezien heeft. De volgende dag verschijne ene Vogelaer op Schiermeeuwenoog, een handelaar in antieke spulletjes. Wanneer vervolgens allerlei spullen bij de eilandbewoners verdwijnen wordt Vogelaer hiervan verdacht. De dieven blijken echter Tork en Kraïn te zijn, twee buitenaardse wezens die met een vliegende schotel op het eiland geland zijn. Sjors en Sjimmie worden gevangen genomen en moeten mee naar de planeet Nardja. Samen met Vogelaer, die ook gevangen genomen is, weten ze echter te ontsnappen en ze overmeesteren de twee wezens, binden ze vast in de vliegende schotel en zenden ze terug naar hun planeet.
31. **De zilte zeezeilerij** (Tekst: Annelies Dekker en Thom Roep, tekeningen: Jan Steeman, 1975, uitgeverij Oberon).
Sjors en Sjimmie doen met hun zelfgemaakte zeilboot, de Second Wife, mee aan de intercontinentale zeilrace tussen Tsjietjekstrabroekritsj en Sherrymouth. Hun sponsor is Verhaege van Verhaege-pantys-altijd-pas. Direkt na de start lopen de meeste schepen averij op en moeten de race staken. Alleen de 'Catastrofe' en 'Second Wife' blijven in de strijd. Al gauw blijkt dat de bemanning van de Catastrofe zich niet aan de regels houdt. Toch weten Sjors en Sjimmie door geluk en handigheid de Catastrofe bij te houden. Tijdens een storm vergaat de Catastrofe en Sjors en Sjimmie redden de beide bemanningsleden. Deze zetten Sjors en Sjimmie in een rubber bootje en gaan er zelf met de Second Wife vandoor. Ze spoelen aan op een atol, dat bewoond wordt door een man die ontdekt heeft hoe hij zeewater kan omzetten in benzine. Deze man helpt Sjors en Sjimmie de Second Wife weer in handen te krijgen. Door dichte mist raken ze de koers kwijt en komen in Holland aan in plaats van in Amerika.
32. **Nieuwe avonturen van Sjors en Sjimmie en de Rebellenclub** (1977, uitgeverij Oberon).
33. **De Brokkenmakers** (1978, uitgeverij Oberon).
34. **De plaaggeesten** (1978, uitgeverij Oberon).
35. **De beihamels** (1979, uitgeverij Oberon).
36. **Doerakken** (1980, uitgeverij Oberon).
37. **De Donderstenen** (1981, uitgeverij Oberon).
38. **De Rausdouwers** (1982, uitgeverij Oberon).
Album 32 t/m 39 bevatten allen éénpagina gags van Sjors en Sjimmie. Tekenaar is Robert van der Kroft en aan de eerste 5 albums hebben een reeks van tekstschrijvers meegewerkt, zoals Patty Klein, Peter de Smet, Jan van Die, Wilbert Plijnaar en Peter de Wit. Vanaf deel 6 werkt Robert van der Kroft met een vast scenaristenduo: Wilbert Plijnaar en Jan van Die.
De gags hebben soms gewoon kattekwaad als onderwerp of het gaat om practical jokes, maar bijna altijd treffen we een soort rebellie tegen gevestigd gezag aan.

DIVERSE UITGAVEN:

1. **Sjors voorzitter van de Rebellenclub** (Herdruk van album 3, 1972, uitgeverij Skarabee).
2. **Sjors voorzitter van de Rebellenclub** (Herdruk van album 4, 1972, uitgeverij Skarabee).
3. **Sjors als circusartiest** én **Sjors en Sjimmie bij de Indianen** (Herdruk van de albums 6 en 7, 1972, uitgeverij Skarabee).
4. **Sjors en Sjimmie bij de Arabieren** én **Sjors en Sjimmie en de tijger** (Herdruk van album 8 en 9, 1972, uitgeverij Skarabee).
5. **Op weg naar Minasoussa** én **Avonturen in Minasoussa 1** (Herdruk van de albums 11 en 12, 1974, uitgeverij Skarabee).
6. **Avonturen in Minasoussa 2** én **Sjors en**

* Pseudoniem van Jan Steeman en Frans Buissink.

Sjimmie op vakantie (Herdruk van de albums 12 en 13, 1974, uitgeverij Skarabee).

7. **Sjors en Sjimmie vakantieboek** (Met herdruk van De Boorbazen, 1975, uitgave: Vivo).
8. **Sjors en Sjimmie Verhalenboek** (6 komplete verhalen, 1977, uitgave V&D).

a. **De slordige Slork,** tekst: Jan Buis, tekeningen: Jan Steeman.
Er gebeuren vreemde zaken op Schiermeeuwenoog. Auto's, daken van huizen, boten en andere voorwerpen smelten ineens als sneeuw voor de zon. De oorzaak hiervan is de Slork, een wezentje dat de vliegende schotel (zie album 30) op het eiland achtergelaten heeft. Sjors en Sjimmie weten echter, met behulp van Plofhof, buitengewoon agent van de BVD speciaal belast met het opsporen van buitenaardse verschijnselen, het beestje van zijn nare gewoonte af te helpen.

b. **De tegenvaller.** Tekst: Jan Buis, tekeningen: Jan Steeman.
Sjors en Sjimmie gaan met de kolonel en Sally op vakantie naar Noorwegen. De twee jongens belanden in het hol van de laatste afstammeling van de Grote Moek: de Tegenvaller. Lang geleden vond de Grote Moek een machine uit die de zwaartekracht op kon heffen. De Tegenvaller probeert de machine ook op Sjors en Sjimmie uit, zodat hij niet meer alleen hoeft te zijn, maar gelukkig komt Slork zijn kameraadjes redden. Sjors weet het reeds geruime tijd verdwenen Grote Boek te vinden waarin beschreven staat hoe de machine uit te schakelen is en alles, inklusief de Tegenvaller, komt weer op zijn pootjes terecht.

c. **De Haaienbende.** Tekst: Jan Buis, tekeningen: Jan Steeman.
De rust op Schiermeeuwenoog wordt danig verstoord door een lawaaierig jongmens op een brommer. Hij wordt verfoeid door de ouderen en bewonderd door de jongeren. Deze Nicky de Neif richt de Haaienbende op. De zo aardige natuurvriend meneer von Faust blijkt achter de haaienbende te zitten. Hij geeft opdracht de vuurtoren te bezetten als Sally en de kolonel een dagje uit zijn. Nicky de Neif moet tussen 12 en 10 over 12 bepaalde lichtseinen uitzenden vanaf de vuurtoren. Als von Faust de volgende morgen van het eiland wil verdwijnen wordt hij samen met Nicky gevangen genomen. Dankzij Sjimmie, die het briefje met de code van de lichtseinen verwisseld heeft, gaan de snode plannen van het tweetal niet door.

d. **Op Safari.** Tekst: Annelies Dekker, tekeningen: Jan Steeman.
Sjimmie wint in het familiespel 'Eén van de Achttien' een vliegreis voor 2 personen naar Barakkië. Slork gaat mee als 'blinde' passagier en wordt verliefd op een gezette Amerikaanse dame die niet van zijn advances gediend is. Tijdens een safari valt Slork van de bus. Sjors en Sjimmie gaan hem zoeken. Na allerlei avonturen in het oerwoud worden Sjors en Sjimmie gevangen genomen door inboorlingen. In het dorp komen ze erachter dat Slork gevangen genomen is door 2 mannen die wilde dieren voor veel geld verkopen in Hamburg. Sjors en Sjimmie weten stiekum in het vliegtuig te kruipen waarmee de dieren vervoerd worden. Na de vliegreis worden de dieren op een boot vervoerd. Tijdens deze reis bevrijden Sjors en Sjimmie alle dieren en weten de boeven over te leveren aan de politie.

e. **Leger in last.** Tekst: Annelies Dekker, tekeningen: Jan Steeman.
Schiermeeuwenoog is uitgekozen als gebied waar de grootste legeroefeningen aller tijden zullen plaatsvinden. De vuurtoren wordt het hoofdkwartier van de legerleiding. Sjors en Sjimmie vinden dat dit teveel onrust brengt op het eiland en het natuurschoon aantast. Ze gaan de oefening saboteren door de plannen te stelen en te veranderen. Dan ontdekken ze dat er nog iemand anders met sabotage bezig is. Het blijkt de fourier te zijn als 'klerensaboteur'. Die fourier werkt in opdracht van de textielfabrikanten Tansen en Jilanus, die de nodige textielwaren niet mochten leveren. Na de mislukte oefening vertrekken de militairen en Sjors en Sjimmie denken eindelijk rust te krijgen. Dat valt echter tegen.

f. **De zilte zeeleilerij** (Herdruk van album 31).

9. **Sjors en Sjimmie Verhalenboek** (Herdruk van album 25, 26 en 27. 1978, uitgave V&D).
10. **Sjors en Sjimmie Verhalenboek** (Herdruk van album 22, 23 en 24. 1979, uitgeverij Oberon).
11. **Sjors & Sji** (1980, uitgeverij Oberon). Deel 40 uit de Oberon zwart/wit-reeks. In dit album zijn een aantal voorschetsen van Wilbert Plijnaar opgenomen met uitvoerige beeldomschrijvingen en de uiteindelijke dialoog van collega-scenarist Jan van Die.
12. **Negen en tachtig nieuwe vrolijke vertellingen** (Herdruk van album 3, 1981, een uitgave van stripwinkel Sjors uit Dordrecht). Een heruitgave op klein formaat van het allereerste Sjors-album van Frans Piët.